

PROGRAMY SPRAWNOŚCI ZUCHOWYCH

Sprawność zuchowa jest potwierdzeniem, że zuch posiada określone, przydatne w życiu umiejętności i potrafi z nich korzystać, co udowodnił przez wykonanie konkretnych zadań. Program sprawności obejmuje wymagania, które pomocniczo rozpisane zostały na trzy poziomy przykładowych zadań – dla zucha zdobywającego pierwszą, drugą i trzecią gwiazdkę (czyli odpowiednio dla zuchów w wieku 6–8 lat, 8–9 lat i 9–10 lat).

Kadra gromady może skorzystać z zestawów proponowanych zadań albo opracować inne zadania, dopasowane do wieku i doświadczenia konkretnych zuchów oraz realizujące wskazane wymagania. Warto przy tym modyfikować zadania, biorąc pod uwagę włączenie samodzielnych działań zucha do zabaw gromady. Zuchy mogą zdobywać sprawności przed złożeniem Obietnicy Zucha. Każdą sprawność (oprócz sprawności „Kolekcjonera/Kolekcjonerki”) zuch może zdobyć tylko raz.

Realizacja sprawności obejmuje następujące elementy:

- wybranie sprawności przez zucha,
- ustalenie przez zucha i drużynowego zadań lub wręczenie zuchowi gotowej karty sprawności,
- określenie przez zucha przewidywanego czasu realizacji sprawności,
- realizacja zadań sprawności,
- prezentacja wybranych zadań (w szóstce, w kręgu rady lub kadrze gromady),
- podjęcie w kręgu rady decyzji o przyznaniu sprawności i wręczenie w kręgu parady znaczka sprawności.

Sprawności mogą być zdobywane podczas cyklu zbiórek równocześnie przez wszystkie zuchy, pod warunkiem dostosowania programu sprawności do takiego sposobu ich zdobywania.

SPIS TREŚCI

ARTYSTYCZNE	4
CHARAKTERYZATOR/CHARAKTERYZATORKA	5
DEKORATOR/DEKORATORKA	7
GRAJEK	9
LALKARZ/LALKARKA	11
MIM	13
MIŁOŚNIK/MIŁOŚNICZKA MUZYKI	15
MISTRZ/MISTRZYNI MAKRAMY	17
MISTRZ/MISTRZYNI ORIGAMI	19
MISTRZ/MISTRZYNI ROBÓTEK RĘCZNYCH	21
MODELARZ/MODELARKA	23
PLASTYK/PLASTYCZKA	24
RECYTATOR/RECYTATORKA	26
RZEŹBIARZ/RZEŹBIARKA	28
SZANTYMEN	30
ŚPIEWAK/ŚPIEWACZKA	32
SPORTOWE	34
GIMNASTYK/GIMNASTYCZKA	35
KAJAKARZ/KAJAKARKA	37
LEKKOATLETA/LEKKOATLETKA	39
ŁYŻWIARZ/ŁYŻWIARKA	41
MISTRZ/MISTRZYNI DESKOROLKI	43
MISTRZ/MISTRZYNI GIER I ZABAW	45
MISTRZ/MISTRZYNI KOMETKI	47
MISTRZ/MISTRZYNI PING-PONGA	49
MISTRZ/MISTRZYNI RINGO	51
MISTRZ/MISTRZYNI ROLEK (WROTEK)	52
MISTRZ/MISTRZYNI SNOWBOARDU	54
NARCIARZ/NARCIARKA	56
PIŁKARZ/PIŁKARKA	58
PŁYWAK/PŁYWACZKA	60
ROWERZYSTA/ROWERZYSTKA	62
SANECZKARZ/SANECZKARKA	64
SZACHISTA/SZACHISTKA	66
TENISISTA/TENISISTKA	68
ZARADNOŚĆ ŻYCIOWA	700
DAMA	711
DŻENTELMEN	733
EPIDEMIOLOG/ EPIDEMIOŁOŻKA	755
GROSIK	777
HIGIENISTA/HIGIENISTKA	79
KUCHMISTRZ/KUCHMISTRZYNI	81
PERFEKCYJNY PAN DOMU/PERFEKCYJNA PANI DOMU	83

PRZECHODZIENÍ	855
PRZEWODNIK/PRZEWODNICZKA PO SZKOLE	877
SOBIERADEK OBOZOWY	89
ŚNIEŻNOBIAŁY UŚMIECH	911
ZŁOTA RĄCZKA	933
PRZYRODNICZE	955
HODOWCA/HODOWCZYNI KWIATÓW	966
HODOWCA/HODOWCZYNI WARZYW I OWOCÓW	988
HODOWCA/HODOWCZYNI ZWIERZĄT	1000
EKOLOG/EKOŁOŻKA	102
METEOROLOG/METEOROLOŻKA	105
PRZYJACIEL/PRZYJACIÓŁKA LASU	1077
PTASI OPIEKUN/PTASIA OPIEKUNKA	109
ZBIERACZ/ZBIERACZKA	111
ZIELARZ/ZIELARKA	113
NAUKOWO-HOBBYSTYCZNE	1155
ASTRONOM/ASTRONOMKA	116
BADACZ/BADACZKA	118
BAJARZ/BAJARKA	120
FOTOAMATOR/FOTOAMATORKA	122
FRYZJER/FRYZJERKA	124
GEOPOSZUKIWACZ/GEOPOSZUKIWACZKA	126
GEOGRAF/GEOGRAFKA	128
INTERNAUTA/INTERNAUTKA	130
KOLEKCJONER/KOLEKCJONERKA	132
KRONIKARZ/KRONIKARKA	134
ŁAMIGŁOWA	1366
MIŁOŚNIK/MIŁOŚNICZKA FILMU	1388
MIŁOŚNIK/MIŁOŚNICZKA SZTUK PIĘKNYCH	140
MISTRZ/MISTRZYNI GIER PLANSZOWYCH	142
POLIGLOTA/POLIGLOTKA	1444
PRZEWODNIK/PRZEWODNICZKA PO...	146
PRZYJACIEL/PRZYJACIÓŁKA KSIĄŻEK	148
SPOŁECZNO-OBYWATELSKIE	1500
DOBRY OPIEKUN/DOBRA OPIEKUNKA	151
KOLEĐNIK/KOLEĐNICZKA	153
MŁODY PATRIOTA/MŁODA PATRIOTKA	155
OBYWATEL/OBYWATELKA UNII EUROPEJSKIEJ	157
PRZYJACIEL/PRZYJACIÓŁKA NIEZNANEGO ŚWIATA	159
STRAŻNIK/NICZKA BETLEJEMSKIEGO ŚWIATŁA POKOJU	161
WIELKANOCNY BARANEK	1633
ŚMIESZEK/ŚMIESZKA	165

ARTYSTYCZNE

#zdolności manualne #kreatywność #wyrażanie siebie
#wyobrażenia #estetyka #tworzę #artysta

CHARAKTERYZATOR/ CHARAKTERYZATORKA

Wymagania:

1. Wiem, czym zajmują się charakteryzatorzy. Znam dziedziny ich pracy.
2. Potrafię opowiedzieć, gdzie pracują charakteryzatorzy.
3. Wiem, jak przyroda barwi i ozdabia świat, zrobiłem(-łam) naturalne farby (np. z buraka i cebuli), które posłużyły mi do charakteryzacji lalek, masek itp.
4. Umieję wymienić przedmioty potrzebne w pracy charakteryzatora.
5. Potrafię ucharakteryzować koleżankę lub kolegę do różnych ról, np. do roli Chińczyka, giermka, ufoludka, Indianina.
6. Wykonałem(-łam) element charakteryzacji, np. brodę, wąsy, krzaczaste brwi, siwe włosy.
7. Na zbiórkach, podczas przygotowań do teatrzyków, pamiętam o tym, by zadbać o wygląd każdej osoby z mojej szóstki, tak aby odgrywane przez nas role były jak najbardziej wiarygodne.
8. Wiem, jak zmyć z twarzy makijaż.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność pomaga kształtować sumienność, staranność i dokładność. Wpływa na rozwój estetyczny zucha i kształci jego zdolności manualne. Dla zuchów nieśmiałych jest szansą na zaprezentowanie własnych umiejętności (np. podczas zabawy w teatr), wzmacnia przy tym poczucie wpływu na całość przedsięwzięcia.
2. Zuch „Charakteryzator/Charakteryzatorka” wie, jak ważna dla sztuki teatralnej czy filmu jest praca charakteryzatora. Sprawnie posługuje się przydatnymi w pracy przyborami, takimi jak pomadki, pudry, cienie, tusze, farbki i peruki. Dbą o skórę i ubranie charakteryzowanych osób.
3. Zuchowi, który interesuje się charakteryzacją, warto zaproponować także zdobywanie sprawności „Lalkarza/Lalkarki” lub „Fryzjera/Fryzjerki”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Charakteryzatora/Charakteryzatorki”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Opowiedziałem(-łam) innym zuchom, czym zajmują się charakteryzatorzy i gdzie pracują.
2. Narysowałem(-łam) lub zaprezentowałem(-łam) w kręgu rady przedmioty potrzebne w pracy charakteryzatora.
3. Ucharakteryzowałem(-łam) innego zucha do teatrzyku.

4. Wykonałem(-łam) jeden prosty element charakteryzacji twarzy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Opowiedziałem(-łam) innym zuchom, czym zajmują się charakteryzatorzy i gdzie pracują oraz jakie są dziedziny ich pracy.
2. Zaprezentowałem(-łam) w kręgu rady przedmioty potrzebne w pracy charakteryzatora.
3. Ucharakteryzowałem/ucharakteryzowałam moją szóstkę do teatrzyku.
4. Własnoręcznie wykonałem(-łam) elementy charakteryzacji twarzy do wybranej postaci.
5. Przygotowałem(-łam) naturalne farby do charakteryzacji i zaprezentowałem(-łam) je w praktyce.
6. Zmyłem(-łam) makijaż po charakteryzacji.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Opowiedziałem(-łam) innym zuchom, czym zajmują się charakteryzatorzy, gdzie pracują i jakie są dziedziny ich pracy. Zaprezentowałem(-łam) najlepsze, moim zdaniem, efekty pracy charakteryzatorów w filmie lub teatrze.
2. Zaprezentowałem(-łam) w kręgu rady przedmioty potrzebne w pracy charakteryzatora. Pokazałem(-łam) chętnym zuchom, jak należy się nimi posługiwać.
3. Ucharakteryzowałem(-łam) moją szóstkę do teatrzyku. Czuwałem(-łam) nad charakteryzacją zuchów z gromady, służąc innym radą i wskazówkami.
4. Własnoręcznie wykonałem(-łam) elementy charakteryzacji dla wybranej postaci.
5. Przygotowałem(-łam) naturalne farby i materiały do charakteryzacji. Zaprezentowałem(-łam) je w praktyce.
6. Zmyłem/zmyłam makijaż po charakteryzacji.

DEKORATOR/ DEKORATORKA

Wymagania:

1. Zbieram materiały przydatne do majsterkowania i dekorowania, np. ścinki materiałów, kolorowe papiery, wstążki.
2. Udekorowałem(-łam) scenę na przedstawienie, salę na bal lub uroczystość szkolną.
3. Zrobiłem(-łam) wycinankę lub inną ozdobę.
4. Uczestniczyłem(-łam) w wykonaniu wystroju zuchówki lub klasy.
5. Przygotowałem(-łam) gazetkę ścienną.
6. Zrobiłem(-łam) ozdobną okładkę na książkę lub zeszyt.
7. Ułożyłem(-łam) kwiaty.
8. Przygotowałem(-łam) stół do posiłku.
9. Zaprojektowałem(-łam) i zrobiłem(-łam) kartę do kroniki.
10. Zaprojektowałem(-łam) i wykonałem(-łam) zabawkę.
11. Zapakowałem(-łam) prezent.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność jest przeznaczona dla zuchów, które lubią upiększać swoje otoczenie, potrafią zaplanować urządzenie pokoju i chętnie własnoręcznie przygotowują ozdobę lub prezent.
2. Zdolności i umiejętności zucha w tej dziedzinie można wykorzystać np. podczas urządzania zuchówki lub klasy, a także na kolonii zuchowej.
3. Zuchowi, który chce poszerzyć swoje umiejętności w tej dziedzinie, można polecić także sprawność „Plastyka/Plastyczki”, „Rzeźbiarza/Rzeźbiarki” i „Miłośnika/Miłośniczki sztuk pięknych”.
4. Punkt Prawa Zucha, na który zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Dekoratora/Dekoratorki”:
— Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Własnoręcznie ozdobiłem(-łam) pudełko, w którym zbieram materiały przydatne do majsterkowania i dekorowania, np. ścinki materiałów, kolorowe papiery, wstążki.
2. Zrobiłem(-łam) wycinankę i zaprezentowałem(-łam) ją na zbiórce gromady.
3. Ułożyłem(-łam) kwiaty lub suche liście w wazonie.
4. Własnoręcznie zapakowałem(-łam) prezent.
5. Narysowałem(-łam) pokój moich marzeń.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Własnoręcznie ozdobiłem(-łam) pudełko, w którym zbieram materiały przydatne do majsterkowania i dekorowania, np. ścinki materiałów, kolorowe papiery, wstążki.
2. Udekorowałem(-łam) scenę na przedstawienie, salę na bal lub uroczystość szkolną.
3. Zrobiłem(-łam) ozdobną okładkę na książkę lub zeszyt.
4. Zaprojektowałem(-łam) i wykonałem(-łam) ozdobę do domu.
5. Zaprojektowałem(-łam) i zrobiłem(-łam) kartę do kroniki.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Własnoręcznie ozdobiłem(-łam) pudełko, w którym zbieram materiały przydatne do majsterkowania i dekorowania, np. ścinki materiałów, kolorowe papiery, wstążki.
2. Uczestniczyłem(-łam) w wykonaniu wystroju zuchówki lub klasy.
3. Przygotowałem(-łam) stół do posiłku gromady na kolonii lub biwaku. Udekorowałem(-łam) go kwiatami lub własnoręcznie zrobionymi ozdobami. Pokazałem(-łam) innym zuchom, jak składać serwetki w fantazyjne kształty.
4. Zaprojektowałem(-łam) i własnoręcznie wykonałem(-łam) prezent dla bliskiej osoby lub dla zwierzaka.
5. Przygotowałem(-łam) gazetkę ścienną do zuchówki lub klasy.

GRAJEK

Wymagania:

1. Wiem, co to jest pięciolinia, nuta, klucz wiolinowy i pauza. Potrafię odróżnić całą nutę, półnutę, ćwierćnutę i ósemkę. Wyjaśniłem(-łam) mojej gromadzie znane mi znaki muzyczne.
2. Znam podział instrumentów na dęte, perkusyjne i strunowe.
3. Samodzielnie wykonałem(-łam) z dostępnych materiałów (garnki, puszki, patyki itp.) prosty instrument perkusyjny i grałem(-łam) na nim podczas piosenki śpiewanej przez gromadę.
4. W swoim otoczeniu znalazłem(-łam) kilka przedmiotów, które wydają ciekawe dźwięki.
5. Rozpoznałem(-łam) dźwięki wydawane przez różne przedmioty, np. garnek, kartka papieru, szklanka.
6. Umieję wystukać proste rytmy. Akompaniowałem(-łam) gromadzie do różnych piosenek.
7. Przygotowałem(-łam) koncert z wykorzystaniem niekonwencjonalnych instrumentów (grzebień, piła, pokrywki, puszki z grochem).

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność ćwiczy słuch dziecka, daje możliwość rozwoju muzycznego i estetycznego oraz twórczej ekspresji. Wprowadza zuchę w świat muzyki. Pokazuje, że można znaleźć ją wszędzie – nawet w codziennym otoczeniu. Uświadamia, że muzyka to nie tylko melodia, ale i poszczególne dźwięki, które można zapisać na pięciolinii. Odkrywa również tajemnice powstawania dźwięków i budowy instrumentów.
2. Zuchowi zainteresowanemu muzyką można polecić także sprawności „Miłośnika/Miłośniczki muzyki” i „Śpiewaka/Śpiewaczki”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Grajka”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Wiem, czym jest pięciolinia, nuta i pauza. Opowiedziałem(-łam) zuchom w kręgu rady, do czego służą.
2. Znam podział instrumentów na dęte, perkusyjne i strunowe. Wymieniłem(-łam) przynajmniej jeden instrument z każdej z tych grup.
3. Samodzielnie wykonałem(-łam) prosty instrument muzyczny z dostępnych materiałów. Zagrałem(-łam) na nim podczas piosenki śpiewanej przez gromadę.

4. Zaprezentowałem(-łam) mojej szóstce trzy przedmioty, które wydają ciekawy dźwięk.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wiem, czym jest pięciolinia, nuta, pauza, klucz wiolinowy. Opowiedziałem(-łam) zuchom w kręgu rady, do czego służą. Wyjaśniłem(-łam) na plakacie, czym różni się cała nuta od półnuty, ćwierćnuty i ósemki.
2. Znam podział instrumentów na dęte, perkusyjne i strunowe. Wymieniłem(-łam) przynajmniej trzy instrumenty z każdej z tych grup.
3. Samodzielnie wykonałem(-łam) prosty instrument muzyczny z dostępnych materiałów. Zagrałem(-łam) na nim podczas piosenki śpiewanej przez gromadę.
4. Umieję wystukać prosty rytm. Nauczyłem(-łam) tego młodsze zuchy z gromady i wspólnie stworzyliśmy akompaniament do wybranej piosenki.
5. Umieję rozpoznać dźwięki wydawane przez różne przedmioty. Wykorzystałem(-łam) przynajmniej dwa takie dźwięki do wspólnego muzykowania z gromadą.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wiem, czym jest pięciolinia, nuta, pauza, klucz wiolinowy. Opowiedziałem(-łam) zuchom w kręgu rady, do czego służą. Wyjaśniłem(-łam), czym różni się cała nuta od półnuty, ćwierćnuty i ósemki, wyklaskując ich wartości.
2. Znam podział instrumentów na dęte, perkusyjne i strunowe. Wymieniłem(-łam) przynajmniej pięć instrumentów z każdej z tych grup.
3. Samodzielnie wykonałem(-łam) z dostępnych materiałów prosty instrument muzyczny. Zagrałem(-łam) na nim podczas piosenki śpiewanej przez gromadę. Zagrałem(-łam) na nim także wymyśloną przez siebie melodię.
4. Umieję wystukać prosty rytm. Nauczyłem(-łam) tego młodsze zuchy z gromady i wspólnie stworzyliśmy akompaniament do wybranej piosenki.
5. Umieję rozpoznać dźwięki wydawane przez różne przedmioty. Wykorzystałem(-łam) przynajmniej trzy takie dźwięki do wspólnego muzykowania z gromadą.
6. Wraz z szóstką przygotowałem(-łam) koncert niekonwencjonalnych instrumentów. Wykorzystaliśmy podczas niego kilka przedmiotów, które wydają ciekawe dźwięki.

LALKARZ/ LALKARKA

Wymagania:

1. Znam rodzaje lalek (pacynki, marionetki, jawajki, kukły, lalki do teatru cieni). Wiem, jak się nimi posługiwać.
2. Zaprojektowałem(-łam) lalkę do konkretnego przedstawienia.
3. Samodzielnie wykonałem(-łam) lalkę do wybranego rodzaju przedstawienia.
4. Przygotowałem(-łam) scenę, stroje i dekoracje do wybranego przedstawienia.
5. Zorganizowałem(-łam) przedstawienie dla młodszych kolegów, zuchów z gromady lub rodziców.
6. Znam kilka piosenek i wierszy, które można zainscenizować za pomocą lalek.
7. Umiem podkładać głos swoim lalkom.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność jest przeznaczona dla zuchów zainteresowanych teatrem i lubiących majsterkować. Rozwijają zdolności manualne i fantazję oraz pobudza do tworzenia.
2. Zuchom nieśmiałym daje okazję do aktywnego włączenia się w artystyczne przedsięwzięcia gromady.
3. Zuchowi zainteresowanemu teatrem i plastyką można polecić także sprawności „Mima” i „Dekoratora/Dekoratorki”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Lalkarza/Lalkarki”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Znam rodzaje lalek i wiem, do jakich przedstawień ich się używa. Zaprezentowałem(-łam) je mojej szóstce w wybranej formie.
2. Wykonałem(-łam) wybrany typ lalki.
3. Wykonałem(-łam) wybrany element dekoracji do przygotowanego w gromadzie lub szkole przedstawienia.
4. Pokazałem(-łam) w kręgu rady, jak podkładam głos mojej lalce.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Znam rodzaje lalek i wiem, do jakich przedstawień ich się używa. Zaprezentowałem(-łam) je mojej szóstce w wybranej formie.
2. Samodzielnie zaprojektowałem(-łam) i wykonałem(-łam) lalkę do wybranego typu przedstawienia.

3. Wykonałem(-łam) wybrany element dekoracji i stroju do przygotowanego w gromadzie lub szkole przedstawienia.
4. Zaprezentowałem(-łam) gromadzie zainscenizowaną za pomocą lalki piosenkę.
5. Zaprezentowałem(-łam) w kręgu rady, jak podkładałem głos mojej lalce i jak ją animuję.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Znam rodzaje lalek i wiem, do jakich przedstawień ich się używa. Zaprezentowałem(-łam) je mojej gromadzie w wybranej formie.
2. Samodzielnie zaprojektowałem(-łam) i wykonałem(-łam) lalki do wybranego typu przedstawienia.
3. Wykonałem(-łam) wybrany element dekoracji i stroju oraz scenę do przygotowanego w gromadzie lub szkole przedstawienia.
4. Zaprezentowałem(-łam) gromadzie kilka piosenek zainscenizowanych za pomocą lalki.
5. Przedstawiłem(-łam) w kręgu rady, jak podkładałem głos mojej lalce i jak ją animuję. Umiem „zagrać” lalką różne emocje.
6. Zorganizowałem(-łam) przedstawienie dla młodszych kolegów i koleżanek, zuchów z gromady lub rodziców.

MIM

Wymagania:

1. Wiem, czym zajmuje się mim. Widziałem(-łam) przedstawienie pantomimiczne na żywo lub w telewizji.
2. Wiem, jak wygląda mim, jaki nosi strój, dlaczego podczas przedstawień ma twarz pomalowaną na biało.
3. Wiem, jak ważne są gesty oraz mimika w porozumiewaniu się ludzi. Za ich pomocą wyraziłem(-łam) różne uczucia: smutek, złość, radość, zawstydzenie.
4. Przedstawiłem(-łam) za pomocą gestów ręki lub całego ciała kilka scenek z codziennego życia.
5. Stale i regularnie ćwiczę moje ciało, by doskonalić się w sztuce mimów. Wymyśliłem(-łam) krótką gimnastykę buzi i języka oraz palców i dłoni.
6. Wspólnie z kolegami przygotowałem(-łam) krótki spektakl pantomimiczny.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność pokazuje, jak ważna w kontaktach międzyludzkich jest komunikacja pozawerbalna oraz jak wiele można przekazać za pomocą gestów i mimiki. Pomaga zuchom zrozumieć rozmaite ludzkie zachowania, ćwiczy także ich ciało oraz pozwala na przełamanie nieśmiałości.
2. Samodzielne zadania zucha można włączyć do pracy gromady podczas zuchowego teatru.
3. Zuchowi zainteresowanemu teatrem można polecić także sprawność „Lalkarza/Lalkarki”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Mima”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Opowiedziałem(-łam) szóstce, czym zajmuje się mim, jak się ubiera i jak się charakteryzuje.
2. Obejrzałem(-łam) przedstawienie pantomimiczne. Zaprezentowałem(-łam) zuchom w dowolnej formie jego najciekawszy fragment i opowiedziałem(-łam), czego dotyczyło.
3. Zagrałem(-łam) dla zuchów z mojej szóstki pantomimę, wyrażając przynajmniej trzy różne uczucia i scenki z życia codziennego.
4. Zaprezentowałem(-łam) zuchom wymyśloną przez siebie gimnastykę buzi i języka.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Opowiedziałem(-łam) gromadzie, czym zajmuje się mim, jak się ubiera i jak się charakteryzuje.
2. Obejrzałem(-łam) przedstawienie pantomimiczne. Zaprezentowałem(-łam) zuchom w dowolnej formie najciekawszy jego fragment i opowiedziałem(-łam), czego dotyczyło.
3. Mam ulubionego mima. Przedstawiłem(-łam) w kręgu rady jego sylwetkę i kilka przedstawień, w których grał.
4. Zagrałem(-łam) dla zuchów z mojej gromady pantomimę, wyrażając przynajmniej pięć różnych uczuć i scenek z życia codziennego.
5. Zaprezentowałem(-łam) zuchom wymyśloną przez siebie gimnastykę buzi i języka oraz palców i dłoni.
6. Razem z szóstką przygotowałem(-łam) krótki spektakl pantomimiczny.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Opowiedziałem(-łam) gromadzie, czym zajmuje się mim, jak się ubiera i jak się charakteryzuje.
2. Obejrzałem(-łam) przedstawienie pantomimiczne. Zaprezentowałem(-łam) zuchom w dowolnej formie najciekawszy jego fragment i opowiedziałem(-łam), czego dotyczyło.
3. Mam swojego ulubionego mima. Przedstawiłem(-łam) w kręgu rady jego sylwetkę i kilka przedstawień, w których grał.
4. Zagrałem(-łam) dla zuchów z mojej gromady pantomimę, wyrażając przynajmniej pięć różnych uczuć i scenek z życia codziennego. Nauczyłem(-łam) chętnie zuchy wybranych ruchów.
5. Zaprezentowałem(-łam) zuchom wymyśloną przez siebie gimnastykę buzi i języka, palców i dłoni oraz ciała.
6. Razem z szóstką przygotowałem(-łam) krótki spektakl pantomimiczny.
7. Przygotowałem(-łam) zuchy z mojej szóstki do przedstawienia, poprowadziłem(-łam) gimnastykę oraz zaproponowałem(-łam) ruchy i miny.

MIŁOŚNIK/MIŁOŚNICZKA MUZYKI

Wymagania:

1. Często słucham muzyki. Mam ulubionego twórcę (wykonawcę).
2. Potrafię określić rodzaj muzyki (poważna, ludowa, rozrywkowa).
3. Potrafię rozpoznać instrument po brzmieniu.
4. Byłem(-łam) na koncercie.
5. Umieję zagrać na instrumencie dwie lub trzy proste melodie.
6. Potrafię zagrać gamę C-dur, a-moll, zapisać ją i nazwać dźwięki.
7. Dbam o własny instrument.
8. Wykonałem(-łam) koncert dla mojej gromady.
9. Przygotowałem(-łam) akompaniament do występu gromady, klasy lub szkoły.
10. Brałem(-łam) udział w muzycznej imprezie szkolnej.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność kształtuje zdolności muzyczne i wyrabia wrażliwość na piękno.
2. Zuch „Miłośnik/Miłośniczka muzyki” jest znawcą muzyki – jednego lub kilku jej rodzajów (np. pop, rock, muzyka klasyczna, jazz). Potrafi zagrać na jakimś instrumencie. Należy zróżnicować poziom wymagań dla zuchów, które chodzą do szkoły muzycznej i samouków.
3. Zadania realizowane przez zucha można wykorzystać np. na uroczystych zbiórkach gromady lub podczas przygotowań do festiwalu piosenki.
4. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można polecić mu sprawności „Grajka” i „Śpiewaka/Śpiewaczki”.
5. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Miłośnika/Miłośniczki muzyki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Rozpoznałem(-łam) po brzmieniu trzy instrumenty. Narysowałem(-łam) te instrumenty.
2. Zagrałem(-łam) na instrumencie gamę C-dur i jedną melodię.
3. Narysowałem(-łam), jak dbam o swój instrument.
4. Brałem(-łam) udział w szkolnej imprezie muzycznej. Narysowałem(-łam) obrazek przedstawiający tę imprezę i opowiedziałem(-łam) o niej innym zuchom.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Zagrałem/zagrałam na instrumencie gamę C-dur. Zapisałem(-łam) gamę C-dur na pięciolinii i podpisałem(-łam) dźwięki.
2. Narysowałem(-łam), jak dbam o swój instrument.
3. Byłem(-łam) na koncercie. Narysowałem(-łam) to i napisałem(-łam), jaka muzyka była wykonywana.
4. Mam ulubionego wykonawcę muzyki. Narysowałem(-łam) go i napisałem(-łam), jaki rodzaj muzyki wykonuje.
5. Zagrałem(-łam) gromadzie dwie melodie.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Zagrałem(-łam) na instrumencie dwie melodie. Zapisałem(-łam) do nich nuty na pięciolinii i podpisałem(-łam) dźwięki.
2. Narysowałem(-łam), jak dbam o swój instrument.
3. Byłem(-łam) na koncercie. Narysowałem(-łam) to i napisałem(-łam), jaka muzyka była wykonywana.
4. Mam swojego ulubionego wykonawcę muzyki. Opowiedziałem(-łam) o nim na zbiórce i przygotowałem(-łam) krótką audycję muzyczną z melodiami, które wykonuje.
5. Przygotowałem(-łam) akompaniament do występu gromady, klasy lub szkoły.

MISTRZ/MISTRZYNI MAKRAMY

Wymagania:

1. Wiem, co to jest makrama i do czego można ją wykorzystać.
2. Umieć wiązać przynajmniej trzy węzły i zastosować je do wykonania makramy.
3. Potrafię dobrać odpowiedni sznurek, aby wykonać makramę.
4. Umieć korzystać z rysunków o sztuce makramy.
5. Nauczyłem(-łam) inne zuchy podstawowego węzła makramy.
6. Wymyśliłem(-łam) własny węzeł przydatny do wykonania makramy.
7. Zorganizowałem(-łam) wystawę własnych prac.
8. Wykonałem(-łam) element zdobnictwa do wykorzystania w zuchówce.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność jest przeznaczona dla zuchów, które lubią zajęcia manualne. Rozwija zdolności praktyczne i poczucie estetyki.
2. Wykonane przez zucha prace można wykorzystać np. do wystroju zuchówki lub zdobnictwa na kolonii zuchowej.
3. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można polecić mu inne sprawności, np. „Plastyka/Plastyczki”, „Dekoratora/Dekoratoroki” lub „Mistrza/Mistrzynie robótek ręcznych”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Mistrza/Mistrzynie makramy”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Wiem, co to jest makrama i do czego można ją wykorzystać. Opowiedziałem(-łam) o tym w kręgu rady.
2. Nauczyłem(-łam) się wiązać przynajmniej trzy węzły.
3. Nauczyłem(-łam) innego zucha podstawowego węzła makramy.
4. Wykonałem(-łam) własną makramę.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wiem, co to jest makrama i do czego można ją wykorzystać. Opowiedziałem(-łam) o tym w kręgu rady.
2. Nauczyłem(-łam) się wiązać przynajmniej trzy węzły.
3. Nauczyłem(-łam) inne zuchy podstawowego węzła makramy.
4. Dobrałem(-łam) odpowiedni sznurek, aby wykonać makramę.
5. Wykorzystałem(-łam) rysunki o sztuce makramy, aby wykonać własną makramę.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wiem, co to jest makrama i do czego można ją wykorzystać. Opowiedziałem(-łam) o tym w kręgu rady.
2. Nauczyłem(-łam) się wiązać przynajmniej trzy węzły.
3. Nauczyłem(-łam) inne zuchy podstawowego węzła makramy.
4. Wymyśliłem(-łam) własny węzeł przydatny do wykonania makramy.
5. Zorganizowałem(-łam) wystawę własnych prac makramy.
6. Wykonałem(-łam) element zdobnictwa do wykorzystania w zuchówce.

MISTRZ/MISTRZYNI ORIGAMI

Wymagania:

1. Wiem, skąd wywodzi się origami. Przygotowałem(-łam) plakat lub opowiedziałem(-łam) o tym swojej szóstce.
2. Zgromadziłem(-łam) zbiór ilustracji i opisy nowych figur.
3. Znam podstawy origami (bazy wyjściowe, np. lody). Zaprezentowałem(-łam) je na zbiórce lub w klasie.
4. Nauczyłem(-łam) inne zuchy składać figury.
5. Wymyśliłem(-łam) własną figurę.
6. Stale poszerzam kolekcję własnoręcznie wykonanych prac. Zorganizowałem(-łam) wystawę zuchowych prac origami.
7. Upiększyłem(-łam) swój pokój, zuchówkę, klasę lub inne wybrane miejsce własnoręcznie wykonanymi figurami.
8. Podczas teatru wykorzystałem(-łam) lalki wykonane techniką origami.
9. Zorganizowałem(-łam) konkurs na najładniejszą i najciekawszą figurę origami.
10. Wykonałem(-łam) techniką origami upominek dla kogoś bliskiego.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność uczy zucha cierpliwości, dokładności i precyzji w działaniu, rozwija wyobraźnię i pomysłowość, wyrabia umiejętności manualne (nawet w przypadku zuchów, które nie lubią prac artystycznych).
2. Origami można wykorzystać przy wielu okazjach, więc nie powinno być problemu z włączeniem indywidualnych zadań zucha do tematyki zbiórek.
3. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można polecić mu np. sprawność „Modelarza/Modelarki”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Mistrza/Mistrzynie origami”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Przygotowałem(-łam) plakat dotyczący sztuki origami, przedstawiający jej historię i pochodzenie.
2. Zgromadziłem(-łam) zbiór ilustracji i opisy nowych figur.
3. Znam podstawy origami i zaprezentowałem(-łam) je swojej szóstce.
4. Upiększyłem(-łam) swój pokój figurami wykonanymi z origami.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Zaprezentowałem(-łam) na zbiórce historię i pochodzenie origami.

2. Zgromadziłem(-łam) zbiór ilustracji i opisy nowych figur.
3. Znam podstawy origami (bazy wyjściowe, np. lody). Zaprezentowałem(-łam) je na zbiórce lub w klasie.
4. Zorganizowałem(-łam) wystawę swoich prac wykonanych techniką origami.
5. Upiększyłem(-łam) zuchówkę pracami wykonanymi techniką origami.
6. Podczas teatru wykorzystałem(-łam) lalki wykonane techniką origami.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Zaprezentowałem(-łam) na zbiórce historię i pochodzenie origami.
2. Zgromadziłem(-łam) zbiór ilustracji i opisy nowych figur.
3. Znam podstawy origami (bazy wyjściowe, np. lody). Zaprezentowałem(-łam) je na zbiórce lub w klasie.
4. Nauczyłem(-łam) inne zuchy składać figury.
5. Wymyśliłem(-łam) własną figurę i zaprezentowałem na zbiórce.
6. Zorganizowałem(-łam) wystawę zuchowych prac origami.
7. Upiększyłem(-łam) zuchówkę pracami wykonanymi techniką origami.
8. Podczas teatru wykorzystałem(-łam) lalki wykonane techniką origami.
9. Wykonałem(-łam) techniką origami upominek dla kogoś bliskiego.

MISTRZ/MISTRZYNI ROBÓTEK RĘCZNYCH

Wymagania:

1. Wykonałem(-łam) robótki z różnego rodzaju materiałów.
2. Zrobiłem(-łam) dla siebie lub dla kogoś szalik lub inny włóczkowy upominek.
3. Wykonałem(-łam) serwetkę według wzoru (wymyślonego przez siebie lub podpatzonego).
4. Gromadzę wzory i pomysły robótek ręcznych z różnych materiałów.
5. Znam przynajmniej jeden ze sposobów nabierania oczek, robienia łańcuszka, słupków i półsłupków. Potrafię nazwać i wykonać kilka rodzajów ściągów na drutach (francuski, pończoszniczy, ściągaczowy).
6. Umiejęt rozpoznać rodzaj włóczki.
7. Dobrałem(-łam) włóczkę oraz druty lub szydełko do planowanej robótki.
8. Wykonałem(-łam) coś pożytecznego dla mojej gromady.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność uczy zucha cierpliwości i dokładności. Wyrabia zmysł estetyki oraz umiejętności manualne.
2. W zdobywaniu sprawności może pomóc mama lub babcia.
3. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można polecić mu sprawność „Mistrza/Mistrzyni makramy”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Mistrza/Mistrzyni robótek ręcznych”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim z zuchem jest dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Zrobiłem(-łam) dla siebie lub dla kogoś szalik albo inny włóczkowy upominek.
2. Znam przynajmniej jeden ze sposobów nabierania oczek i robienia łańcuszka.
3. Nauczyłem(-łam) się rozpoznawać rodzaj włóczki. Opowiedziałem(-łam) o rodzajach włóczki mojej szóstce.
4. Gromadzę wzory i pomysły robótek ręcznych z różnych materiałów.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Zrobiłem(-łam) dla siebie lub dla kogoś szalik albo inny włóczkowy upominek.
2. Wykonałem(-łam) serwetkę według wzoru (wymyślonego przez siebie lub podpatzonego).
3. Gromadzę wzory i pomysły robótek ręcznych z różnych materiałów.
4. Znam przynajmniej jeden ze sposobów nabierania oczek, robienia łańcuszka, słupków i półsłupków. Potrafię je wykonać.

5. Nauczyłem(-łam) się rozpoznawać rodzaj włóczki. Opowiedziałem(-łam) o rodzajach włóczki w kręgu rady.
6. Dobrałem(-łam) włóczkę i druty lub szydełko do planowanej robótki.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Zrobiłem(-łam) dla siebie lub dla kogoś szalik albo inny włóczkowy upominek.
2. Wykonałem(-łam) serwetkę według wzoru (wymyślonego przez siebie lub podpatzonego).
3. Gromadzę wzory i pomysły robótek ręcznych z różnych materiałów.
4. Nauczyłem(-łam) się przynajmniej jednego ze sposobów nabierania oczek, robienia łańcuszka, słupków i półsłupków.
5. Nauczyłem(-łam) się nazw i wykonania kilku rodzajów ściągów na drutach (francuski, pończosznicy, ściągaczowy). Pokazałem(-łam) efekty mojej pracy w kręgu rady.
6. Nauczyłem(-łam) się rozpoznawać rodzaj włóczki. Opowiedziałem(-łam) o rodzajach włóczki w kręgu rady.
7. Wykonałem(-łam) coś pożytecznego dla mojej gromady.

MODELARZ/ MODELARKA

Wymagania:

1. Sklejam modele z papieru, sklejk i tworzywa.
2. Zgromadziłem(-łam) własną kolekcję prac.
3. Znam i stosuję odpowiednie rodzaje klejów.
4. Korzystam z fachowej literatury.
5. Zorganizowałem(-łam) wystawę prac własnych i kolegów.
6. Opowiedziałem(-łam) kolegom i koleżankom o etapach powstawania modelu.
7. Wykonałem(-łam) własny model.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność kształtuje cierpliwość, zdolności manualne i wytrwałość.
2. Zuch zdobywający sprawność może uczestniczyć w działaniach kółka modelarskiego lub samodzielnie uczyć się sklejać modele.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Modelarza/Modelarki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim z zuchem jest dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Zastosowałem(-łam) różne rodzaje klejów (odpowiednio do materiału).
2. Sklepiłem(-łam) dwa modele z papieru, sklejk lub tworzywa na podstawie instrukcji.
3. Wykonałem (-łam) własny model.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Zastosowałem(-łam) różne rodzaje klejów (odpowiednio do materiału).
2. Sklepiłem(-łam) trzy modele z papieru, sklejk lub tworzywa na podstawie instrukcji.
3. Wykonałem(-łam) własny model. Zaprezentowałem(-łam) go na zbiorce gromady.
4. Zgromadziłem(-łam) własną kolekcję prac.
5. Opowiedziałem(-łam) kolegom o etapach powstawania modelu.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego *** gwiazdkę:

1. Zastosowałem(-łam) różne rodzaje klejów (odpowiednio do materiału).
2. Sklepiłem(-łam) cztery modele z papieru, sklejk lub tworzywa na podstawie instrukcji.
3. Wykonałem(-łam) własny model. Zaprezentowałem(-łam) go na zbiorce gromady.
4. Opowiedziałem(-łam) kolegom o etapach powstawania modelu.
5. Zorganizowałem(-łam) wystawę prac własnych i kolegów.

PLASTYK/ PLASTYCZKA

Wymagania:

1. Wiem, co znaczą słowa: oryginał, kopia, reprodukcja, galeria, paleta, krytyk.
2. Wykonałem(-łam) cztery prace różnymi technikami plastycznymi.
3. Brałem(-łam) udział w konkursie plastycznym.
4. Zaprojektowałem(-łam) kostium lub maskę na bal gromady.
5. Zorganizowałem(-łam) dla swojej szóstki konkurs rysunkowy.
6. Zapoznałem(-łam) innych z różnymi technikami plastycznymi. Nauczyłem(-łam) kolegów i koleżanki kilku z nich.
7. Różnymi sposobami upiększam swój pokój (dbam o estetykę wnętrza).
8. Wykonałem(-łam) własnoręcznie lub pomogłem(-łam) wykonać scenografię do przedstawienia szóstki lub gromady.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność wyzwala drzemiące w dzieciach możliwości tworzenia nawet „z niczego”, według własnej wyobraźni. Zuch rozwija swoje poczucie estetyki i zdolności manualne oraz uczy się organizacji warsztatu pracy.
2. Samodzielne zadania zucha można włączyć do pracy gromady. Zuch zdobywający sprawność może pomóc przy organizowaniu konkursów i pokazów technik plastycznych, zadbać o wystrój zuchówki lub przyczynić się do ulepszenia szaty graficznej gazetki lub kroniki.
3. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu inne sprawności plastyczne, np. „Dekoratora/Dekoratorki”, „Rzeźbiarza/Rzeźbiarki” i „Miłośnika/Miłośniczki sztuk pięknych”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Plastyka/Plastyczki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Dowiedziałem(-łam) się, co znaczą słowa: oryginał, kopia, reprodukcja, galeria, paleta, krytyk. Opowiedziałem(-łam) o tym w kręgu rady.
2. Zapoznałem(-łam) się z różnymi technikami plastycznymi. Nauczyłem(-łam) się dwóch wybranych technik.
3. Wykonałem(-łam) dwie prace różnymi technikami plastycznymi.
4. Brałem(-łam) udział w konkursie plastycznym.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Dowiedziałem(-łam) się, co znaczą słowa: oryginał, kopia, reprodukcja, galeria, paleta, krytyk. Opowiedziałem(-łam) o tym w kręgu rady.
2. Zapoznałem(-łam) się z różnymi technikami plastycznymi. Nauczyłem(-łam) się trzech wybranych technik.
3. Wykonałem(-łam) trzy prace różnymi technikami plastycznymi.
4. Brałem(-łam) udział w konkursie plastycznym.
5. Wykonałem(-łam) własnoręcznie lub pomogłem(-łam) wykonać scenografię do przedstawienia szóstki lub gromady.
6. Zaprojektowałem(-łam) kostium na przedstawienie gromady.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Dowiedziałem(-łam) się, co znaczą słowa: oryginał, kopia, reprodukcja, galeria, paleta, krytyk. Opowiedziałem(-łam) o tym w kręgu rady.
2. Zapoznałem(-łam) się z różnymi technikami plastycznymi. Nauczyłem(-łam) się trzech wybranych technik.
3. Wykonałem(-łam) trzy prace różnymi technikami plastycznymi.
4. Zorganizowałem(-łam) konkurs plastyczny dla mojej szóstki lub gromady.
5. Wziąłem/wzięłam udział w konkursie plastycznym.
6. Wykonałem(-łam) własnoręcznie lub pomogłem(-łam) wykonać scenografię do przedstawienia szóstki lub gromady.
7. Zaprojektowałem(-łam) kostium na przedstawienie gromady.

RECYTATOR/ RECYTATORKA

Wymagania:

1. Mam swoje ulubione wiersze. Potrafię je odpowiednio wyrecytować.
2. Znam kilka nazwisk popularnych autorów wierszy dla dzieci.
3. Recytowałem(-łam) wiersz podczas uroczystości w gromadzie lub szkole.
4. Wiem, jak ćwiczyć poprawność wymowy, dykcję i oddech oraz jak dbać o gardło.
5. Znam zasady dobrej recytacji. Potrafię modulować głos, akcentować w mowie znaki interpunkcyjne, robić pauzy w odpowiednich momentach recytacji oraz dbać o tempo i rytm.
6. Słucham recytacji wierszy.
7. Zaprezentowałem(-łam) swoich ulubionych autorów wierszy i ich dzieła.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Podczas zdobywania sprawności zuch uczy się dostrzegać piękno w słowach (w poezji). Wiersze kształtują osobowość dziecka, uczą oddziaływać na drugiego człowieka, uwrażliwiają na melodyjność języka, a także poszerzają jego słownictwo. Zadania sprawności wspierają pewność siebie zucha, który poprzez głośne deklamowanie utworu przełamuje swoje lęki i nieśmiałość.
2. Zadania realizowane przez zucha można wykorzystać przy okazji różnych uroczystości w gromadzie i w szkole.
3. Aby dalej wspierać zainteresowania zucha, można mu zaproponować zdobywanie sprawności „Bajarza/Bajarki”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Recytatora/Recytatorki”:
 - Zuch kocha Boga i Polskę.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Przedstawiłem(-łam) szóście swój ulubiony wiersz i jego autora. Wyrecytowałem(-łam) go lub odpowiednio odczytałem(-łam).
2. Znam przynajmniej dwóch autorów wierszy i bajek dla dzieci. Zaprezentowałem(-łam) gromadzie ich sylwetki w dowolnej formie.
3. Wyrecytowałem(-łam) wiersz podczas uroczystości w gromadzie lub w szkole.
4. Potrafię wyrecytować tekst i modulować głos, wcielając się w wybraną postać. Zaprezentowałem(-łam) wybrany fragment mojej szóście.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wyrecytowałem(-łam) gromadzie mój ulubiony wiersz i przedstawiłem(-łam) zuchom jego autora.
2. Znam przynajmniej trzech autorów wierszy i bajek dla dzieci. Zaprezentowałem(-łam) gromadzie ich sylwetki w dowolnej formie.
3. Wyrecytowałem(-łam) wiersz podczas uroczystości w gromadzie lub w szkole.
4. Potrafię wyrecytować tekst i modulować głos, wcielając się w wybrane postaci. Zaprezentowałem(-łam) w kręgu rady wybrane fragmenty (co najmniej dwa).
5. Uczestniczyłem(-łam) w wieczorku poetyckim, słuchając recytacji wierszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wyrecytowałem(-łam) gromadzie mój ulubiony wiersz i przedstawiłem(-łam) jego autora. Uzasadniłem(-łam), dlaczego wybrałem ten utwór i czego możemy się z niego nauczyć.
2. Znam przynajmniej czterech autorów wierszy i bajek dla dzieci. Zaprezentowałem(-łam) gromadzie ich sylwetki w dowolnej formie.
3. Wyrecytowałem(-łam) wiersz podczas uroczystości w gromadzie lub szkole.
4. Potrafię wyrecytować tekst i modulować głos, wcielając się w wybrane postaci. Zaprezentowałem(-łam) w kręgu rady wybrane fragmenty (co najmniej trzy).
5. Uczestniczyłem(-łam) w wieczorku poetyckim, słuchając recytacji wierszy.
6. Zaprezentowałem(-łam) zuchom ćwiczenia i wprawki przygotowujące do dobrej recytacji. Opowiedziałem(-łam), jak dbać o gardło.

RZEŹBIARZ/ RZEŹBIARKA

Wymagania:

1. Byłem(-łam) w pracowni rzeźbiarza, kamieniarza lub garncarza.
2. Rozróżniam rzeźbę i płaskorzeźbę. Wiem, jakie funkcje mogą pełnić rzeźby i płaskorzeźby (np. dekoracyjne, pomnikowe, nagrobne, architektoniczne).
3. Znam rzeźby i płaskorzeźby znajdujące się w najbliższej okolicy.
4. Wykonałem(-łam) kilka prac różnymi technikami rzeźbiarskimi. Rzeźbiłem(-łam) w glinie, plastelinie, masie solnej, masie papierowej, gipsie, kamieniu, drewnie, mydle, korze, śniegu lub piasku.
5. Brałem(-łam) udział w konkursie rzeźbiarskim.
6. Urządziłem(-łam) wystawę swoich prac.
7. Zorganizowałem(-łam) kurs rzeźbienia w wybranym materiale. Pokazałem(-łam), jak bezpiecznie postąpić z narzędziami.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność wspiera rozwój zdolności manualnych oraz uczy bezpiecznego korzystania z różnych narzędzi. Zuch poznaje właściwości rozmaitych materiałów i kształci swój zmysł estetyczny, poczynając od zachowania czystości na stanowisku pracy, a kończąc na nauce określania właściwych proporcji.
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można mu polecić inne sprawności artystyczne, np. „Dekoratora/Dekoratorki”, „Plastyka/Plastyczki” i „Miłośnika/Miłośniczki sztuk pięknych”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Rzeźbiarza/Rzeźbiarki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Byłem(-łam) w pracowni rzeźbiarza, kamieniarza lub garncarza. Narysowałem(-łam) sprzęty i narzędzia, które tam się znajdują.
2. Poznałem(-łam) kilka technik rzeźbiarskich. Opowiedziałem(-łam) o nich drużynowemu/drużynowej.
3. Wykonałem(-łam) pracę wybraną techniką rzeźbiarską (np. w glinie, plastelinie lub masie solnej).
4. Wykonaną pracę zaprezentowałem(-łam) na zbiórce gromady.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Byłem(-łam) w pracowni rzeźbiarza, kamieniarza lub garncarza. Narysowałem(-łam) sprzęty i narzędzia, które tam się znajdują.

2. Poznałem(-łam) różne techniki rzeźbiarskie. Opowiedziałem(-łam) o nich drużynowemu/drużynowej.
3. Wykonałem(-łam) trzy prace wybranymi technikami rzeźbiarskimi (np. w glinie, gipsie, kamieniu, drewnie, mydle lub korze). Wykonane prace zaprezentowałem(-łam) na zbiórce gromady.
4. Znam rzeźby i płaskorzeźby znajdujące się w różnych miejscach w najbliższej okolicy (np. pomniki, rzeźby i płaskorzeźby w kościele, w muzeum, na cmentarzu, umieszczone na budynkach). Wykonałem(-łam) replikę (miniaturę) wybranej rzeźby lub płaskorzeźby, a następnie zaprezentowałem(-łam) ją gromadzie.
5. Brałem(-łam) udział w konkursie rzeźbiarskim.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Byłem(-łam) w pracowni rzeźbiarza, kamieniarza lub garncarza. Narysowałem(-łam) sprzęty i narzędzia, które tam się znajdują.
2. Znam rzeźby i płaskorzeźby znajdujące się w różnych miejscach w najbliższej okolicy (np. pomniki, rzeźby i płaskorzeźby w kościele, w muzeum, na cmentarzu, umieszczone na budynkach). Wykonałem(-łam) replikę (miniaturę) wybranej rzeźby lub płaskorzeźby, a następnie zaprezentowałem(-łam) ją gromadzie.
3. Poznałem(-łam) różne techniki rzeźbiarskie. Opowiedziałem(-łam) o nich w kręgu rady.
4. Wykonałem(-łam) kilka prac wybranymi technikami rzeźbiarskimi (np. w glinie, plastelinie, masie solnej, masie papierowej, gipsie, kamieniu, drewnie, mydle, korze, śniegu lub piasku).
5. Pokazałem(-łam) swoje prace na urządzonej przeze mnie wystawie.
6. Brałem(-łam) udział w konkursie rzeźbiarskim.
7. Zorganizowałem(-łam) kurs rzeźbienia w wybranym materiale. Pokazałem(-łam), jak bezpiecznie posługiwać się narzędziami.

SZANTYMEN

Wymagania:

1. Wiem, co oznacza słowo „szanta”.
2. Wiem, do czego dawniej szanty były wykorzystywane na statkach. Potrafię odróżnić pieśni kubryku, wielorybnicze i szanty klasyczne.
3. Mam swój szantowy śpiewnik.
4. Potrafię zaśpiewać przynajmniej pięć szant i opowiedzieć ich treść.
5. Wymyśliłem(-łam) gesty i ruchy do jednej z żeglarskich piosenek.
6. Znam nazwy kilku zespołów, które śpiewają szanty. Mam swój ulubiony zespół szantowy. Posiadam nagrania jego piosenek lub potrafię zaśpiewać kilka z nich.
7. Wystąpiłem(-łam) na zuchowym festiwalu, śpiewając solo lub z szóstką piosenkę żeglarską.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Podczas zdobywania sprawności zuch rozwija swoje zdolności muzyczne i zainteresowania związane z żeglarstwem. Kadra zuchowa musi zwrócić szczególną uwagę na dobór piosenek, gdyż niektóre szanty zawierają wulgaryzmy.
2. Sprawność jest przeznaczona przede wszystkim dla zuchów, które interesują się żeglarstwem lub należą do gromady, w której występuje obrzędowość żeglarska.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Szantymena”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Wiem, co oznacza słowo „szanta”. Wykonałem(-łam) plakat promujący szanty.
2. Założyłem(-łam) swój szantowy śpiewnik.
3. Wymyśliłem(-łam) gesty i ruchy do jednej z żeglarskich piosenek.
4. Potrafię zaśpiewać przynajmniej dwie szanty.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wiem, co oznacza słowo „szanta”. Wiem, do czego kiedyś były wykorzystywane szanty. Opowiedziałem(-łam) o tym swojej szóstce.
2. Założyłem(-łam) swój szantowy śpiewnik.
3. Wymyśliłem(-łam) gesty i ruchy do dwóch szant.
4. Potrafię zaśpiewać przynajmniej trzy szanty i opowiedzieć ich treść.
5. Wystąpiłem(-łam) na zuchowym festiwalu, śpiewając solo lub z szóstką piosenkę żeglarską.
6. Zorganizowałem(-łam) spotkanie szantowe dla bliskich lub gromady, podczas którego śpiewaliśmy wspólnie szanty.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wykonałem(-łam) plakat dotyczący szant. Wyjaśniłem(-łam) na nim, skąd wzięta się ich nazwa, do czego były dawniej wykorzystywane oraz wymieniłem(-łam) różne rodzaje szant (np. pieśni kubryku, wielorybnicze, szanty klasyczne).
2. Założyłem(-łam) swój szantowy śpiewnik.
3. Wystąpiłem(-łam) na zuchowym festiwalu, śpiewając solo lub z szóstką piosenkę żeglarską.
4. Znam przynajmniej jeden zespół szantowy i potrafię zaśpiewać kilka jego piosenek.
5. Zorganizowałem(-łam) szantowe spotkanie dla bliskich lub gromady, podczas którego wspólnie śpiewaliśmy szanty.

ŚPIEWAK/ ŚPIEWACZKA

Wymagania:

1. Zaśpiewałem(-łam) co najmniej dziesięć piosenek i płaśów.
2. Nauczyłem(-łam) kolegów z podwórka, klasy lub gromady dwóch nowych piosenek lub płaśów.
3. Założyłem(-łam) swój śpiewnik, wpisuję lub wklejam do niego słowa piosenek.
4. Zorganizowałem(-łam) lub współorganizowałem(-łam) festiwal piosenki.
5. Byłem(-łam) na koncercie lub wysłuchałem(-łam) przynajmniej jednej audycji muzycznej.
6. Zaśpiewałem(-łam) dźwięki gamy.
7. Zorganizowałem(-łam) wraz z zuchami ze swojej szóstki „spotkanie z piosenką”.
8. Mam swojego ulubionego wykonawcę. Potrafię zaśpiewać jedną z jego piosenek.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zuch zdobywający sprawność rozwija swój talent muzyczny, kształci wrażliwość na piękno, ćwiczy rytmikę i przełamuje swoją nieśmiałość.
2. Samodzielne zadania zucha można włączyć do pracy gromady. Zuch zdobywający sprawność „Śpiewaka/Śpiewaczki” może poprowadzić na zbiórce śpiew lub płaś.
3. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można mu polecić sprawność „Grajka” i „Miłośnika/Miłośniczki muzyki”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Śpiewaka/Śpiewaczki”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Założyłem(-łam) śpiewnik i stale uzupełniam go nowymi piosenkami. Zaprezentowałem(-łam) go mojej szóstce.
2. Słuchałem(-łam) muzyki na żywo.
3. Opowiedziałem(-łam) zuchom z gromady o moim ulubionym wykonawcy. Wspólnie wysłuchaliśmy piosenki z jego repertuaru.
4. Razem z gromadą zaśpiewałem(-łam) co najmniej trzy piosenki.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Założyłem(-łam) śpiewnik i stale uzupełniam go nowymi piosenkami. Zaprezentowałem(-łam) go w kręgu rady.
2. Słuchałem(-łam) muzyki na żywo. Opowiedziałem(-łam) w kręgu rady o koncercie (co mi się najbardziej podobało i co szczególnie zwróciło moją uwagę).

3. Opowiedziałem(-łam) zuchom z gromady o moim ulubionym wykonawcy. Zaprezentowałem(-łam) przedstawiający go plakat oraz zaśpiewałem(-łam) moją ulubioną piosenkę z jego repertuaru.
4. Razem z gromadą zaśpiewałem(-łam) co najmniej pięć piosenek.
5. Wystąpiłem(-łam) na festiwalu zuchowym. Zaśpiewałem(-łam) wybraną piosenkę.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Założyłem(-łam) śpiewnik i stale uzupełniam go nowymi piosenkami. Mam w nim co najmniej trzy piosenki harcerskie, które umiem już zaśpiewać. Zaśpiewałem(-łam) jedną z nich zuchom z mojej gromady.
2. Byłem(-łam) na koncercie. Opowiedziałem(-łam) o nim w kręgu rady.
3. Opowiedziałem(-łam) mojej szóstce o ciekawej audycji muzycznej, której ostatnio słuchałem(-łam).
4. Opowiedziałem(-łam) zuchom z gromady o swoim ulubionym wykonawcy. Zaprezentowałem(-łam) przedstawiający go plakat oraz zaśpiewałem(-łam) swoją ulubioną piosenkę z jego repertuaru.
5. Razem z gromadą zaśpiewałem(-łam) co najmniej pięć piosenek.
6. Wystąpiłem(-łam) na festiwalu zuchowym. Zaśpiewałem(-łam) wybraną piosenkę.
7. Potrafię zaśpiewać dźwięki gamy. Zaprezentowałem(-łam) to na zbiórce.

SPORTOWE

#aktywnośćfizyczna #rekreacja #zdrowarywalizacja #zdrowytrybżycia
#pracanadsobą #ruchtozdrowie #wzdrowymcielezdrowyduch

GIMNASTYK/ GIMNASTYCZKA

Wymagania:

1. Wiem, dlaczego gimnastyka jest ważna dla zdrowia. Gimnastykuję się codziennie rano.
2. Zrobiłem(-łam) pomoce do ćwiczeń gimnastycznych, np. woreczki z grochem, serso, piłki szmaciane lub szarfy.
3. Obejrzałem(-łam) zawody gimnastyczne.
4. Dobrałem(-łam) ćwiczenia do muzyki.
5. Brałem(-łam) udział w pokazach gimnastycznych organizowanych przez gromadę lub szkołę.
6. Umieję zrobić przewrót w tył i w przód, mostek z pozycji leżącej, głęboki skłon (dotykając dłońmi podłogi) i jaskółkę.
7. Prowadziłem(-łam) na zbiorce lub kolonii zuchowej gimnastykę oraz rozgrzewkę na lekcji wychowania fizycznego.
8. Staram się zachować prawidłową postawę w każdej sytuacji.
9. Nauczyłem(-łam) kolegów prostego układu ćwiczeń.
10. Wykonałem(-łam) ćwiczenia na przyrządach (ławeczce, drabince, materacu, drążku).
11. Wykonałem(-łam) układ ćwiczeń z piłką, wstążką lub skakanką.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Wobec powszechnego występowania u dzieci wad postawy bardzo ważne są działania profilaktyczne, dlatego warto zachęcać zuchy do zdobywania sprawności „Gimnastyka/Gimnastyczki”.
2. Indywidualne zadania zucha można włączyć do zbiorów gromady, szczególnie podczas zdobywania tropów „Olimpijczyków/Olimpijek”, „Sportowców”, „Trenerów/Trenerów”, „Rycerzy”, „Kosmonautów” lub „Żołnierzy”.
3. Zuchowi, który interesuje się sportem, warto zaproponować także zdobywanie innych sprawności, np. „Mistrza/Mistrzynie rolek (wrotek)”, „Mistrza/Mistrzynie deskorolki”, „Narciarza/Narciarki”, „Pływaka/Pływaczki” lub „Lekkoatlety/Lekkoatletki”.
4. Punkt Prawa Zucha, na który zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Gimnastyka/Gimnastyczki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Gimnastykowałem(-łam) się rano co najmniej trzy razy w tygodniu.
2. Zapisałem(-łam) dwa powody, dla których gimnastyka jest ważna dla zdrowia.
3. Dobrałem(-łam) trzy ćwiczenia do mojej ulubionej piosenki i zaprezentowałem(-łam) je gromadzie na zbiorce.

4. Przeszedłem(-łam) ścieżkę zdrowia. Narysowałem(-łam) trzy ćwiczenia, które na niej wykonałem(-łam).

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Gimnastykowałem(-łam) się rano co najmniej pięć razy w tygodniu.
2. Zapisałem(-łam) trzy powody, dla których gimnastyka jest ważna dla zdrowia.
3. Przeszedłem(-łam) ścieżkę zdrowia. Narysowałem(-łam) cztery ćwiczenia, które na niej wykonałem(-łam).
4. Przeprowadziłem(-łam) rozgrzewkę na zbiórce, biwaku lub kolonii gromady.
5. Zrobiłem(-łam) jedną pomoc do ćwiczeń gimnastycznych, np. woreczki z grochem, serso, piłki szmaciane lub szarfy.
6. Nauczyłem(-łam) się wykonywać dwa ćwiczenia gimnastyczne, np. przewrót w tył i w przód, mostek z pozycji leżącej, głęboki skłon (dotykając dłońmi podłogi) i jaskółkę. Zaprezentowałem(-łam) je na zbiórce

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Gimnastykowałem(-łam) się rano co najmniej pięć razy w tygodniu.
2. Zapisałem(-łam) trzy powody, dla których gimnastyka jest ważna dla zdrowia.
3. Przeszedłem(-łam) ścieżkę zdrowia. Narysowałem(-łam) pięć ćwiczeń, które na niej wykonałem(-łam).
4. Przeprowadziłem(-łam) rozgrzewkę na zbiórce, biwaku lub kolonii gromady.
5. Wykonałem(-łam) układ ćwiczeń z piłką, wstążką lub skakanką, zawierający co najmniej trzy różne ćwiczenia.
6. Nauczyłem(-łam) się wykonywać trzy ćwiczenia, np. przewrót w tył i w przód, mostek z pozycji leżącej, głęboki skłon (dotykając dłońmi podłogi) i jaskółkę. Zaprezentowałem(-łam) je na zbiórce.

KAJAKARZ/KAJAKARKA

Wymagania:

1. Wie jak bezpiecznie spędzać czas podczas aktywności na kajakach.
2. Wie jak poprawnie pływać kajakiem.
3. Doskonali swoją wiedzę i umiejętności związane z aktywnością kajakową.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Podczas jej zdobywania zuchy oswiają się z wodą w bezpiecznym otoczeniu rodziców.
2. Sprawność przeznaczona jest dla zuchów będących wielbicielami aktywnego spędzania czasu i kajakowania z rodzicami.
3. Zuch zdobywający sprawność nie musi należeć do jednostki wodnej.
4. Punkt Prawa Zucha, na który zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Kajakarza/Kajakarki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Wiem, co to jest kajak, potrafię opowiedzieć, jak jest zbudowany.
2. Znam zasady bezpiecznego korzystania z kajaka, nigdy nie wsiadam do niego bez kamizelki ratunkowej.
3. Potrafię bezpiecznie wsiąść do kajaka, zaprezentowałem/am to przy rodzicach lub drużynowym/ratowniku.
4. Wraz z rodzicami lub gromadą pływałem kajakiem po jeziorze lub wziąłem/am udział w spływie kajakowym. Przygotowałem/am kartkę z wyprawy do kroniki.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wiem, co to jest kajak, potrafię opowiedzieć, jak jest zbudowany.
2. Znam różnicę między kajakiem, a kanadyjką/canoe.
3. Znam zasady bezpiecznego korzystania z kajaka, nigdy nie wsiadam do niego bez kamizelki ratunkowej.
4. Potrafię bezpiecznie wsiąść do kajaka z brzegu i pomostu.
5. Wraz z rodzicami lub gromadą pływałem dwa razy kajakiem po jeziorze lub wziąłem/am udział w dwóch spływach kajakowych. O jednym opowiedziałem/am mojej szóstce.

6. Potrafię wiosłować do przodu i skręcać za pomocą wiosła.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wiem, co to jest kajak, potrafię opowiedzieć, jak jest zbudowany
2. Znam różnicę między kajakiem a canoe.
3. Znam zasady bezpiecznego korzystania z kajaka, nigdy nie wsiadam do niego bez kamizelki ratunkowej. Przygotowałem/am sprzęt do wypłynięcia.
4. Potrafię bezpiecznie wsiąść do kajaka z brzegu i pomostu.
5. Wraz z rodzicami lub gromadą wziąłem udział w dwóch sptywach kajakowych, o jednym opowiedziałem w gromadzie.
6. Potrafię wiosłować do przodu i do tyłu oraz skręcać za pomocą wiosła.
7. Znam znanego kajakarza/ podróżnika opowiedziałem o nim w gromadzie.

LEKKOATLETA/ LEKKOATLETKA

Wymagania:

1. Znam konkurencje lekkoatletyczne. Uprawiam jedną z dziedzin lekkiej atletyki.
2. Pracuję nad swoją kondycją fizyczną. Systematycznie uprawiam gimnastykę.
3. Założyłem(-łam) dzienniczek swoich rekordów.
4. Opowiedziałem(-łam) kolegom, na czym polega zdrowe odżywianie się. Wyjaśniłem(-łam), dlaczego jest ważne.
5. Uczestniczyłem(-łam) w meedingu lekkoatletycznym lub zawodach sportowych.
6. Znam rekordy olimpijskie i nazwiska sportowców uprawiających wybraną dyscyplinę sportową.
7. Zorganizowałem(-łam) zawody w gromadzie lub na podwórku.
8. Podczas zawodów stosuję zasady fair play.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zuch „Lekkoatleta/Lekkoatletka” uprawia jedną lub kilka dyscyplin lekkoatletycznych. Lubi uprawiać sport, ma dużo energii i chęci do pracy nad sobą.
2. Zuchy, które zdobywają tę sprawność na kolonii, mogą pomagać w porannych rozgrzewkach lub zajęciach sportowych.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Lekkoatlety/Lekkoatletki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Zawsze jestem przygotowany(-na) na zajęcia sportowe. Narysowałem(-łam), jak wyglądam w stroju sportowym.
2. Systematycznie uprawiam gimnastykę, przygotowałem(-łam) trzy ulubione ćwiczenia i przedstawiłem(-łam) je na zbiórce.
3. Zrobiłem(-łam) plakat, na którym pokazałem(-łam), co powinni jeść chłopcy/dziewczynki w moim wieku. Pokazałem(-łam) plakat w kręgu rady. Opowiedziałem(-łam) innym zuchom, na czym polega zdrowe odżywianie i dlaczego jest ważne.
4. Uczestniczyłem(-łam) w meedingu lekkoatletycznym lub zawodach sportowych.
5. Założyłem(-łam) dzienniczek swoich rekordów.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Regularnie ćwiczę na zajęciach sportowych. Zrobiłem(-łam) dzienniczek swoich osiągnięć.

2. Mam swojego ulubionego olimpijczyka. Przedstawiłem(-łam) na zbiórce prezentację o nim. Wiem, jakie pobił rekordy i ile medali zdobył.
3. W kręgu rady zaprezentowałem(-łam) moje trzy ulubione dyscypliny sportowe. Opowiedziałem(-łam) zuchom o zasadach fair play.
4. Narysowałem(-łam) piramidę zdrowego odżywiania i zaprezentowałem(-łam) ją zuchom z gromady.
5. Obejrzałem(-łam) razem z rodzicami Igrzyska Olimpijskie.
6. Założyłem(-łam) dzienniczek moich rekordów. Analizuję je i sprawdzam, czy moje wyniki się poprawiły.
7. Uczestniczyłem(-łam) w meetingu lekkoatletycznym lub zawodach sportowych.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Regularnie ćwiczę w domu i na zajęciach sportowych. Po każdym zajęciu pamiętam o rozciąganiu. Zrobiłem(-łam) plan ćwiczeń odpowiednich dla mojego wieku i zaprezentowałem(-łam) go na zbiórce.
2. Znam co najmniej trzech mistrzów olimpijskich. Znam ich rekordy i liczbę zdobytych medali.
3. Zorganizowałem(-łam) na zbiórce zawody między szóstkami. Opowiedziałem(-łam) gromadzie o zasadach fair play. Przygotowałem(-łam) drobne nagrody dla najlepszej szóstki.
4. Zrobiłem(-łam) plakat dotyczący mojej ulubionej dziedziny lekkiej atletyki.
5. Nauczyłem(-łam) się jednej nowej rzeczy związanej z moją ulubioną dziedziną lekkiej atletyki. Zaprezentowałem(-łam) ją na zbiórce.
6. Założyłem(-łam) dzienniczek moich rekordów. Analizuję je i sprawdzam, czy moje wyniki się poprawiły.
7. Przygotowałem(-łam) piramidę zdrowego odżywiania. Przedstawiłem(-łam) ją w kręgu rady.
8. Przygotowałem(-łam) listę zdrowych produktów, które powinna jeść osoba w moim wieku uprawiająca sport.
9. Uczestniczyłem(-łam) w meetingu lekkoatletycznym lub zawodach sportowych.

ŁYŻWIARZ/ ŁYŻWIARKA

Wymagania:

1. Byłem(-łam) na lodowisku. Jeździłem(-łam) na łyżwach.
2. Znam dyscypliny łyżwiarskie i nazwiska słynnych łyżwiarzy.
3. Jeździłem(-łam) na jednej nodze, tyłem i w pozycji kucznej.
4. Wymijałem(-łam) przeszkody znajdujące się na lodzie.
5. Wytłumaczyłem(-łam) kolegom, gdzie wolno jeździć na łyżwach i jakie niebezpieczeństwa czyhają na nieostrożnych łyżwiarzy.
6. Oglądałem(-łam) w telewizji mistrzostwa w łyżwiarstwie szybkim lub figurowym albo rozgrywki w hokeju na lodzie.
7. Dbam o swój sprzęt łyżwiarski.
8. Sam(a) zrobiłem(-łam) sobie kij do hokeja.
9. Uczestniczyłem(-łam) w zawodach łyżwiarskich lub meczu hokejowym organizowanym w gromadzie.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zuch „Łyżwiarz/Łyżwiarka” kształtuje swoją zwinność, zręczność oraz ogólną kondycję fizyczną. Świetnie jeździ na łyżwach. Wie, jak bezpiecznie bawić się na lodzie oraz gdzie wolno jeździć na łyżwach.
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można mu wskazać sprawności „Mistrza/Mistrzynie rolek” i „Narciarza/Narciarki”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Łyżwiarza/Łyżwiarki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch jest dzielny.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Byłem(-łam) z rodzicami lub klasą na łyżwach. Przejechałem(-łam) samodzielnie przynajmniej jedną długość lodowiska.
2. Nauczyłem(-łam) się jeździć w pozycji klasycznej bez pomocy rodziców i podpórek.
3. Mam swojego ulubionego łyżwiarza, opowiedziałem(-łam) o nim na zbiórce.
4. Narysowałem(-łam) swoje wymarzone łyżwy.
5. Opowiedziałem(-łam) szóstce, gdzie wolno jeździć na łyżwach i jakie niebezpieczeństwa czyhają na nieostrożnych łyżwiarzy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Byłem(-łam) z rodzicami lub klasą na łyżwach. Przejechałem(-łam) dowolną odległość tyłem.

2. Znam trzech sławnych łyżwiarzy. Zrobiłem(-łam) plakat prezentujący jednego z nich.
3. Pokazałem(-łam), jak wymijam przeszkody na lodzie.
4. Mam własne łyżwy, razem z rodzicami oddałem(-łam) je do ostrzenia. Opowiedziałem(-łam) szóstce, jak należy o nie dbać.
5. Wykonałem(-łam) swój wymarzony kij do hokeja.
6. Oglądałem(-łam) z rodzicami mistrzostwa w łyżwiarstwie.
7. W kręgu rady opowiedziałem(-łam), gdzie wolno jeździć na łyżwach i jakie niebezpieczeństwa czyhają na nieostrożnych łyżwiarzy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Regularnie ćwiczyłem(-łam) na lodowisku. Nauczyłem(-łam) młodszego zucha jazdy przodem na lodzie.
2. Jeździłem(-łam) tyłem, w pozycji klasycznej i na jednej nodze.
3. W kręgu rady opowiedziałem(-łam), gdzie wolno jeździć na łyżwach i jakie niebezpieczeństwa czyhają na nieostrożnych łyżwiarzy. Zaprezentowałem(-łam) idealny strój na łyżwy.
4. Dbam o moje łyżwy, samodzielnie je czyszczę i regularnie ostrzę.
5. Byłem(-łam) z rodzicami na zawodach hokejowych lub mistrzostwach w łyżwiarstwie.
6. Wykonałem(-łam) swój kij hokejowy i przyozdobiłem(-łam) kask.
7. Znam przynajmniej trzech sławnych łyżwiarzy. Mam swoją ulubioną drużynę hokejową. Zaprezentowałem(-łam) ulubionych sportowców i ich osiągnięcia na zbiórce.

MISTRZ/MISTRZYNI DESKOROLKI

Wymagania:

1. Lubię jeździć na deskorolce. Jestem sprawny(-na) i zwinny(-na).
2. Znam kilka ewolucji na deskorolce. Wykonałem(-łam) je.
3. Dbam o bezpieczeństwo podczas jazdy. Noszę nakolanniki i kask.
4. Konserwuję swoją deskę.
5. Jeżdżę tylko w miejscach do tego wyznaczonych.
6. Naprawiłem(-łam) zepsutą deskę.
7. Zorganizowałem(-łam) na podwórku pokaz jazdy na deskorolce.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zuch zdobywający sprawność kształtuje swoją zwinność, zręczność i ogólną kondycję fizyczną. Świetnie jeździ na desce. Wie, jak bezpiecznie się bawić i gdzie powinno się jeździć.
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można mu wskazać inne sprawności sportowe, np. „Mistrza/Mistrzyni rolek” i „Gimnastyka/Gimnastyczki”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Mistrza/Mistrzyni deskorolki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Potrafię jeździć na deskorolce klasycznie oraz hamować.
2. Dbam o swoją deskorolkę i zestaw ochraniaczy.
3. Narysowałem(-łam) siebie podczas robienia jednej z ewolucji na deskorolce.
4. Znam zasady bezpiecznej jazdy na deskorolce. Przedstawiłem(-łam) je w kręgu rady.
5. Ozdobiłem(-łam) swoją deskorolkę naklejkami.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Umieję jeździć na deskorolce klasycznie, skręcać i hamować.
2. Dbam o swoją deskorolkę i zestaw ochraniaczy.
3. Byłem(-łam) na osiedlowym skateparku i obserwowałem(-łam) inne jeżdżące osoby.
4. Wiem, z czego składa się deskorolka, zrobiłem(-łam) plakat, który pokazuje jej budowę.
5. Mam swojego ulubionego skatera, opowiedziałem(-łam) o nim na zbiórce.
6. Znam zasady bezpiecznej jazdy na deskorolce. Przedstawiłem(-łam) je w kręgu rady.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego *** gwiazdkę:

1. Umieję jeździć na deskorolce klasycznie, skręcać i hamować.

2. Dbam o swoją deskorolkę i zestaw ochroniaczy.
3. Byłem(-łam) na osiedlowym skateparku i obserwowałem(-łam) inne jeżdżące osoby.
4. Wiem, z czego składa się deskorolka. Przedstawiłem(-łam) jej budowę na plakacie.
5. Mam swojego ulubionego skatera. Opowiedziałem(-łam) o nim na zbiórce.
6. Znam zasady bezpiecznej jazdy na deskorolce. Przedstawiłem(-łam) je w kręgu rady.

MISTRZ/MISTRZYNI GIER I ZABAW

Wymagania:

1. Znam różne gry: ruchowe, umysłowe, świetlicowe i podwórkowe. Założyłem(-łam) wielką księgę gier gromady.
2. Wykonałem(-łam) przybory do gier i zabaw.
3. Zbieram gry i zabawy, zapisuję je w notatniku i wykorzystuję podczas zabaw.
4. Wymyśliłem(-łam) nową grę. Wypróbowaliśmy ją na zbiórce.
5. Prowadziłem(-łam) kilka gier na zbiórce.
6. Nauczyłem(-łam) kolegów na podwórku lub w klasie kilku nowych gier. Opowiedziałem(-łam) im o zasadzie fair play.
7. Byłem(-łam) sędzią podczas rozgrywek.
8. Zrobiłem(-łam) spis gier planszowych znajdujących się w zuchówce.
9. Zorganizowałem(-łam) na podwórku festyn gier.
10. Dbam o znajdujące się w zuchówce przybory do gier i zabaw. Zostałem(-łam) strażnikiem/strażniczką sprzętu sportowego na biwaku lub kolonii i prowadziłem(-łam) książkę wypożyczeń.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność jest przeznaczona dla zuchów, które lubią grać, chętnie proponują gry i potrafią je prowadzić, a także wymyślają nowe gry i zabawy.
2. Indywidualne zadania zucha można włączyć do zajęć gromady –na zbiórce, biwaku lub kolonii. Zuch zdobywający sprawność może sędziować rozgrywki oraz przeprowadzić zabawę lub grę według własnego pomysłu (z pomocą kadry). Może także być inicjatorem nowych płaśów, sprawować pieczę nad sprzętem sportowym lub grami planszowymi i odpowiadać za ich wypożyczanie (np. na kolonii).
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Mistrza/Mistrzyni gier i zabaw”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Wykonałem(-łam) przybory do gier i zabaw.
2. Zbieram różne gry. Zapisuję je w notatniku i wykorzystuję podczas zabaw. Przeprowadziłem(-łam) przynajmniej dwie gry lub zabawy na zbiórce.
3. Zrobiłem(-łam) spis gier planszowych zgromadzonych w zuchówce.
4. Dbam o przybory do gier i zabaw znajdujące się w zuchówce. Zostałem(-łam) strażnikiem/strażniczką sprzętu sportowego na kolonii i prowadziłem(-łam) książkę wypożyczeń.
5. Przeprowadziłem(-łam) na zbiórce gromady moją ulubioną grę.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Założyłem(-łam) wielką księgę gier gromady.
2. Prowadziłem(-łam) na zbiórce przynajmniej pięć gier.
3. Zbieram gry i zabawy, zapisuję je w notatniku i wykorzystuję podczas zabaw.
4. Nauczyłem(-łam) kolegów na podwórku lub w klasie przynajmniej dwóch nowych gier. Opowiedziałem(-łam) im o zasadzie fair play.
5. Zorganizowałem(-łam) na podwórku festyn gier.
6. Wymyśliłem(-łam) trzy nowe gry. Wypróbowaliśmy je na zbiórce lub w klasie.
7. Zostałem(-łam) strażnikiem/strażniczką sprzętu sportowego na biwaku lub kolonii i prowadziłem(-łam) książkę wypożyczeń.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Założyłem(-łam) wielką księgę gier gromady.
2. Zbieram gry i zabawy, zapisuję je w notatniku i wykorzystuję podczas zabaw.
3. Zorganizowałem(-łam) na podwórku festyn gier.
4. Prowadziłem(-łam) przynajmniej pięć gier na zbiórce.
5. Nauczyłem(-łam) moich kolegów na podwórku lub w klasie przynajmniej dwóch nowych gier. Opowiedziałem(-łam) im o zasadzie fair play.
6. Byłem(-łam) sędzią podczas rozgrywek.
7. Rozmawiałem(-łam) z rodzicami lub dziadkami i dowiedziałem(-łam) się, w jakie gry grali, kiedy byli w moim wieku. Przeprowadziłem(-łam) na zbiórce trzy zabawy podwórkowe i zaprosiłem(-łam) do wspólnej zabawy rodziców lub dziadków.

MISTRZ/MISTRZYNI KOMETKI

Wymagania:

1. Mam własny sprzęt do kometki. Dbam o niego, naprawiłem(-łam) niewielkie uszkodzenia.
2. Przygotowałem(-łam) boisko do gry w kometkę.
3. Rozegrałem(-łam) mecz w singlu i deblu.
4. Pobitem(-łam) swój rekord w podbijaniu lotki.
5. Pokazałem(-łam) koledze, jak się gra w kometkę. Wytłumaczyłem(-łam) mu zasady gry.
6. Nauczyłem(-łam) kolegę podbijać lotkę, uderzać rakietą z forhendu i bekhendu.
7. Zorganizowałem(-łam) podwórkowy turniej kometki.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność kształtuje zwinność, spostrzegawczość, zręczność i ogólną kondycję fizyczną.
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu inne sprawności sportowe, np. „Gimnastyka/Gimnastyczki” i „Mistrza/Mistrzyni ringo”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Mistrza/Mistrzyni kometki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Mam własny sprzęt do kometki. Zadbalem(-łam) o niego.
2. Regularnie gram w kometkę (co najmniej raz w tygodniu).
3. Podbiłem(-łam) lotkę co najmniej pięć razy.
4. Znam zasady gry w kometkę i nauczyłem(-łam) grać kolegę/koleżankę.
5. Zorganizowałem(-łam) w szóstce turniej gry w kometkę.
6. Oglądałem(-łam) w telewizji lub w Internecie profesjonalne zawody gry w kometkę. Opowiedziałem(-łam) o nich na zbiórce gromady.
7. Rozegrałem(-łam) mecz w singlu.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Mam własny sprzęt do kometki. Zadbalem(-łam) o niego. Naprawiłem(-łam) niewielkie uszkodzenie.
2. Regularnie gram w kometkę (co najmniej raz w tygodniu).
3. Podbiłem(-łam) lotkę co najmniej dziesięć razy.
4. Uderzałem(-łam) rakietą z forhendu i bekhendu.
5. Przygotowałem(-łam) boisko do gry.
6. Zorganizowałem(-łam) podwórkowy turniej.

7. Oglądałem(-łam) w telewizji lub w Internecie profesjonalne zawody gry w kometkę. Opowiedziałem(-łam) o nich na zbiórce.
8. Rozegrałem(-łam) mecz w singlu i deblu.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Mam własny sprzęt do kometki. Kupiłem(-łam) go za zaoszczędzone pieniądze.
2. Zadbalem(-łam) o swój sprzęt. Naprawiłem(-łam) niewielkie uszkodzenie.
3. Regularnie gram w kometkę (co najmniej raz w tygodniu).
4. Nauczyłem(-łam) grać w kometkę co najmniej trzy osoby.
5. Wiem, jak wyglądają mistrzostwa gry w kometkę. Zorganizowałem(-łam) mistrzostwa podwórkowe.
6. Poprawiłem(-łam) swoje rekordy w odbijaniu lotki. Zapisałem(-łam) wyniki w tabeli.
7. Oglądałem(-łam) w telewizji lub w Internecie profesjonalne zawody gry w kometkę.
8. Rozegrałem(-łam) mecz w singlu i deblu.

MISTRZ/MISTRZYNI PING-PONGA

Wymagania:

1. Rozegrałem(-łam) mecz w singlu i deblu.
2. Pobitem(-łam) swój rekord w podbijaniu piłeczki.
3. Dbam o swój sprzęt. Naprawiłem(-łam) niewielkie uszkodzenia.
4. Przygotowałem(-łam) stół do gry.
5. Sędziowałem(-łam) mecz tenisa stołowego.
6. Wytłumaczyłem(-łam) zasady gry i fachowe słownictwo używane podczas meczu.
7. Brałem(-łam) udział w turnieju ping-ponga.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność kształtuje zwinność, spostrzegawczość, zręczność i ogólną kondycję fizyczną.
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu inne sprawności sportowe, np. „Gimnastyka/Gimnastyczki” i „Mistrza/Mistrzyni ringo”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Mistrza/Mistrzyni ping-ponga”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Mam własną paletkę. Co najmniej raz w tygodniu gram w ping-ponga.
2. Podbiłem(-łam) piłeczkę co najmniej pięć razy.
3. Znam zasady gry w ping-ponga i nauczyłem(-łam) grać kolegę/koleżankę.
4. Oglądałem(-łam) w telewizji lub w Internecie zawody w ping-ponga.
5. Przygotowałem(-łam) stół do gry.
6. Rozegrałem(-łam) mecz w singlu.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Mam własną paletkę. Co najmniej raz w tygodniu gram w ping-ponga.
2. Podbiłem(-łam) piłeczkę co najmniej dziesięć razy.
3. Rozegrałem(-łam) mecz w singlu i deblu.
4. Nauczyłem(-łam) grać w ping-ponga co najmniej jedną osobę.
5. Przygotowałem(-łam) stół do gry.
6. Zorganizowałem(-łam) podwórkowy turniej.
7. Wytłumaczyłem(-łam) swojej szóstce zasady gry i fachowe słownictwo używane podczas meczu.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego *** gwiazdkę:

1. Za zaoszczędzone pieniądze kupiłem(-łam) własny sprzęt do ping-ponga.
2. Co najmniej raz w tygodniu gram w ping-ponga.
3. Nauczyłem(-łam) grać co najmniej dwie osoby.
4. Wiem, jak wyglądają mistrzostwa gry w ping-ponga. Zorganizowałem(-łam) mistrzostwa w gromadzie.
5. Poprawiłem(-łam) swoje rekordy w odbijaniu piłeczki. Zapisałem(-łam) wyniki w tabeli.
6. Wytłumaczyłem(-łam) swojej szóstce zasady gry i fachowe słownictwo używane podczas meczu.
7. Sędziowałem(-łam) mecz tenisa stołowego.
8. Brałem(-łam) udział w turnieju ping-ponga.

MISTRZ/MISTRZYNI RINGO

Wymagania:

1. Poznałem(-łam) historię gry w ringo. Opowiedziałem(-łam) ją innym.
2. Umieję dobrze grać w ringo. Rzuciłem(-łam) i chwyciłem(-łam) ringo prawą i lewą ręką.
3. Brałem(-łam) udział w rozgrywkach ringo.
4. Wytłumaczyłem(-łam) zasady gry i nauczyłem(-łam) grać w ringo kolegę/koleżankę.
5. Sędziowałem(-łam) mecz.
6. Zorganizowałem(-łam) zawody dla kolegów.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność kształtuje zwinność, spostrzegawczość, zręczność oraz ogólną kondycję fizyczną.
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu inne sporty, np. „Gimnastyka/Gimnastyczki” i „Mistrza/Mistrzyni ping-ponga”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Mistrza/Mistrzyni ringo”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Mam własne ringo. Gram co najmniej raz w tygodniu.
2. Rzuciłem(-łam) i chwyciłem(-łam) ringo jedną (wybraną) ręką.
3. Znam zasady gry w ringo i nauczyłem(-łam) grać kolegę/koleżankę.
4. Brałem(-łam) udział w rozgrywkach ringo.
5. Zorganizowałem(-łam) zawody dla kolegów i koleżanek.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Mam własne ringo. Gram co najmniej raz w tygodniu.
2. Brałem(-łam) udział w rozgrywkach ringo.
2. Rzuciłem(-łam) i chwyciłem(-łam) ringo prawą i lewą ręką.
3. Rozegrałem(-łam) mecz w ringo ze starszym kolegą/starszą koleżanką.
4. Zorganizowałem(-łam) podwórkowy turniej ringo.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego *** gwiazdkę:

1. Kupiłem(-łam) ringo za zaoszczędzone pieniądze. Gram co najmniej raz w tygodniu.
2. Nauczyłem(-łam) grać w ringo co najmniej trzy osoby.
3. Zorganizowałem(-łam) zawody w gromadzie. Sędziowałem(-łam) mecz w ringo.
4. Opowiedziałem(-łam) na zbiórce o najlepszym sportowcu w ringo.
5. Wykonałem(-łam) plakat przedstawiający historię gry w ringo.

MISTRZ/MISTRZYNI ROLEK (WROTEK)

Wymagania:

1. Umiejętność jeździć na rolkach (wrotkach). Wykonałem(-łam) kilka ewolucji: jeździłem(-łam) na jednej nodze, tyłem i w pozycji kucznej.
2. Odpowiednio ubieram się do jazdy, zakładam kask.
3. Wymijałem(-łam) przeszkody znajdujące się na drodze.
4. Dbam o swój sprzęt. Naprawiłem(-łam) niewielkie uszkodzenie.
5. Uczestniczyłem(-łam) w zawodach jazdy na wrotkach lub rolkach.
6. Wytłumaczyłem(-łam) kolegom i koleżankom, gdzie wolno jeździć na rolkach (wrotkach) oraz jakie niebezpieczeństwa czyhają na osoby jeżdżące nieostrożnie.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Zuch „Mistrz/Mistrzyni rolek” kształtuje swoją zwinność, zręczność i ogólną kondycję fizyczną. Świetnie jeździ na rolkach (wrotkach). Wie, jak bezpiecznie bawić się na rolkach i gdzie należy jeździć.
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu sprawność „Łyżwiarza/Łyżwiarki”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Mistrza/Mistrzyni rolek (wrotek)”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch jest dzielny.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Nauczyłem(-łam) się jeździć w pozycji klasycznej bez pomocy innej osoby i bez podpórek.
2. Narysowałem(-łam) swoje wymarzone rolki.
3. Odpowiednio ubieram się do jazdy i zakładam kask. Opowiedziałem (-łam) o tym szóstce.
4. Potrafię wymijać przeszkody znajdujące się na drodze. Zaprezentowałem(-łam), jak to robię.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Zaprezentowałem(-łam) jazdę w pozycji klasycznej, skręt w prawo i w lewo oraz hamowanie.
2. Znam przeszkody znajdujące się na drodze. Zaprezentowałem(-łam), jak je omijam.
4. Pod okiem osoby dorosłej naoliwiłem(-łam) kółka w rolkach.
5. Przyniosłem(-łam) kask i ochraniacze na zbiórkę oraz wyjaśniłem(-łam), dlaczego bardzo ważne jest ich używanie.
6. Jeżdżę na rolkach regularnie, co najmniej dwa razy w tygodniu.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Jeżdżę na rolkach regularnie, co najmniej dwa razy w tygodniu.
2. Wykonałem(-łam) kilka ewolucji. Jeździłem(-łam) na jednej nodze, tyłem i w pozycji kucznej.
3. Zebrałem(-łam) połowę sumy na nowe rolki. Dbam o swoje rolki.

4. Wiem, jakie zagrożenia występują na drodze. Wyjaśniłem(-łam), jak należy wezwać pomoc w razie wypadku.
5. Przyniosłem(-łam) kask i ochraniacze na zbiórkę oraz wyjaśniłem(-łam), dlaczego bardzo ważne jest ich używanie.
6. Uczestniczyłem(-łam) w zawodach jazdy na wrotkach (rolkach).

MISTRZ/MISTRZYNI SNOWBOARDU

Wymagania:

1. Lubię uprawiać sporty zimowe. Jeździłem(-łam) na desce snowboardowej.
2. Wiem, jak wygląda powierzchnia stoku podczas różnych warunków atmosferycznych (marznący deszcz, świeże opady śniegu, odwilż). Nie jeżdżę, gdy śnieg na stoku jest bardzo twardy (zmrożony), bo wiem, czym to grozi.
3. Wiem, co to jest ratrak i do czego służy.
4. Korzystałem(-łam) z wyciągu narciarskiego.
5. Wiem, jak się odpowiednio ubrać do jazdy na desce, zabezpieczyłem(-łam) się przed mrozem.
6. Dbam o sprzęt, na którym jeżdżę. Smaruję deskę i naprawiam niewielkie uszkodzenia wiązań. Wiem, gdzie należy się zgłosić, aby naprawić większe uszkodzenia lub zmienić ustawienia wiązań.
7. Jeżdżę w bezpiecznych miejscach. Zwracam uwagę na bezpieczeństwo, kulturę jazdy oraz na inne osoby znajdujące się na stoku.
8. Urządziłem(-łam) pokaz jazdy na snowboardzie. Zaprezentowałem(-łam) skręty z omijaniem przeszkód i hamowanie.
9. Brałem(-łam) udział w zawodach w jeździe na desce snowboardowej.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zuch „Mistrz/Mistrzyni snowboardu” ćwiczy swoją zwinność, zręczność i ogólną kondycję fizyczną. Świetnie jeździ na desce. Wie, jak bezpiecznie się bawić na śniegu i gdzie powinno się jeździć na desce snowboardowej.
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można mu wskazać inne sprawności sportowe, np. „Mistrza/Mistrzyni rolek”, „Mistrza/Mistrzyni deskorolki”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Mistrza/Mistrzyni snowboardu”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Jeździłem(-łam) na snowboardzie.
2. Znam zasady bezpieczeństwa na stoku. Opowiedziałem(-łam) o nich swojej szóstce.
3. Narysowałem(-łam) ratrak i opowiedziałem(-łam) na zbiórce gromady, do czego służy.
4. Mam zestaw ochraniaczy oraz kask. Przyniosłem(-łam) je na zbiórkę i opowiedziałem(-łam), jak ważne jest ich używanie.
5. Wiem, jak się odpowiednio ubrać do jazdy na desce. Potrafię zabezpieczyć się przed mrozem. Opowiedziałem(-łam) o tym w kręgu rady.
6. Pokonałem(-łam) tor przeszkód.

7. Zaprezentowałem(-łam) hamowanie na desce snowboardowej.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Jeździłem(-łam) na snowboardzie co najmniej trzy razy.
2. Znam zasady bezpieczeństwa na stoku. Zrobiłem(-łam) krótki filmik lub plakat na ten temat.
3. Wiem, jak wygląda powierzchnia stoku podczas różnych warunków atmosferycznych (marznący deszcz, świeże opady śniegu, odwilż). Przygotowałem(-łam) plakat ilustrujący ten temat.
4. Znam numery telefonów GOPR i TOPR. Wiem, jak udzielić pomocy podczas lawiny. Opowiedziałem(-łam) o tym w kręgu rady.
5. Zaprojektowałem(-łam) wymarzoną deskę i ochraniacze. Zaprezentowałem(-łam) projekt w gromadzie.
6. Korzystałem(-łam) z wyciągu narciarskiego.
7. Pokonałem(-łam) tor przeszkód.
8. Zaprezentowałem(-łam) omijanie przeszkód i hamowanie.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Umieję jeździć na snowboardzie. Byłem(-łam) na zimowym wyjeździe.
2. Przygotowałem(-łam) plakat prezentujący powierzchnię stoku w czasie różnych warunków atmosferycznych (marznący deszcz, świeże opady śniegu, odwilż).
3. Znam zasady bezpiecznej i kulturalnej jazdy na stoku. Przygotowałem(-łam) krótki kodeks snowboardzisty.
4. Mam zestaw ochraniaczy oraz kask. Przyniosłem(-łam) je na zbiórkę i opowiedziałem(-łam), dlaczego trzeba ich używać.
5. Wiem, jak udzielić pomocy podczas lawiny. Znam numery alarmowe do GOPR i TOPR. Przedstawiłem(-łam) je na zbiórce.
6. Korzystałem(-łam) z wyciągu narciarskiego.
7. Pokonałem(-łam) tor przeszkód.
8. Urządziłem(-łam) pokaz jazdy na snowboardzie. Zaprezentowałem(-łam) skręty z omijaniem przeszkód i hamowanie.
9. Brałem(-łam) udział w zawodach w jeździe na desce snowboardowej.

NARCIARZ/ NARCIARKA

Wymagania:

1. Umiejętność jeździć na nartach.
2. Sporządziłem(-łam) schematyczne obrazki podstawowych rodzajów śniegu i opisałem(-łam) każdy z nich pod kątem przydatności do jazdy na nartach.
3. Brałem(-łam) udział w zawodach narciarskich.
4. Urządziłem(-łam) pokaz jazdy na nartach, zaprezentowałem(-łam) m.in. skręt pługiem w lewo i w prawo, podchodzenie pod górkę dwoma sposobami, omijanie przeszkód.
5. Korzystałem(-łam) z wyciągu narciarskiego.
6. Dbam o sprzęt, na którym jeżdżę. Smaruję narty i naprawiam niewielkie uszkodzenia wiązań lub kijków.
7. Jeżdżę w bezpiecznych miejscach. Zwracam uwagę na bezpieczeństwo własne i innych osób znajdujących się na stoku.
8. Nauczyłem(-łam) początkującego kolegę podstaw jazdy.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zuch „Narciarz/Narciarka” ćwiczy zwinność, zręczność i ogólną kondycję fizyczną. Świetnie jeździ na nartach. Wie, gdzie powinno się jeździć. Uczy inne zuchy bezpiecznie bawić się na śniegu.
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można mu wskazać sprawności „Saneczkarza/Saneczkarki” i „Łyżwiarza/Łyżwiarki”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Narciarza/Narciarki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Jeździłem(-łam) na nartach.
2. Znam zasady bezpiecznej i kulturalnej jazdy na stoku. Opowiedziałem(-łam) o nich na zbiórce gromady.
3. Zaprezentowałem(-łam) skręt pługiem w lewo i w prawo, podchodzenie pod górkę oraz hamowanie.
4. Umiejętność założyc buty narciarskie i kask. Zaprezentowałem(-łam) tę umiejętność.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Jeździłem(-łam) co najmniej pięć razy na nartach.
2. Sporządziłem(-łam) schematyczne obrazki podstawowych rodzajów śniegu i opisałem(-łam) każdy z nich pod kątem przydatności do jazdy na nartach.
3. Opowiedziałem(-łam) na zbiórce o różnych konkurencjach narciarskich.

4. Znam zasady bezpieczeństwa na stoku, zrobiłem(-łam) krótki filmik na ten temat.
5. Korzystałem(-łam) z wyciągu narciarskiego.
6. Dbam o sprzęt, na którym jeżdżę. Pod okiem dorosłego nasmarowałem(-łam) narty lub naprawiłem(-łam) niewielkie uszkodzenia wiązań lub kijków.
7. Urządziłem(-łam) pokaz jazdy na nartach, zaprezentowałem(-łam) m.in. skręt pługiem w lewo i w prawo, podchodzenie pod górkę dwoma sposobami i hamowanie.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Umieję jeździć na nartach. Byłem(-łam) na zimowym wyjeździe narciarskim.
2. Wykonałem(-łam) plakat, który informuje o powierzchni stoku w czasie różnych warunków atmosferycznych (marznący deszcz, świeże opady śniegu, odwilż).
3. Wiem, jak udzielić pomocy podczas lawiny i znam numer alarmowy, pod który należy zadzwonić w razie niebezpieczeństwa. Przygotowałem(-łam) plakat z taką informacją.
4. Zrobiłem(-łam) projekt wymarzonych nart.
5. Nauczyłem(-łam) kolegę jazdy na nartach.
6. Urządziłem(-łam) pokaz jazdy na nartach. Zaprezentowałem(-łam) m.in. skręt pługiem w lewo i w prawo, podchodzenie pod górkę dwoma sposobami, omijanie przeszkód i krawędziowanie.
7. Brałem(-łam) udział w mini zawodach narciarskich.

PIŁKARZ/ PIŁKARKA

Wymagania:

1. Rozegrałem(-łam) kilkanaście meczów w piłkę nożną (grając na różnych pozycjach).
2. Podczas meczu stosuję zasady fair play. Przedstawiłem(-łam) te zasady w gromadzie.
3. Byłem(-łam) sędzią podczas meczu.
4. Prowadziłem(-łam) przed meczem rozgrzewkę. Opowiedziałem(-łam) zuchom, dlaczego jest ona ważna.
5. Zorganizowałem(-łam) mini rozgrywki na podwórku lub w gromadzie albo przeprowadziłem(-łam) zawody, wybierając króla strzelców lub najlepszego bramkarza.
6. Umiem podbijać piłkę nogą, prowadzić ją lewą i prawą nogą oraz wybijać z rzutu różnego. Zaprezentowałem(-łam) te umiejętności gromadzie.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność jest przeznaczona dla zuchów w każdym wieku, zwłaszcza fanów piłki nożnej.
2. Zuch, który ją zdobywa, zna zasady fair play oraz wie, jak ważny jest ruch i zdrowy styl życia.
3. Należy zwrócić uwagę na to, aby zadania były dostosowane do poziomu zucha. Podczas zdobywania sprawności powinien on rozwinąć swoje dotychczasowe umiejętności piłkarskie oraz poznać nowe tricki.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Piłkarza/Piłkarki”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Podczas meczu stosuję zasady fair play. Przedstawiłem(-łam) je w swojej gromadzie.
2. Prowadziłem(-łam) przed meczem rozgrzewkę. Opowiedziałem(-łam) zuchom, dlaczego jest ona ważna.
3. Umiem podbijać piłkę nogą, prowadzić ją lewą lub prawą nogą. Zaprezentowałem(-łam) te umiejętności swojej gromadzie.
4. Rozegrałem(-łam) co najmniej dwa mecze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Podczas meczu stosuję zasady fair play. Przedstawiłem(-łam) je w swojej gromadzie.
2. Prowadziłem(-łam) przed meczem rozgrzewkę. Opowiedziałem(-łam) zuchom, dlaczego jest ona ważna.
3. Umiem podbijać piłkę nogą, prowadzić ją lewą i prawą nogą, wybijać z rzutu różnego. Zaprezentowałem(-łam) te umiejętności swojej gromadzie.

4. Rozegrałem(-łam) kilka meczów w piłkę nożną (grając na różnych pozycjach).
5. Zorganizowałem(-łam) mini zawody na podwórku.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Rozegrałem(-łam) kilkanaście meczów w piłkę nożną (grając na różnych pozycjach).
2. Podczas meczu stosuję zasady fair play. Przygotowałem(-łam) kodeks piłkarza.
3. Byłem(-łam) sędzią podczas meczu.
4. Zorganizowałem(-łam) mini rozgrywki na podwórku lub w gromadzie albo przeprowadziłem(-łam) zawody, wybierając króla strzelców lub najlepszego bramkarza.
5. Umiem podbijać piłkę nogą, prowadzić ją lewą i prawą nogą oraz wybijać z rzutu różnego. Zaprezentowałem(-łam) te umiejętności swojej gromadzie.

PŁYWAK/ PŁYWACZKA

Wymagania:

1. Staram się regularnie chodzić na basen lub kąpielisko.
2. Znam zasady bezpiecznej kąpieli w basenie i w wodach otwartych. Przestrzegam regulaminu kąpieli.
3. Brałem(-łam) udział w zajęciach w wodzie organizowanych przez gromadę.
4. Potrafię przepłynąć wybranym stylem określony dystans.
5. Umieję nurkować i skakać do wody w bezpiecznym miejscu.
6. Brałem(-łam) udział w wodnej olimpiadzie lub zawodach.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zuch „Pływak/Pływaczka” zna miejsca, w których bezpiecznie można się kąpać. Wie, jak zachować się podczas zabaw w wodzie i sprawnie pływa.
2. Drużynowy musi wyraźnie podkreślić, że zdobycie sprawności „Pływaka/Pływaczki” nie jest równoznaczne z uzyskaniem karty pływackiej (ale np. na kolonii zdobywanie sprawności można połączyć ze zdobywaniem karty).
3. Punkt Prawa Zucha, na który zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Pływaka/Pływaczki”:
— Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. W ciągu miesiąca/podczas kolonii byłem(-łam) na basenie lub kąpielisku co najmniej cztery razy.
2. Narysowałem(-łam), co wolno i czego nie wolno robić na basenie. Narysowałem(-łam) białą i czerwoną flagę. Opisałem(-łam), co one znaczą.
3. Brałem(-łam) udział w zajęciach w wodzie organizowanych przez gromadę.
4. Przepłynąłem(-łam) 25 m dowolnym stylem, z deską do pływania lub bez niej.
5. Wskoczyłem(-łam) do wody z krawędzi basenu lub pomostu w miejscu dozwolonym.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. W ciągu miesiąca/podczas kolonii byłem(-łam) na basenie lub kąpielisku co najmniej cztery razy.
2. Opowiedziałem(-łam), w jaki sposób należy zachowywać się na basenie. Wyjaśniłem(-łam), co oznaczają białe i czerwone flagi wywieszane na kąpieliskach.
3. Brałem(-łam) udział w zajęciach w wodzie organizowanych przez gromadę.
4. Przepłynąłem(-łam) 25 m dowolnym stylem, bez użycia deski do pływania.
5. Wskoczyłem(-łam) do wody z krawędzi basenu lub pomostu w miejscu dozwolonym.
6. Wyłowiłem(-łam) z dna przedmiot rzucony przez ratownika.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. W ciągu miesiąca/podczas kolonii byłem(-łam) na basenie lub kąpielisku co najmniej cztery razy.
2. Opowiedziałem(-łam) innym zuchom, jak należy zachowywać się na basenie lub kąpielisku.
3. Wyjaśniłem(-łam) innym zuchom, co oznaczają białe i czerwone flagi wywieszane na kąpieliskach.
4. Przeprowadziłem(-łam) rozgrzewkę dla innych zuchów przed kąpielą.
5. Brałem(-łam) udział w wodnej olimpiadzie lub zawodach.
6. Przepłynąłem(-łam) 50 m dowolnym stylem, bez użycia deski do pływania. Przepłynąłem(-łam) także 5 m pod wodą.
7. Wskoczyłem(-łam) do wody ze słupka lub pomostu w dozwolonym miejscu. Wyłowilem z dna przedmiot rzucony przez ratownika.

ROWERZYSTA/ ROWERZYSTKA

Wymagania:

1. Znam historię roweru. Opowiedziałem kolegom i koleżankom, jak dawniej wyglądały rowery.
2. Bezpiecznie jeżdżę na rowerze. Znam podstawowe przepisy ruchu drogowego.
3. Znam rodzaje znaków drogowych i potrafię rozpoznać niektóre z nich.
4. Bawiłem(-łam) się z kolegami w wyścig kolarski.
5. Urządziłem(-łam) rowerowy tor przeszkód – jazda po ósemce, slalom itp.
6. Konserwuję swój rower i potrafię naprawić drobne uszkodzenia.
7. Potrafię przygotować rower do bezpiecznej jazdy.
8. Potrafię udzielić pierwszej pomocy przy skaleczeniu.
9. Znam numery alarmowe, pod które można zadzwonić po pomoc w razie wypadku na drodze.

Wskazówki dla kadry ruchowej:

1. Sprawność kształtuje zwinność, sprawność i wytrzymałość, a także zdolność przewidywania i umiejętność podporządkowania się przepisom.
2. Zuch „Rowerzysta/Rowerzystka” bezpiecznie porusza się na rowerze. Nie stwarza zagrożenia dla innych osób i nie naraża własnego zdrowia.
3. Zuchowi zdobywającemu sprawność należy uświadomić, że nie jest ona równoznaczna z kartą rowerową.
4. Punkt Prawa Zucha, na który zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Rowerzysty/Rowerzystki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Na zbiórce gromady opowiedziałem(-łam), jak ubieram się do bezpiecznej jazdy rowerem.
2. Bawiłem(-łam) się z kolegami w wyścig kolarski. Zaplanowałem(-łam) trasę wyścigu i przed startem opowiedziałem(-łam) innym rowerzystom o zasadach bezpiecznej jazdy.
3. Zapisałem(-łam) numery alarmowe, pod które mogę zadzwonić po pomoc w razie wypadku na drodze.
4. Połączyłem(-łam) znaki drogowe z ich opisami: droga dla rowerów, stop, ustąp pierwszeństwa przejazdu, droga z pierwszeństwem przejazdu, zakaz wjazdu rowerów.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wyszukałem(-łam) ilustracje i informacje o tym, jak wyglądały rowery w przeszłości. Pokazałem(-łam) na zbiórce zdjęcia i opowiedziałem(-łam) o nich kolegom.

2. Urządziłem(-łam) rowerowy tor przeszkód – jazda po ósemce, slalom. Zaprezentowałem(-łam) bezpieczny przejazd torem.
3. Zaopatrzyłem(-łam) swój rower w światła i dzwonek. Posiadam co najmniej jeden odblask.
4. Zapisałem(-łam) numery alarmowe, pod które mogę zadzwonić po pomoc w razie wypadku na drodze.
5. Połączyłem(-łam) znaki drogowe z ich opisami: droga dla rowerów, stop, ustąp pierwszeństwa przejazdu, droga z pierwszeństwem przejazdu, zakaz wjazdu rowerów, przejście dla pieszych, droga dla pieszych.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Z pamięci wymieniłem(-łam) numery alarmowe, pod które mogę zadzwonić po pomoc w razie wypadku na drodze.
2. Urządziłem(-łam) rowerowy tor przeszkód – jazda po ósemce, slalom, jazda pod górkę, jazda po nierównej powierzchni. Zaprezentowałem(-łam) bezpieczny przejazd torem.
3. Pokazałem(-łam) innym zuchom, jak udzielić pomocy w razie skaleczenia kolana lub łokcia.
4. Napompowałem(-łam) koła mojego roweru.
5. Zaopatrzyłem(-łam) swój rower w światła i dzwonek. Posiadam co najmniej jeden odblask.
6. Połączyłem(-łam) znaki drogowe z ich opisami.
7. Jako rowerzysta potrafię zasygnalizować na drodze manewry skrętu w prawo i lewo. Pokazałem(-łam) to innym zuchom i wyjaśniłem(-łam) im, na co trzeba zwracać uwagę podczas jazdy rowerem na ścieżce rowerowej i na drodze.

SANECZKARZ/ SANECZKARKA

Wymagania:

1. Umiejętność kierowania sankami. Pokonałem(-łam) górkę lub tor przeszkód.
2. Zabezpieczyłem(-łam) swój sprzęt i wykonałem(-łam) potrzebne naprawy.
3. Jeżdżę na bezpiecznych górkach. Odradzam kolegom jazdę w miejscach niebezpiecznych. Wymyśliłem(-łam) własny bezpieczny sposób zjeżdżania na sankach. Ułożyłem(-łam) regulamin jazdy na sankach na biwaku lub zimowisku.
4. Odpowiednio się ubieram, wychodząc na sanki. Przedstawiłem(-łam) te zasady w formie graficznej na zbiórce gromady.
5. Narysowałem(-łam) plan bezpiecznej góry. Zaznaczyłem(-łam) na nim podejścia dla saneczkarzy, zjazdy dla bardziej i mniej zaawansowanych oraz poczekalnię dla rodziców. Uwzględniłem(-łam) bezpieczną odległość od ulic, chodników, płotów i drzew.
6. Brałem(-łam) udział w zawodach saneczkowych.
7. Urządziłem(-łam) pokaz jazdy na sankach (jazda w różnych pozycjach, w kuligu, slalomem, zaprzęgiem).
8. Zorganizowałem(-łam) dla gromady wyścigi saneczkowych zaprzęgów.

Wskazówki dla kadry ruchowej:

1. Sprawność kształtuje zwinność, zręczność i ogólną kondycję fizyczną.
2. Zucha zdobywającego tę sprawność należy uczyć przede wszystkim na bezpieczeństwo jazdy – i to nie tylko osoby jeżdżącej, lecz także otoczenia.
3. Sanki to doskonała zimowa zabawa, szczególnie jeśli bierze w niej udział grupa dzieci. Dlatego warto pomyśleć o wykorzystaniu do wspólnej zabawy umiejętności kilku zuchów „Saneczkarzy/Saneczkarek”.
4. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha sportem, można mu wskazać m.in. sprawności „Łyżwiarza/Łyżwiarki” i „Narciarza/Narciarki”.
5. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Saneczkarza/Saneczkarki”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Umiejętność kierowania sankami. Pokonałem(-łam) górkę lub tor przeszkód.
2. Zabezpieczyłem(-łam) swój sprzęt i wykonałem(-łam) potrzebne naprawy.
3. Odpowiednio się ubieram wychodząc na sanki. Na zbiórce gromady przedstawiłem(-łam) zasady ubioru na sanki w postaci plakatu.

4. Narysowałem(-łam) plan bezpiecznej górki, na którym zaznaczyłem(-łam) podejścia dla saneczkarzy, zjazdu dla bardziej i mniej zaawansowanych, poczekalnię dla rodziców. Uwzględniłem(-łam) bezpieczną odległość od ulic, chodników, płotów i drzew.
5. Brałem(-łam) udział w zawodach saneczkowych.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Zabezpieczyłem(-łam) swój sprzęt i wykonałem(-łam) potrzebne naprawy.
2. Jeżdżę na bezpiecznych górkach i odradzam innym jazdę w miejscach niebezpiecznych. Wymyśliłem(-łam) własny bezpieczny sposób zjeżdżania na sankach. Ułożyłem(-łam) regulamin jazdy na sankach na biwaku.
3. Odpowiednio się ubieram, wychodząc na sanki. Na zbiórce gromady przedstawiłem(-łam) rysunek pokazujący zasady ubioru na sanki.
4. Narysowałem(-łam) plan bezpiecznej górki, w którym zaznaczyłem(-łam) podejścia dla saneczkarzy, zjazdu dla bardziej i mniej zaawansowanych, poczekalnię dla rodziców. Uwzględniłem(-łam) bezpieczną odległość od ulic, chodników, płotów i drzew.
5. Brałem(-łam) udział w zawodach saneczkowych.
6. Urządziłem(-łam) pokaz jazdy na sankach (jazda w różnych pozycjach, w kuligu, slalomem, zaprzęgiem).

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Zabezpieczyłem(-łam) swój sprzęt i wykonałem(-łam) potrzebne naprawy.
2. Jeżdżę na bezpiecznych górkach i odradzam innym jazdę w miejscach niebezpiecznych. Wymyśliłem(-łam) własny bezpieczny sposób zjeżdżania na sankach. Ułożyłem(-łam) regulamin jazdy na sankach na biwaku.
3. Odpowiednio się ubieram, wychodząc na sanki. Na zbiórce gromady przedstawiłem(-łam) rysunek pokazujący zasady ubioru na sanki.
4. Brałem(-łam) udział w zawodach saneczkowych.
5. Urządziłem(-łam) pokaz jazdy na sankach (jazda w różnych pozycjach, w kuligu, slalomem, zaprzęgiem).
6. Zorganizowałem(-łam) dla gromady wyścigi saneczkowych zaprzęgów.

SZACHISTA/ SZACHISTKA

Wymagania:

1. Znam podstawowe zasady gry w szachy i przedstawiłem(-łam) je na plakacie lub opowiedziałem(-łam) o nich w gromadzie.
2. Potrafię rozpoznać wszystkie figury szachowe i znam ich ruchy. Nauczyłem(-łam) nazw figur i ich ruchów kolegę/koleżankę.
3. Rozegrałem(-łam) kilka partii szachowych z kolegami lub rodzeństwem.
4. Zorganizowałem(-łam) turniej szachowy lub żywe szachy.
5. Potrafię ocenić sytuację na szachownicy i wykonać właściwy ruch. Nauczyłem(-łam) tej taktyki kolegę/koleżankę.
6. Znam nazwiska mistrzów szachowych. Zaprezentowałem(-łam) je w gromadzie.
7. Wiem, na czym polega obrona i atak podczas gry. Opowiedziałem(-łam) o tym w swojej szóstce.
8. Nauczyłem(-łam) grać w szachy kolegę/koleżankę. Wytłumaczyłem(-łam) jemu/jej, co oznacza roszada, pat i mat.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zdobywając tę sprawność, zuch rozwija zmysł taktyczny, uczy się strategii i logicznego myślenia, kształci umiejętność przewidywania dalszego ciągu zdarzeń i konsekwencji podejmowanych działań.
2. Zuch „Szachista/Szachistka” to strateg, który w różnych sytuacjach potrafi wykorzystać swoje umiejętności na potrzeby całej gromady.
3. Zdobywanie sprawności powinno być dostosowane do indywidualnych umiejętności zucha i jego znajomości gry w szachy.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Szachisty/Szachistki”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Znam podstawowe zasady gry w szachy. Przedstawiłem(-łam) je na plakacie lub opowiedziałem(-łam) o nich w gromadzie.
2. Rozegrałem(-łam) partię szachową z kolegami lub rodzeństwem.
3. Potrafię rozpoznać wszystkie figury szachowe i znam ich ruchy. Nauczyłem(-łam) nazw figur i ich ruchów kolegę/koleżankę.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Znam podstawowe zasady gry w szachy. Przedstawiłem(-łam) je na plakacie lub opowiedziałem(-łam) o nich w gromadzie.

2. Potrafię rozpoznać wszystkie figury szachowe i znam ich ruchy. Nauczyłem(-łam) nazw figur i ich ruchów kolegę/koleżankę.
3. Rozegrałem(-łam) kilka partii szachowych z kolegami lub rodzeństwem.
4. Potrafię ocenić sytuację na szachownicy i wykonać właściwy ruch. Nauczyłem(-łam) tej taktyki kolegę/koleżankę.
5. Znam nazwiska mistrzów szachowych. Zaprezentowałem(-łam) je w gromadzie.
6. Wiem, na czym polega obrona i atak podczas gry. Opowiedziałem(-łam) o tym w swojej szóstce.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Potrafię rozpoznać wszystkie figury szachowe. Znam ich ruchy. Nauczyłem(-łam) nazw figur i ich ruchów kolegę/koleżankę.
2. Zorganizowałem(-łam) turniej szachowy lub żywe szachy.
3. Potrafię ocenić sytuację na szachownicy i wykonać właściwy ruch. Nauczyłem(-łam) tej taktyki kolegę/koleżankę.
4. Rozegrałem(-łam) kilka partii szachowych z kolegami lub rodzeństwem.
5. Znam nazwiska mistrzów szachowych. Zaprezentowałem(-łam) je w gromadzie.
6. Nauczyłem(-łam) grać w szachy kolegę/koleżankę. Wytłumaczyłem(-łam) jemu/jej, co oznacza roszada, pat i mat.

TENISISTA/ TENISISTKA

Wymagania:

1. Rozegrałem(-łam) mecz w singlu i deblu.
2. Pobitem(-łam) swój rekord w podbijaniu piłeczki tenisowej. Zorganizowałem(-łam) mini zawody w szóstce.
3. Dbam o swój sprzęt. Naprawiłem(-łam) niewielkie uszkodzenia. Przygotowałem(-łam) poradnik na ten temat.
4. Przygotowałem(-łam) kort do gry.
5. Sędziowałem(-łam) mecz tenisa.
6. Wytłumaczyłem(-łam) w gromadzie zasady gry oraz fachowe słownictwo używane podczas meczu.
7. Brałem(-łam) udział w turnieju tenisa.
8. Nauczyłem(-łam) kolegę odbijać piłkę z forhendu i bekhendu.
9. Zorganizowałem(-łam) turniej tenisa w gromadzie.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność ćwiczy zwinność, spostrzegawczość, zręczność i ogólną kondycję fizyczną, a także umiejętność przestrzegania zasad fair play.
2. Zdobywając ją, zuch może promować zdrowy styl życia i hasło „W zdrowym ciele zdrowy duch”.
3. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu inne sprawności sportowe, np. „Gimnastyka/Gimnastyczki” lub „Mistrza/Mistrzyni ringo”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Tenisisty/Tenisistki”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Rozegrałem(-łam) mecz w singlu i deblu.
2. Pobitem(-łam) swój rekord w podbijaniu piłeczki tenisowej.
3. Zorganizowałem(-łam) mini zawody w szóstce.
4. Dbam o swój sprzęt, naprawiłem(-łam) niewielkie uszkodzenia. Przygotowałem(-łam) poradnik na ten temat.
5. Przygotowałem(-łam) kort do gry.
6. Brałem(-łam) udział w turnieju tenisa.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Rozegrałem(-łam) mecz w singlu i deblu.
2. Przygotowałem(-łam) kort do gry.

3. Sędziowałem(-łam) mecz tenisa.
4. Wytłumaczyłem(-łam) zasady gry i fachowe słownictwo używane podczas meczu. Zaprezentowałem(-łam) to w gromadzie.
5. Brałem(-łam) udział w turnieju tenisa.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wytłumaczyłem(-łam) zasady gry i fachowe słownictwo używane podczas meczu. Zaprezentowałem(-łam) to w gromadzie.
2. Sędziowałem(-łam) mecz tenisa.
3. Brałem(-łam) udział w turnieju tenisa.
4. Nauczyłem(-łam) kolegę odbijać piłkę z forhendu i bekhendu.
5. Zorganizowałem(-łam) turniej tenisa w gromadzie.

ZARADNOŚĆ ŻYCIOWA

#samodzielność #obowiązkowość #rodzina #dom #empatia
#umiejętnośćżyciawspółeczeństwie #zróbtosam

DAMA

Wymagania:

1. Używam słów: proszę, przepraszam, dziękuję, dzień dobry, dobranoc, do widzenia. Opowiedziałam o tym swojej szóstce.
2. Zachowuję się uprzejmie wobec chłopców i dziewcząt. Nie zaczepiam ich i nie przezywam. Stworzyłam poradnik młodej damy.
3. Przeczytałam książkę lub artykuł z czasopisma dla dzieci o zasadach savoir-vivre'u. Ułożyłam kodeks damy.
4. Zrobiłam gazetkę na temat savoir-vivre'u lub opowiedziałam o zasadach savoir-vivre'u kolegom i koleżankom.
5. Spory rozwiązuję w sposób kulturalny. Zorganizowałam obrady okrągłego stołu, w czasie których rozstrzygaliśmy problem, przestrzegając zasad kulturalnej dyskusji.
6. Przygotowałam dla papierowych lalek ubranka na różne okazje.
7. Umieję ubrać się odpowiednio do okazji. Przygotowałam pokaz mody w gromadzie lub klasie.
8. Nakrywałam do stołu w domu, na kolonii zuchowej, podczas święta klasowego lub w gromadzie.
9. Zaprosiłam koleżanki i kolegów na herbatkę (urodziny). Urządziłam przyjęcie.
10. Potrafię rozmawiać przez telefon. Zaprezentowałam na zbiórce podstawowe zasady kulturalnej rozmowy telefonicznej

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność jest przydatna do unormowania relacji między dziewczynkami a chłopcami.
2. Realizowane przez zucha zadania można włączyć do prawie wszystkich zabaw (ponieważ zawsze należy zachowywać się kulturalnie).
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Damy”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Używam słów: proszę, przepraszam, dziękuję, dzień dobry, dobranoc, do widzenia. Opowiedziałam swojej szóstce, dlaczego ważne są zwroty grzecznościowe.
2. Zachowuję się uprzejmie wobec chłopców i dziewcząt. Nie zaczepiam ich i nie przezywam. Stworzyłam poradnik młodej damy, w którym zawarłam najważniejsze porady.

3. Zrobiłam gazetkę na temat savoir-vivre'u lub opowiedziałam o zasadach savoir-vivre'u kolegom i koleżankom.
4. Wykonałam dla papierowych lalek ubranka na różne okazje. Wiem, jak się ubrać odpowiednio do okazji.
5. Nakrywałam do stołu w domu, na kolonii zuchowej, podczas święta klasowego lub w gromadzie.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Używam słów: proszę, przepraszam, dziękuję, dzień dobry, dobranoc, do widzenia. Opowiedziałam szóstce, dlaczego ważne są zwroty grzecznościowe.
2. Zachowuję się uprzejmie wobec chłopców i dziewcząt. Nie zaczepiam ich i nie przezywam. Stworzyłam poradnik młodej damy, w którym zawarłam najważniejsze porady.
3. Zrobiłam gazetkę na temat savoir-vivre'u lub opowiedziałam o zasadach savoir-vivre'u kolegom i koleżankom.
4. Umieję ubrać się odpowiednio do okazji. Przygotowałam pokaz mody w gromadzie lub klasie.
5. Nakrywałam do stołu w domu, na kolonii zuchowej, podczas święta klasowego lub w gromadzie.
6. Zaprosiłam koleżanki i kolegów na herbatkę (urodziny). Urządziłam przyjęcie.
7. Potrafię rozmawiać przez telefon. Zaprezentowałam na zbiórce podstawowe zasady kulturalnej rozmowy telefonicznej.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Przeczytałam książkę lub artykuł z czasopisma dla dzieci o zasadach savoir-vivre'u. Ułożyłam kodeks damy, który zaprezentowałam koleżankom z klasy lub gromady.
2. Zrobiłam gazetkę na temat savoir-vivre'u lub opowiedziałam o zasadach savoir-vivre'u kolegom i koleżankom.
3. Spory rozwiązuję w sposób kulturalny. Zorganizowałam obrady okrągłego stołu, w czasie których rozstrzygaliśmy problem, przestrzegając zasad kulturalnej dyskusji.
4. Umieję ubrać się odpowiednio do okazji. Przygotowałam pokaz mody w gromadzie lub w klasie.
5. Nakrywałam do stołu w domu, na kolonii zuchowej, podczas święta klasowego lub w gromadzie.
6. Zaprosiłam koleżanki i kolegów na herbatkę (urodziny). Urządziłam przyjęcie.
7. Potrafię rozmawiać przez telefon. Zaprezentowałam na zbiórce podstawowe zasady kulturalnej rozmowy telefonicznej.

DŻENTELMEN

Wymagania:

1. Używam słów: proszę, dziękuję, przepraszam, dzień dobry, dobranoc i do widzenia.
2. Znam zasady savoir-vivre'u. Opowiedziałem o nich na zbiórce.
3. Zachowuję się w sposób uprzejmy wobec innych. Przedstawiłem te zasady podczas zbiórki.
4. Potrafię rozwiązywać spory w sposób kulturalny.
5. Potrafię ubrać się stosownie do okazji i pory roku. Zawsze jestem schludnie ubrany.
6. Nakrywałem do stołu podczas rodzinnej uroczystości.
7. Umieję prowadzić rozmowy telefoniczne.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność ma na celu wskazanie zuchom prawidłowych postaw i zasad współpracy pomiędzy dziewczynkami a chłopcami.
2. Sprawność powinna być zdobywana co roku podczas zbiórek pierwszego miesiąca, aby przypominać o zasadach obowiązujących w naszej kulturze.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Dżentelmena”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Zuch mówi prawdę.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Używam słów dziękuję, przepraszam, proszę, dzień dobry, do widzenia. Wytłumaczyłem swojej szóstce, dlaczego te słowa są bardzo ważne.
2. Umieję ubrać się stosownie do okazji i pory roku. Wiem, jak prawidłowo złożyć ubranie. Wykonałem pokaz na zbiórce.
3. Nakryłem do stołu podczas rodzinnej uroczystości.
4. Zadzwoiłem do drużynowego, nie zapominając o zasadach poprawnego porozumiewania się.
5. Samodzielnie dobrałem ubranie galowe na ważną uroczystość.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Używam słów dziękuję, przepraszam, proszę, dzień dobry, do widzenia. Wytłumaczyłem swojej szóstce, dlaczego te słowa są bardzo ważne.
2. Umieję ubrać się stosownie do okazji i pory roku. Wiem, jak prawidłowo złożyć ubranie. Wykonałem pokaz na zbiórce.
3. Przeczytałem książkę dla dzieci na temat savoir-vivre'u.
4. Opowiedziałem swojej szóstce o zasadach savoir-vivre'u.

5. Wiem, że spory załatwia się w sposób kulturalny. Przygotowałem plakat o tej tematyce.
6. Przeprowadziłem przez telefon kulturalną rozmowę z osobą dorosłą na dowolny temat.
7. Samodzielnie dobrałem ubranie galowe na ważną uroczystość.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Używam słów dziękuję, przepraszam, proszę, dzień dobry, do widzenia. Wytłumaczyłem swojej siostrze, dlaczego te słowa są bardzo ważne.
2. Umieję ubrać się stosownie do okazji i pory roku. Wiem, jak prawidłowo złożyć ubranie. Wykonałem pokaz na zbiórce.
3. Przeprowadziłem przez telefon kulturalną rozmowę z osobą dorosłą na dowolny temat.
4. Nakryłem do stołu w domu lub na kolonii.
5. Przeczytałem książkę dla dzieci na temat savoir-vivre'u.
6. Samodzielnie dobrałem ubranie galowe na ważną uroczystość.

EPIDEMIOLOG/ EPIDEMIOLOŻKA

Wymagania:

1. Wiem, co znaczy słowo „epidemia” i jak mogą rozprzestrzeniać się choroby. Wiem, co to znaczy „przebywać na kwarantannie”.
2. Potrafię poprawnie myć ręce. Zwracam uwagę na całą powierzchnię dłoni i odpowiedni czas mycia rąk.
3. Potrafię przygotować danie (na śniadanie, podwieczorek, kolację) ze składników dostępnych w domu, z zachowaniem zasad higieny.
4. Dbam o swoją sprawność fizyczną i zachęcam do tego domowników.
5. Dbam o więzi rodzinne podczas izolacji.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zuch zdobywający sprawność uczy się zaradności i odpowiedzialności społecznej podczas stanu epidemii. Sprawność pomaga wyrobić dobre nawyki (np. częste mycie rąk i dbanie o kondycję fizyczną), włączyć zucha w obowiązki domowe i zacieśnić więzi rodzinne.
2. Realizacja sprawności ma sens wtedy, gdy zuch musi przez pewien czas przebywać w „domowej izolacji”, ponieważ tylko powtarzanie niektórych czynności pomoże wypracować zdrowe nawyki.
3. Sprawność można zdobyć bez angażowania innych członków gromady (w zamian za to zuch współpracuje ze swoimi domownikami).
4. Pierwotny wzór sprawności został opracowany na początku pandemii COVID-19 przez XIII „Czarny” Szczęp im. Zawiszy Czarnego z Hufca ZHP Radomsko.
5. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Epidemiologa/Epidemiolożki”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch jest dzielny.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Wiem, co znaczą słowa „epidemia” i „kwarantanna”. Wyjaśniłem(-łam) je własnymi słowami.
2. Wybrałem(-łam) piosenkę (lub jej 30-sekundowy fragment), którą śpiewam zawsze podczas mycia rąk, aby robić to odpowiednio długo.
3. Pomogłem(-łam) rodzicom lub starszemu rodzeństwu w przygotowaniu dla domowników wspólnego posiłku. Wykorzystaliśmy dostępne w domu składniki.
4. Mam ulubioną aktywność fizyczną, którą mogę wykonywać w domu. Wykonuję ją regularnie razem z domownikami.

5. Utrzymywałem(-łam) kontakt (np. telefoniczny) z bliskimi, z którymi na co dzień nie mieszkam.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wiem, co znaczy słowo „epidemia”. Narysowałem(-łam) komiks o tym, jak rozprzestrzeniają się choroby zakaźne i jak kwarantanna może temu zapobiegać.
2. Często myję ręce. Wykonałem(-łam) plakat z instrukcją mycia rąk. Powiesiłem(-łam) go w widocznym miejscu (na przykład przy umywalce).
3. Przygotowałem(-łam) z pomocą kogoś starszego wybrane danie dla wszystkich domowników. Wykorzystałem(-łam) składniki dostępne w domu.
4. Przygotowałem(-łam) kilka ćwiczeń, które można bezpiecznie wykonywać w domu. W moje ćwiczenia angażuję domowników.
5. Utrzymywałem(-łam) kontakt (np. telefoniczny) z bliskimi, z którymi na co dzień nie mieszkam.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wiem, co znaczy słowo „epidemia”. Narysowałem(-łam) komiks o tym, jak rozprzestrzeniają się choroby zakaźne i jak kwarantanna może temu zapobiegać.
2. Często myję ręce. Nagrałem(-łam) filmik, w którym pokazuję, jak poprawnie myć ręce.
3. Samodzielnie przygotowałem(-łam) dla wszystkich domowników danie według własnego pomysłu, wykorzystując dostępne w domu składniki. Osoba dorosła towarzyszyła mi w kuchni i nadzorowała pracę (na przykład przy używaniu kuchenki).
4. Zaplanowałem(-łam) zestaw ćwiczeń fizycznych, które można wykonywać w domu i dobrałem(-łam) do nich odpowiednią muzykę. Przygotowałem(-łam) filmik pokazujący rozgrzewkę, którą wykonywałem(-łam) razem z domownikami.
5. Utrzymywałem(-łam) kontakt (np. telefoniczny) z bliskimi, z którymi na co dzień nie mieszkam.

GROSIK

Wymagania:

1. Wiem, w jaki sposób można oszczędzać pieniądze.
2. Oszczędnie gospodaruję pieniędzmi i planuję swoje wydatki.
3. Rozliczam się z powierzonych mi pieniędzy.
4. Mam własną skarbonkę lub kartę przedpłaconą.
5. Zbieram makulaturę, butelki, zioła lub owoce lasu i pieniądze uzyskane z ich sprzedaży oszczędzam na określony cel.
6. Zrobiłem(-łam) portmonetkę lub sakiewkę do przechowywania drobnych oszczędności.
7. Umieję ułożyć pieniądze według ich wartości.
8. Sprzedawałem(-łam) w sklepiku zuchowym lub na kiermaszu prowadzonym przez gromadę/ klasę.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność uczy oszczędności, odpowiedzialności, samodzielności i umiejętności gospodarowania pieniędzmi (planowania wydatków, zdobywania funduszy, realizowania planów).
2. Należy zwrócić uwagę na to, aby zuch nie zbierał pieniędzy dla samego zbierania i aby cel ich gromadzenia był realny, a sposób pozyskiwania uczciwy.
3. Sprawność można zdobywać na kolonii – tam zwykle zuchy mają swoje pierwsze pieniądze.
4. Punkt Prawa Zucha, który podkreślamy, realizując sprawność „grosika”:
– Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Zbieram swoje oszczędności do skarbonki. Przeznaczyłem(-łam) je na wybrany cel.
2. Zrobiłem(-łam) portmonetkę lub sakiewkę do przechowywania drobnych oszczędności.
3. Poznałem(-łam) wartości pieniądza, ułożyłem(-łam) je według nominałów.
4. Dowiedziałem(-łam) się, w jaki sposób można oszczędzać pieniądze i opowiedziałem(-łam) o tym drużynomemu/drużynowej.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wykonałem(-łam) skarbonkę, do której zbieram swoje oszczędności. Przeznaczyłem(-łam) je na wybrany cel.
2. Brałem(-łam) udział w akcji zarobkowej gromady.

3. Dowiedziałem(-łam) się, w jaki sposób można oszczędzać pieniądze. Wymyśliłem(-łam) własny sposób oszczędzania.
4. Sprzedawałem(-łam) w sklepiku zuchowym lub na kiermaszu prowadzonym przez gromadę/klasę.
5. Podczas wyjazdu gromady zaplanowałem(-łam) swoje wydatki z otrzymanych na ten cel pieniędzy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wykonałem(-łam) skarbonkę, do której zbieram swoje oszczędności. Przeznaczyłem(-łam) je na wybrany cel.
2. Brałem(-łam) udział w akcji zarobkowej gromady.
3. Dowiedziałem(-łam) się, w jaki sposób można oszczędzać pieniądze. Wymyśliłem(-łam) własny sposób.
4. Sprzedawałem(-łam) w sklepiku zuchowym lub na kiermaszu prowadzonym przez gromadę/klasę.
5. Podczas wyjazdu gromady zaplanowałem(-łam) swoje wydatki z otrzymanych na ten cel pieniędzy.
6. Dowiedziałem(-łam) się, co to jest bankomat i karta płatnicza. Opowiedziałem(-łam) o tym innym zuchom w kręgu rady.

HIGIENISTA/ HIGIENISTKA

Wymagania:

1. Wiem, na czym polega codzienna toaleta.
2. Dbam o higienę własnego ciała. Wiem, kiedy i jak należy myć ręce.
3. Opowiedziałem(-łam) kolegom i koleżankom, jak należy dbać o higienę.
4. Sprawdzałem(-łam) stan czystości na kolonii.
5. Zmierzyłem(-łam) temperaturę i oceniłem(-łam), czy jest prawidłowa.
6. Dbam o swój pokój/kącik. Potrafię uporządkować swoje miejsce pracy.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność kształtuje postawę dbałości o zdrowie. Uczy zucha troski o higienę swojego ciała i miejsca, w którym przebywa.
2. Zuch „Higienista/Higienistka” może następnie zdobyć sprawność „Śnieżnobiały uśmiech”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Higienisty/Higienistki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Zademonstrowałem(-łam) innym zuchom, jak prawidłowo myć ręce.
2. Sprawdzałem(-łam) stan czystości na wyjeździe gromady.
3. Nauczyłem(-łam) się prawidłowo myć zęby.
4. Samodzielnie umyłem(-łam) włosy podczas wyjazdu gromady lub w domu pod okiem rodziców. Efekty zaprezentowałem(-łam) drużynowemu/drużynowej.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Zademonstrowałem(-łam) innym zuchom, jak prawidłowo myć ręce.
2. Dwukrotnie sprawdzałem(-łam) stan czystości na wyjeździe gromady.
3. Zmierzyłem(-łam) temperaturę w domu i oceniłem(-łam), czy jest prawidłowa.
4. Samodzielnie umyłem(-łam) włosy podczas wyjazdu gromady lub w domu pod okiem rodziców. Efekty zaprezentowałem(-łam) drużynowemu/drużynowej.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Zademonstrowałem(-łam) innym zuchom, jak prawidłowo myć ręce.
2. Wiem, jakich produktów należy używać, aby odpowiednio dbać o higienę ciała. Opowiedziałem(-łam) o tym innym zuchom w kręgu rady.
3. Trzykrotnie sprawdzałem(-łam) stan czystości na wyjeździe gromady.

4. Zaprezentowałem(-łam) młodszym zuchom, jak należy dbać o czystość swojego miejsca w namiocie lub w pokoju.
5. Zmierzyłem(-łam) temperaturę w domu i oceniłem(-łam), czy jest prawidłowa.
6. Samodzielnie umyłem(-łam), a następnie uczesałem(-łam) włosy podczas wyjazdu gromady lub w domu pod okiem rodziców. Efekty zaprezentowałem(-łam) drużynowemu/drużynowej.

KUCHMISTRZ/ KUCHMISTRZYNI

Wymagania:

1. Założyłem(-łam) książkę kucharską, w której zamieściłem(-łam) przepisy na swoje ulubione potrawy.
2. Mam własny fartuszek kuchenny.
3. Znam nazwy przypraw. Wiem, do jakich potraw ich się używa.
4. Potrafię samodzielnie przyrządzić kilka potraw.
5. Znam zdrowe nawyki żywieniowe i stosuję je w praktyce.
6. Umieję zaplanować tygodniowy jadłospis zawierający potrzebne witaminy, minerały i składniki odżywcze.
7. Zachęcam innych do zdrowych nawyków żywieniowych. Przygotowałem(-łam) plakat, który je promuje. Przedstawiłem(-łam) go podczas zbiórki.
8. Wiem, jak należy się obchodzić z wrzątkiem oraz ostrymi nożami.
9. Zawsze przed przygotowywaniem posiłku i jedzeniem myję ręce.
10. Chętnie pomagam rodzicom w robieniu zakupów i przygotowywaniu posiłków.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność jest przeznaczona dla dzieci, które lubią pomagać w kuchni. Zdobywając ją zuch na pewno chętnie umieści swoje ulubione przepisy we własnej książce kucharskiej, pochwali się kolorowym fartuszką lub przygotuje plakat, który pokaże kolegom i koleżankom z gromady lub klasy, aby przekonać ich, że bardzo ważne jest to, co jedzą.
2. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Kuchmistrza/Kuchmistrzyni”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Pomogłem(-łam) członkowi rodziny przygotować posiłek.
2. Poznałem(-łam) smak i nazwy kilku wybranych przypraw.
3. Z pomocą osoby dorosłej nauczyłem(-łam) się prawidłowo kroić.
4. Dowiedziałem(-łam) się, jak się przygotowuje mój ulubiony posiłek. Przedstawiłem(-łam) przepis szóstce lub gromadzie.
5. Zabrałem(-łam) zdrową przekąskę do szkoły.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Z pomocą osoby dorosłej nauczyłem(-łam) się prawidłowo kroić.
2. Samodzielnie przygotowałem(-łam) zdrowy deser dla rodziny lub kolegi/koleżanki.

3. Pomogłem(-łam) komuś z rodziny przygotować dwa wybrane posiłki.
4. Podczas wyjazdu z gromadą pomogłem(-łam) w przygotowaniu posiłku.
5. Założyłem(-łam) własną książkę kucharską, w której zbieram przepisy.
6. Zabrałem(-łam) zdrową przekąskę na wyjazd z gromadą.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Przez tydzień zabierałem(-łam) zdrowe przekąski do szkoły.
2. Pomogłem(-łam) komuś z rodziny przygotować trzy wybrane posiłki.
3. Samodzielnie wybrałem(-łam) w sklepie produkty potrzebne do przygotowania określonego posiłku.
4. Samodzielnie przygotowałem(-łam) zdrowy deser dla rodziny lub kolegi/koleżanki.
5. Założyłem(-łam) własną książkę kucharską, w której zbieram przepisy.
6. Podczas wyjazdu z gromadą pomogłem(-łam) w przygotowaniu posiłku.
7. Zabrałem(-łam) zdrową przekąskę na wyjazd z gromadą.

PERFEKCYJNY PAN DOMU/ PERFEKCYJNA PANI DOMU

Wymagania:

1. Dbam o porządek w swoim pokoju. Sam(a) zaprojektowałem(-łam) wystój kącika zabaw.
2. Przygotowałem(-łam) prosty posiłek dla swojej rodziny (kolacja, podwieczorek).
3. Pomagałem(-łam) w wykonywaniu porządków domowych. Nakrywałem(-łam) do stołu.
4. Uszyłem(-łam) rękawicę do podtrzymywania gorących naczyń lub inną użyteczną rzecz.
5. Pomogłem(-łam) rodzicom ułożyć jadłospis na cały dzień.
6. Odkurzałem(-łam) pokój. Podczas porządków domowych korzystałem(-łam) ze środków czystości.
7. Przygotowałem(-łam) gazetkę na temat zdrowego odżywiania się.
8. Zrobiłem(-łam) proste zakupy.
9. Dbam o swój ubiór. Prałem(-łam) i prasowałem(-łam) własne ubrania. Potrafię dobrać strój odpowiedni do okoliczności.
10. Uzgodniłem(-łam) z rodzicami cztery prace domowe, które regularnie wykonywałem(-łam).
11. Dobrze wypełniałem(-łam) obowiązki dyżurnego. Posprzątałem(-łam) zuchówkę.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność kształtuje przydatną każdemu człowiekowi umiejętność dbania o siebie i swoje otoczenie oraz radzenia sobie z obowiązkami domowymi. Uczy systematyczności, zaradności życiowej i porządku oraz rozwija zmysł estetyki.
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu sprawności „Złotej rączki” i „Kuchmistrza/Kuchmistrzynie”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Perfekcyjnego pana domu/Perfekcyjnej pani domu”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Samodzielnie posprzątałem(-łam) swój pokój.
2. Co najmniej raz w tygodniu robiłem(-łam) sobie śniadanie.
3. Posprzątałem(-łam) po majsterce na zbiórce.
4. Nauczyłem(-łam) się składać odpowiednio mundur i ubranie. Zaprezentowałem(-łam) to swojej szóstce.

5. Z pomocą osoby dorosłej zrobiłem(-łam) zakupy potrzebne do przygotowania wybranego posiłku.
6. Nakryłem(-łam) do stołu.
7. Regularnie odkurzałem(-łam) swój pokój.
8. Przygotowałem(-łam) śniadanie dla całej rodziny.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Samodzielnie posprzątałem(-łam) swój pokój.
2. Pełniłem(-łam) obowiązki dyżurnego w klasie.
3. Przez dwa tygodnie przygotowywałem(-łam) sobie śniadanie.
4. Przyszyłem(-łam) guzik do munduru.
5. Zrobiłem(-łam) zakupy potrzebne do przygotowania wybranego posiłku.
6. Nakryłem(-łam) do stołu.
7. Ustaliłem(-łam) z rodzicami dwie prace domowe, które wykonywałem(-łam) regularnie przez dwa tygodnie.
8. Uszyłem(-łam) rękawicę do podtrzymywania gorących naczyń lub inną użyteczną rzecz.
10. Przygotowałem(-łam) kolację dla całej rodziny.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Samodzielnie przyszyłem(-łam) plaketkę okolicznościową.
2. Samodzielnie wyprasowałem(-łam) mundur.
3. Raz w tygodniu wyręczałem(-łam) rodziców w szykowaniu śniadania dla całej rodziny.
4. Zrobiłem(-łam) proste zakupy.
5. Ustaliłem(-łam) z rodzicami trzy prace domowe, które wykonywałem(-łam) regularnie przez dwa tygodnie.
6. Uszyłem(-łam) rękawicę do trzymania gorących naczyń.
7. Nakryłem(-łam) do stołu.
8. Ustaliłem(-łam) z rodzicami jadłospis na cały tydzień.
9. Zaprojektowałem(-łam) wystrój kąpielicy zabaw w zuchówce.

PRZECHODZIEN

Wymagania:

1. Wiem, jak należy zachowywać się w drodze do szkoły i gdzie można bezpiecznie przejść przez ulicę. Wiem, co to jest zebra.
2. Rozpoznaję znaki drogowe znajdujące się na drodze z domu do szkoły i w okolicach mojego miejsca zamieszkania. Wiem, co oznacza sygnalizacja świetlna i dźwiękowa.
3. Nauczyłem(-łam) młodsze dziecko zasad przechodzenia przez ulicę.
4. Wiem, jak oznaczona jest ścieżka rowerowa i kto może się po niej poruszać.
5. Potrafię zachować się w sytuacji, gdy widzę na ulicy wypadek. Wiem, kogo należy poinformować o takim zdarzeniu.
6. Umiejętnie poruszam się po drodze, na której nie ma chodnika. Wiem, co muszę mieć przy sobie, poruszając się drogą po zmroku.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność kształtuje samodzielność, spostrzegawczość, a także umiejętność przewidywania i podporządkowania się przepisom. Zuch „Przechodzień” bezpiecznie porusza się po drodze. Wie, jak prawidłowo przejść przez ulicę, nie narażając własnego zdrowia i nie stanowiąc zagrożenia dla innych.
2. Zuchowi zdobywającemu sprawność należy uświadomić, że poruszanie się po drogach może być niebezpieczne, a podczas przechodzenia przez jezdnię należy zachować szczególną ostrożność (nawet przy zielonym świetle).
3. Zuchowi można zaproponować następną sprawność „Rowerzysta/Rowerzystki”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Przechodnia”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Narysowałem(-łam) i zaprezentowałem(-łam) w gromadzie znak drogowy „przejście dla pieszych”. Opowiedziałem(-łam), w jaki sposób należy bezpiecznie przejść przez jezdnię.
2. Mam odblaski przypięte do plecaka. Na zbiórce opowiedziałem(-łam), gdzie należy je nosić i dlaczego są takie ważne.
3. Znam telefon na policję, straż pożarną i pogotowie. Wiem, jak wezwać pomoc. Przedstawiłem(-łam) to drużynowemu/drużynowej.
4. Umiejętnie w poprawny sposób przejść przez przejście dla pieszych. Pokazałem(-łam) rodzicom, jak to robię.
5. Sporządziłem(-łam) mapkę mojej drogi z domu do szkoły. Zaznaczyłem(-łam) na niej miejsca niebezpieczne i przejścia dla pieszych.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Umiem w poprawny sposób przejść przez przejście dla pieszych. Pokazałem(-łam) rodzicom, jak to robię.
2. Mam odblaski przypięte do plecaka. Na zbiórce opowiedziałem(-łam), gdzie należy je nosić i dlaczego są takie ważne.
3. Wykonałem(-łam) plakat przedstawiający poprawny sposób poruszania się po drodze.
4. Wiem, jak należy zareagować podczas wypadku komunikacyjnego. Zaprezentowałem(-łam) w kręgu rady, w jaki sposób należy wezwać pomoc.
5. Znam drogę ze szkoły do domu. Narysowałem(-łam) mapkę tej drogi z zaznaczeniem przejść dla pieszych i miejsc niebezpiecznych.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wiem, jak należy zareagować podczas wypadku komunikacyjnego. Zaprezentowałem(-łam) w kręgu rady, w jaki sposób należy wezwać pomoc.
2. Zrobiłem(-łam) filmik, w którym opowiadam o prawidłowym poruszaniu się po zmroku.
3. Przedstawiłem(-łam) na plakacie zagrożenia czyhające na drodze na pieszych.
4. Pokazałem(-łam) zuchom na zbiórce, jak można wykonać odblask i gdzie się go nosi. Wyjaśniłem(-łam), dlaczego powinniśmy pamiętać o noszeniu odblasków.
5. Znam drogę ze szkoły do domu. Narysowałem(-łam) mapkę tej drogi z zaznaczeniem przejść dla pieszych i niebezpiecznych miejsc oraz znaków drogowych.

PRZEWODNIK/PRZEWODNICZKA PO SZKOLE

Wymagania:

1. Dobrze znam swoją szkołę. Potrafię za pomocą słuchu rozpoznać szkolne odgłosy (śmiechy i okrzyki podczas przerwy, szelest kartek w bibliotece, dzwonek, skrzywienie kredy na tablicy itp.).
2. Potrafię nazwać uczucia, które towarzyszą dzieciom podczas pierwszych dni w szkole. Umiem zaradzić uczuciom negatywnym.
3. Opiekowałem(-łam) się pierwszoklasistą przez pierwszy miesiąc jego nauki w szkole.
4. Wiem, kto jest patronem mojej szkoły. Opowiedziałem(-łam) o jego zasługach.
5. Wykonałem(-łam) plan szkoły i podarowałem(-łam) go pierwszoklasistom. Oprowadziłem(-łam) ich i pokazałem(-łam) ciekawe miejsca w szkole.
6. Pokazałem(-łam) pierwszoklasistom, gdzie pracują różni pracownicy szkoły (dyrektor, pielęgniarka, woźna, dozorca, sekretarka, pedagog, bibliotekarka, kucharki). Objaśniłem(-łam), do kogo z nich można zwracać się w różnych sprawach.
7. Pokazałem(-łam) pierwszoklasistom, jak dbać o naszą szkołę.
8. Przyprowadziłem(-łam) na zbiórkę gromady młodszego kolegę.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Zuch „Przewodnik/Przewodniczka po szkole” jest odpowiedzialny nie tylko za siebie, ale także za innych. Łatwo nawiązuje kontakty z rówieśnikami i chętnie pomaga innym. Warto zwrócić uwagę zucha na pierwszoklasistów oraz nowych uczniów.
2. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Przewodnika/Przewodniczki po szkole”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Wiem, gdzie jest moja klasa. Sam(a) do niej trafiłem(-łam).
2. Znam imię i nazwisko wychowawcy/wychowawczynie.
3. Wiem, kto jest patronem mojej szkoły. Opowiedziałem(-łam) na lekcji/zbiórce o jego zasługach.
4. Wiem, gdzie pracują różni pracownicy szkoły (dyrektor, pielęgniarka, woźna, dozorca, sekretarka, pedagog, bibliotekarka, kucharki). Wyjaśniłem(-łam) w kręgu rady, do kogo z nich można zwracać się w różnych sprawach.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Narysowałem(-łam) plakat przedstawiający patrona mojej szkoły.
2. Znam imiona i nazwiska nauczycieli, z którymi mam lekcje.
3. Przyprowadziłem(-łam) na zbiórkę młodszego kolegę.

4. Pokazałem(-łam) pierwszoklasiście, gdzie pracują różni pracownicy szkoły (dyrektor, pielęgniarka, woźna, dozorca, sekretarka, pedagog, bibliotekarka, kucharki).
Objąsniłem(-łam), do kogo z nich może zwracać się w różnych sprawach.
5. Pokazałem(-łam) pierwszoklasistom, jak dbać o naszą szkołę.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Zaangażowałem(-łam) się w samorząd klasowy.
2. Zrobiłem(-łam) filmik o patronie szkoły.
3. Oprowadziłem(-łam) po szkole pierwszoklasistę.
4. Narysowałem(-łam) mapę szkoły. Podarowałem(-łam) ją klasie pierwszej.
5. Przyprowadziłem(-łam) na zbiórkę młodszego kolegę/młodszą koleżankę.
6. Pokazałem(-łam) pierwszoklasiście, gdzie pracują różni pracownicy szkoły (dyrektor, pielęgniarka, woźna, dozorca, sekretarka, pedagog, bibliotekarka, kucharki).
Wyjaśniłem(-łam), do kogo z nich może zwracać się w różnych sprawach.
7. Pokazałem(-łam) pierwszoklasistom, jak dbać o naszą szkołę.

SOBIERADEK OBOZOWY

Wymagania:

1. Wziętem/wzięłam udział w kolonii zuchowej.
2. Potrafię posługiwać się narzędziami w bezpieczny sposób.
3. Potrafię samodzielnie rozłożyć i pościelić kanadyjkę.
4. Potrafię samodzielnie złożyć swój śpiwór.
5. Wraz z szóstką przygotowuję element zdobnictwa, np. tablicę ogłoszeń.
6. Potrafię bezpiecznie posługiwać się scyzorykiem. Wykonałem(-łam) majsterkę lub zdobnictwo z jego użyciem.
7. Potrafię bez użycia latarki trafić do swojego namiotu lub domku.
8. Potrafię dokładnie umyć menażkę.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zuchy mogą zdobywać sprawność na kolonii lub dłuższym biwaku w warunkach leśnych. Warto, aby jej zdobywanie wiązało się z urządzaniem kolonii i czasem prowadzenia prac pionierskich.
2. Zuch powinien realizować zadania samodzielnie. Rolą kadry jest troska o jego bezpieczeństwo i przygotowanie go do wyzwań stawianych przez wymagania sprawności (np. udzielenie instruktażu dotyczącego używania narzędzi).
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Sobieradka obozowego”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Zuch jest dzielny.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Wziętem/wzięłam udział w kolonii zuchowej lub leśnym biwaku.
2. Nauczyłem(-łam) się bezpiecznie posługiwać narzędziami. Opowiem o tym drużynowemu/drużynowej.
3. Samodzielnie rozłożyłem(-łam) i pościeliłem(-łam) kanadyjkę oraz złożyłem(-łam) i rozłożyłem(-łam) swój śpiwór.
4. Wbiłem(-łam) gwóźdź, przeciąłem(-łam) sznurek lub przepiłowałem(-łam) żerdkę.
5. Bez użycia latarki trafiłem(-łam) po ciemku do swojego namiotu lub domku.
6. Przez cały wyjazd sam(a) dokładnie myłem(-łam) swoją menażkę i przybory do jedzenia.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wziętem/wzięłam udział w kolonii zuchowej lub leśnym biwaku.

2. Nauczyłem(-łam) się bezpiecznie posługiwać narzędziami. Opowiedziałem(-łam) o tym drużynowemu/drużynowej.
3. Samodzielnie rozłożyłem(-łam) i pościeliłem(-łam) kanadyjkę. Przez cały wyjazd dbałem(-łam) o swoje miejsce do spania.
4. Samodzielnie złożyłem(-łam) i rozłożyłem(-łam) swój śpiwór.
5. Wraz z szóstką przygotowałem(-łam) element zdobnictwa kolonijnego, np. tablicę ogłoszeń.
6. Nauczyłem(-łam) się bezpiecznie posługiwać scyzorykiem. Wykonałem(-łam) majsterkę lub zdobnictwo z jego użyciem.
7. Bez użycia latarki trafiłem(-łam) po ciemku do swojego namiotu lub domku.
8. Przez cały wyjazd sam(a) dokładnie myłem(-łam) swoją menażkę.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wziąłem/wzięłam udział w kolonii zuchowej lub leśnym biwaku.
2. Nauczyłem(-łam) się bezpiecznie posługiwać narzędziami. Opowiedziałem(-łam) o tym w kręgu rady.
3. Samodzielnie rozłożyłem(-łam) i pościeliłem(-łam) kanadyjkę. Przez cały wyjazd dbałem(-łam) o swoje miejsce do spania.
4. Samodzielnie złożyłem(-łam) i rozłożyłem(-łam) swój śpiwór.
5. Zaprojektowałem(-łam) element zdobnictwa, np. tablicę ogłoszeń. Pokierowałem(-łam) jej wykonaniem przez szóstkę.
6. Nauczyłem(-łam) się bezpiecznie posługiwać scyzorykiem. Wykonałem(-łam) majsterkę lub zdobnictwo z jego użyciem.
7. Bez użycia latarki trafiłem(-łam) po ciemku do swojego namiotu/domku. Nauczyłem(-łam) tej umiejętności zucha z mojego domku/namiotu.
8. Przez cały wyjazd sam(a) dokładnie myłem(-łam) swoją menażkę.

ŚNIEŻNOBIAŁY UŚMIECH

Wymagania:

1. Poznałem(-łam) budowę jamy ustnej.
2. Potrafię prawidłowo szczotkować zęby.
3. Założyłem(-łam) dzienniczek szczotkowania zębów. Uzupelniałem(-łam) go systematycznie (przynajmniej dwa razy dziennie).
4. Zrobiłem(-łam) przegląd szczoteczek do zębów wszystkich domowników. Jeśli była taka potrzeba, wyjaśniłem(-łam), dlaczego należy je zmienić.
5. Znam bezpieczne dla zębów przekąski.
6. Walczę ze skłonnością do podjadania słodyczy.
7. Sporządziłem(-łam) listę past zawierających fluor.
8. Byłem(-łam) w gabinecie stomatologicznym na badaniach kontrolnych.
9. Wykonałem(-łam) plakat związany tematycznie z higieną jamy ustnej.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność kształtuje pozytywne nawyki. Uczy obowiązkowości i odpowiedzialności oraz dbałości o higienę, przede wszystkim jamy ustnej.
2. Sprawność może być zdobywana przez zuchy w każdym wieku.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Śnieżnobiały uśmiech”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Znam budowę jamy ustnej. Podzieliłem(-łam) się tą wiedzą z moją szóstką.
2. Potrafię prawidłowo szczotkować zęby. Zaprezentowałem(-łam) zuchom, jak to robić.
3. Odbyłem(-łam) wizytę u stomatologa w celu wykonania profilaktycznego przeglądu zębów.
4. Założyłem(-łam) dzienniczek szczotkowania zębów i uzupełniałem(-łam) go przez trzy dni.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wykonałem(-łam) plakat przedstawiający jamę ustną i zaprezentowałem(-łam) na zbiórce gromady, jak prawidłowo szczotkować zęby.
2. Założyłem(-łam) dzienniczek szczotkowania zębów i uzupełniałem(-łam) go systematycznie (przynajmniej dwa razy dziennie) przez pięć dni.
3. Potrafię wymienić zdrowe dla zębów przekąski.
4. Odbyłem(-łam) wizytę u stomatologa w celu wykonania profilaktycznego przeglądu zębów.

5. Zaprezentowałem(-łam) gromadzie pasty, które zawierają fluor.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Założyłem(-łam) dzienniczek szczotkowania zębów i uzupełniałem(-łam) go przez siedem dni.
2. Zrobiłem(-łam) w domu przegląd szczoteczek i płynów do mycia jamy ustnej. Jeśli była taka potrzeba, wyjaśniłem(-łam), dlaczego należy je wymienić.
3. Przez pięć dni nie jadłem(-łam) słodczy. Słodkie jedzenie zamieniłem(-łam) na zdrowe dla zębów przekąski.
4. Wykonałem(-łam) listę past zawierających fluor.
5. Wykonałem(-łam) model jamy ustnej. Zaprezentowałem(-łam) nazwy wszystkich rodzajów zębów. Pokazałem(-łam), jak prawidłowo szczotkować zęby.
6. Odbyłem(-łam) wizytę u stomatologa w celu wykonania profilaktycznego przeglądu zębów.

ZŁOTA RĄCZKA

Wymagania:

1. Umiejętnie bezpiecznie posługiwać się podstawowymi narzędziami (np. młotkiem, śrubokrętem, nożyczkami).
2. Wykonałem(-łam) kilka zabawek i podarowałem(-łam) je młodszemu kolegom i koleżankom.
3. Przygotowałem(-łam) dekoracje do zuchówki, do swojego pokoju lub na przyjęcie.
4. Złożyłem(-łam) prosty model z gotowych elementów.
5. Własnoręcznie odnowiłem(-łam) zniszczone drobne sprzęty.
6. Samodzielnie przygotowałem(-łam) klej.
7. Wiem, gdzie naprawić zepsute sprzęty oraz czym zajmują się niektórzy rzemieślnicy (np. stolarz, elektryk, ślusarz).
8. Zbieram rzeczy, które mogą przydać się do majsterkowania (sznurki, szpulki, drut itp.).
9. Oszczędnie gospodaruję materiałami i dbam o narzędzia pracy.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zuch „Złota rączka” potrafi naprawić zepsute urządzenie, odnowić zniszczone sprzęty i wyczarować „coś z niczego”. Lubi majsterkować i kompletuje swój mały warsztat.
2. Zadania uczą zucha cierpliwości, dokładności i zaradności. Wyrabiają zmysł estetyki i sprawność manualną.
3. Zuch „Złota rączka” może wykazać się zdolnościami i umiejętnościami podczas zdobywania przez gromadę prawie każdego tropu (przede wszystkim podczas majsterki).
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Złotej rączki”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Pod okiem osoby dorosłej wbiłem(-łam) gwóźdź pod obrazek.
2. Wykonałem(-łam) prostą zabawkę z wybranych materiałów.
3. Przygotowałem(-łam) element dekoracji zuchówki lub swojego pokoju.
4. Opowiedziałem(-łam) zuchom z mojej szóstki, czym zajmuje się stolarz, elektryk, ślusarz i szewc. Odwiedziłem(-łam) z rodzicami wybrany zakład rzemieślniczy.
5. Mam swój mały warsztat złotej rączki. Zgromadziłem(-łam) w nim różne przydatne przedmioty. Narysowałem(-łam) je i opisałem(-łam), do czego można je wykorzystać.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wbiłem(-łam) gwóźdź pod obrazek i wkręciłem(-łam) śrubkę.

2. Wykonałem(-łam) zabawkę z wybranych materiałów.
3. Przygotowałem(-łam) element dekoracji zuchówki i swojego pokoju.
4. Opowiedziałem(-łam) zuchom z gromady, czym zajmuje się stolarz, elektryk, ślusarz, szewc, introligator i złotnik. Odwiedziłem(-łam) z rodzicami wybrany zakład rzemieślniczy.
5. Mam mały warsztat złotej rączki. Zgromadziłem(-łam) w nim różne przydatne przedmioty. Narysowałem(-łam) je i opisałem(-łam), do czego można je wykorzystać.
6. Samodzielnie zrobiłem(-łam) klej do papieru.
7. Złożyłem(-łam) prosty model z gotowych elementów.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wbiłem(-łam) gwóźdź pod obrazek i wkręciłem(-łam) śrubkę.
2. Wykonałem(-łam) zabawkę i zakładkę do książki z wybranych materiałów.
3. Przygotowałem(-łam) element dekoracji zuchówki i swojego pokoju. Wykonałem(-łam) dekorację na przyjęcie, pasującą do jego tematyki.
4. Opowiedziałem(-łam) zuchom z gromady, czym zajmują się stolarz, elektryk, ślusarz, szewc, introligator, złotnik i inni ciekawiący mnie rzemieślnicy lub serwisanci. Odwiedziłem(-łam) wybrany zakład rzemieślniczy i rozmawiałem(-łam) z jego pracownikami o tajnikach ich zawodu.
5. Mam mały warsztat złotej rączki. Zgromadziłem(-łam) w nim różne przydatne przedmioty. Narysowałem(-łam) je i opisałem(-łam), do czego można je wykorzystać.
6. Samodzielnie zrobiłem(-łam) klej do papieru.
7. Złożyłem(-łam) prosty model z gotowych elementów.
8. Wiem, jak dbać o swoje narzędzia pracy. Opowiedziałem(-łam) o tym w kręgu rady.
9. Samodzielnie odnowiłem(-łam) zniszczony mebel lub element wyposażenia domu.

PRZYRODNICZE

#bliskośćnatury #szacunekdoprzyrody #ekologia #natura
#las #cudnatury

HODOWCA/HODOWCZYNI KWIATÓW

Wymagania:

1. Znam różne rośliny ozdobne (domowe i ogrodowe).
2. Prowadzę małą hodowlę kwiatów doniczkowych.
3. Potrafię pielęgnować kwiaty. Wiem, kiedy się je sadzi, przesadza i podlewa. Wyhodowałem(-łam) roślinkę z nasion.
4. Byłem(-łam) w ogrodzie botanicznym lub u ogrodnika.
5. Prowadziłem(-łam) dzienniczek hodowli kwiatów. Zapisywałem(-łam) w nim ciekawe spostrzeżenia
6. Sadziłem(-łam) kwiaty. Podlewałem(-łam) je i nawoziłem(-łam).
7. Wykonałem(-łam) drabinkę do kwiatków.
8. Ułożyłem(-łam) bukiet z kwiatów.
9. Razem z kolegami i koleżankami zaopiekowałem(-łam) się klombem lub trawnikiem.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność uczy systematyczności i odpowiedzialności.
2. Praktycznym sprawdzianem, czy zuch jest hodowcą kwiatów, może być np. przyniesienie samodzielnie wyhodowanej rośliny, zaprezentowanie dziennika hodowli roślin, wyhodowanie kwiatka lub przeprowadzenie dla innych dzieci konkursu na temat kwiatów.
3. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu inne sprawności przyrodnicze, np. „Zielarza/Zielarki” lub „Ptasiego opiekuna/Ptasiej opiekunki”.
4. Punkt Prawa Zucha, który podkreślamy, realizując sprawność „Hodowcy/Hodowczyni kwiatów”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Mam swoją ulubioną roślinę doniczkową. Narysowałem(-łam) ją.
2. Razem z rodzicami wybrałem(-łam) się do ogrodu botanicznego lub kwaciarni. Tam dowiedziałem(-łam) się, jaka jest różnica między kwiatami rosnącymi w mieszkaniu i na zewnątrz. Zapisalem(-łam) zdobyte informacje.
3. Na tydzień przejąłem(-łam) obowiązki dyżurnego w klasie i opiekowałem(-łam) się kwiatami.
4. Ułożyłem(-łam) bukiet z co najmniej czterech gatunków kwiatów polnych. Samodzielnie go skomponowałem(-łam).

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Mam swoją ulubioną roślinę doniczkową. Narysowałem(-łam) ją.

2. Razem z rodzicami wybrałem(-łam) się do ogrodu botanicznego lub kwiaciarni. Tam dowiedziałem(-łam) się, jakich warunków do życia potrzebują rośliny doniczkowe zimą, a jakich latem, jak często należy je podlewać, jakie są sposoby nawożenia roślin i które kwiaty należy zraszać. Zapisalem(-łam) zdobyte informacje.
3. Wykonałem(-łam) plakat przypominający o tym, aby nie deptać kwiatów. Wyjaśniłem(-łam) w klasie, dlaczego trzeba dbać o rośliny.
4. Ozdobiłem(-łam) doniczkę do kwiatów według własnego pomysłu.
5. Ułożyłem(-łam) bukiet z co najmniej czterech gatunków kwiatów. Umieję nazwać te kwiaty i wiem, gdzie można je znaleźć.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Mam swoją ulubioną roślinę doniczkową. Narysowałem(-łam) ją i opisałem(-łam), jak należy ją pielęgnować.
2. Razem z rodzicami wybrałem(-łam) się do ogrodu botanicznego lub kwiaciarni. Tam dowiedziałem(-łam) się, jakich warunków do życia potrzebują rośliny doniczkowe zimą, a jakich latem, jak często należy je podlewać, jakie są sposoby nawożenia roślin i które kwiaty należy zraszać. Zapisalem(-łam) zdobyte informacje.
3. Zorganizowałem(-łam) w gromadzie Dzień Kwiatów, podczas którego opowiedziałem(-łam), na czym polega pielęgnacja roślin, m.in. jak i kiedy należy je podlewać. Wspólnie z drużynowym/drużynową prowadziłem(-łam) warsztaty z poprawnego przesadzania kwiatów.
4. Zasadziłem(-łam) wybraną roślinę. Obserwowałem(-łam), jak kiełkuje i rośnie. Wszystkie obserwacje zapisywałem(-łam) w dzienniku, który zaprezentowałem(-łam) drużynowemu/drużynowej.
5. Wspólnie z rodzicami zaopiekowałem(-łam) się wszystkimi roślinami domowymi. Sprawdziłem(-łam), czy nie potrzebują dodatkowej pielęgnacji lub przesadzenia. Zrobiłem(-łam) im zdjęcie pierwszego i ostatniego dnia próby. Widzę efekty pielęgnowania roślin.

HODOWCA/HODOWCZYNI WARZYW I OWOCÓW

Wymagania:

1. Prowadzę swój mały ogródek.
2. Potrafię pielęgnować warzywa i owoce. Wiem, kiedy się je sadi, zbiera i podlewa.
3. Wyhodowałem(-łam) owoc lub warzywo z nasion.
4. Prowadziłem(-łam) dzienniczek hodowli warzyw lub owoców i zapisywałem(-łam) w nim ciekawe spostrzeżenia.
5. Sadziłem(-łam) warzywa lub owoce.
6. Potrafię zbierać nasiona warzyw i owoców.
7. Wiem, jakie są podobieństwa oraz różnice między warzywami i owocami.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zdobywając sprawność, zuch wyrabia w sobie systematyczność i odpowiedzialność.
2. Praktycznym sprawdzianem, czy zuch jest hodowcą warzyw i owoców, może być np. przyniesienie samodzielnie wyhodowanej rośliny, zaprezentowanie dziennika hodowli roślin, wyhodowanie warzywa lub przeprowadzenie dla innych zuchów konkursu na temat warzyw i owoców.
3. Jeżeli zuch nie ma własnego ogrodu, może realizować zadania w warunkach domowych, uprawiając np. szczypiorek, fasolę lub truskawki.
4. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu inne sprawności przyrodnicze, np. „Hodowcy/Hodowczynie kwiatów” lub „Ptasiego opiekuna/Ptasiej opiekunki”.
5. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Hodowcy/Hodowczynie warzyw i owoców”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Zebrałem(-łam) i wysuszyłem(-łam) nasiona warzywa i owocu.
2. Zasadziłem(-łam) owoc lub warzywo. Regularnie pielęgnuję posadzoną roślinę.
3. Założyłem(-łam) i prowadzę dziennik hodowli. Rysuję w nim, jak rośnie posadzone przeze mnie warzywo lub owoc.
4. Odwiedziłem(-łam) ogrodnika, który opowiedział mi o pielęgnacji warzyw i owoców. Swoją wizytę udokumentowałem(-łam) zdjęciami.
5. Dowiedziałem(-łam) się, jakie są podobieństwa oraz różnice między warzywami i owocami. Opowiedziałem(-łam) o tym drużynowemu/drużynowej.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Zebrałem(-łam) i wysuszyłem(-łam) nasiona dwóch warzyw i owoców.
2. Zasadziłem(-łam) owoc i warzywo. Regularnie je pielęgnuję. Efekty swojej pracy przedstawiłem(-łam) podczas zbiórki gromady.
3. Założyłem(-łam) i prowadzę dziennik hodowli. Zapisuję w nim swoje spostrzeżenia dotyczące posadzonego warzywa i owocu.
4. Odwiedziłem(-łam) ogrodnika, który opowiedział mi o pielęgnacji warzyw i owoców. Wykonałem(-łam) zdjęcia różnych warzyw i owoców. Przedstawiłem(-łam) je swojej szóstce.
5. Dowiedziałem(-łam) się, jakie są podobieństwa oraz różnice między warzywami i owocami. Opowiedziałem(-łam) o tym innym zuchom w kręgu rady.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Zebrałem(-łam) i wysuszyłem(-łam) nasiona trzech warzyw i owoców. Nasiona pokazałem(-łam) innym zuchom w kręgu rady.
2. Zasadziłem(-łam) owoc i warzywo. Regularnie je pielęgnuję. Efekty swojej pracy przedstawiłem(-łam) na zbiórce gromady.
3. Założyłem(-łam) i prowadzę dziennik hodowli. Zapisuję swoje spostrzeżenia dotyczące posadzonego warzywa i owocu oraz dokumentuję na zdjęciach etapy ich wzrostu.
4. Odwiedziłem(-łam) ogrodnika, który opowiedział mi o pielęgnacji warzyw i owoców. Podczas wizyty pomogłem(-łam) mu w czynnościach pielęgnacyjnych w ogrodzie.
5. Dowiedziałem(-łam) się, jakie są podobieństwa i różnice między warzywami i owocami. Zorganizowałem(-łam) mini turniej wiedzy na ten temat podczas zbiórki gromady.

HODOWCA/HODOWCZYNI ZWIERZĄT

Wymagania:

1. Wiem, jakie zwierzęta można hodować w domu i w gospodarstwie.
2. Mam w domu zwierzę, którym opiekuję się wspólnie z rodzicami.
3. Potrafię opiekować się zwierzęciem. Wiem, czym i kiedy można je karmić, jak je pielęgnować i jak dbać o jego zdrowie. Poświęcam mu czas.
4. Wykonałem(-łam) zabawkę lub inną przydatną zwierzęciu rzecz (np. drapak dla kota).
5. Prowadziłem(-łam) dzienniczek hodowli zwierzęcia. Zapisywałem(-łam) w nim ciekawe spostrzeżenia. Narysowałem(-łam) lub sfotografowałem(-łam) swoje zwierzę.
6. Wiem, co powinienem/powinnam zrobić, gdy znajdę ranne zwierzę.
7. Opowiedziałem(-łam) innym zuchom o swoim zwierzęciu.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zdobywając tę sprawność, zuch rozwija swoje zainteresowania przyrodnicze, wyrabia w sobie systematyczność i odpowiedzialność.
2. Praktycznym sprawdzianem, czy zuch opiekuje się zwierzęciem, może być przyniesienie zdjęć (filmiku) pokazujących hodowane zwierzę, przedstawienie jego zwyczajów albo przeprowadzenie dla innych zuchów konkursu na temat zwierząt domowych.
3. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu inne sprawności przyrodnicze, np. „Zielarza/Zielarki”, „Ptasiego opiekuna/Ptasiej opiekunki”, „Hodowcy/Hodowczynie kwiatów”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Hodowcy/Hodowczynie zwierząt”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Mam w domu zwierzę, którym opiekuję się wspólnie z rodzicami, np. daję mu jeść, wyprowadzam na dwór, często się z nim bawię.
2. Z pomocą rodziców znalazłem(-łam) w książce lub Internecie informacje przydatne do opieki nad moim zwierzęciem.
3. Wspólnie z rodzicami przygotowałem(-łam) miejsce dla zwierzęcia. Pomagam w jego sprzątaniu.
4. Wykonałem(-łam) prostą zabawkę dla mojego zwierzęcia.
5. Narysowałem(-łam) moje zwierzę i opowiedziałem(-łam) innym zuchom o jego zwyczajach (np. ile śpi, co lubi jeść, jak można się z nim bawić). Opowiedziałem(-łam) też związaną z nim śmieszna historię.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Mam w domu zwierzę, którym opiekuję się wspólnie z rodzicami. Mam stały obowiązek, np. daję mu jeść lub wyprowadzam na dwór.
2. Zebrałem(-łam) informacje przydatne do opieki nad moim zwierzęciem.
3. Wspólnie z rodzicami przygotowałem(-łam) miejsce dla mojego zwierzęcia. Pomagam w jego sprzątanii.
4. Wykonałem(-łam) zabawkę lub inną przydatną rzecz dla mojego zwierzęcia.
5. Byłem(-łam) z moim zwierzęciem u weterynarza.
6. Zrobiłem(-łam) zdjęcia mojemu zwierzęciu. Pokazałem(-łam) je innym zuchom i opowiedziałem(-łam) im o jego zwyczajach (np. ile śpi, co lubi jeść, jak można się z nim bawić) oraz o tym, jak się nim zajmuję.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Mam w domu zwierzę, którym opiekuję się wspólnie z rodzicami. Mam stały obowiązek, np. daję mu jeść lub wyprowadzam na dwór.
2. Zebrałem(-łam) informacje przydatne do opieki nad moim zwierzęciem.
3. Wspólnie z rodzicami przygotowałem(-łam) miejsce dla zwierzęcia. Pomagam w jego sprzątanii.
4. Wykonałem(-łam) zabawkę lub inną przydatną rzecz dla mojego zwierzęcia.
5. Byłem(-łam) z moim zwierzęciem u weterynarza. Dowiedziałem(-łam) się, co zrobić, gdy znajdę ranne zwierzę.
6. Prowadziłem(-łam) dzienniczek hodowli zwierzęcia. Zapisywałem(-łam) w nim ciekawe spostrzeżenia. Narysowałem(-łam) lub sfotografowałem(-łam) moje zwierzę. Przedstawiłem(-łam) dzienniczek na zbiórce.

EKOLOG/ EKOŁOŻKA

Wymagania:

1. Wiem, że ekologia zajmuje się przyrodą i naszym wpływem na środowisko. Wiem, na czym polega ekologiczny styl życia.
2. Poznaję i badam różne elementy środowiska.
3. Dowiedziałem(-łam) się, jakie są przyczyny zanieczyszczenia środowiska i co można zrobić, żeby zmniejszyć zmiany klimatyczne.
4. Spędzam wolny czas na łonie przyrody. Brałem(-łam) udział w wycieczkach, np. do lasu, nad wodę, w góry. Narysowałem(-łam) lub sfotografowałem(-łam) to, co zaobserwowałem(-łam).
5. Podjąłem/podjęłam ekowyzwanie.
6. Wzięłem/wzięłam udział w akcji ekologicznej.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność wspiera rozwój zainteresowań przyrodniczych oraz wyrabia ekologiczne nawyki zucha.
2. Praktycznym sprawdzianem wykonania przez zucha zadań mogą być rysunki, zdjęcia i notatki z realizacji ekowyzwania.
3. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu inne sprawności przyrodnicze, np. „Zielarza/Zielarki”, „Ptasiego opiekuna/Ptasiej opiekunki”, „Hodowcy/Hodowczynie kwiatów”, „Hodowcy/Hodowczynie zwierząt” i „Przyjaciela/Przyjaciółki lasu”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Ekologa/Ekolożki”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Z pomocą rodziców dowiedziałem(-łam) się, jakie są przyczyny zanieczyszczenia środowiska. Opowiedziałem(-łam) o nich drużynowemu/drużynowej.
2. Narysowałem(-łam), co można zrobić, żeby zmniejszyć zanieczyszczenie środowiska. Przedstawiłem(-łam) swoją pracę w kręgu rady.
3. Spędzam wolny czas na łonie przyrody. Brałem(-łam) udział w wycieczce np. do lasu, nad wodę, w góry. Poszukałem(-łam) śladów zwierząt, przyjrzałem(-łam) się mijanym po drodze roślinom. Narysowałem(-łam) lub sfotografowałem(-łam) to, co zaobserwowałem(-łam).
4. Podjąłem/podjęłam ekowyzwanie. Przez siedem dni realizowałem(-łam) po dwa postanowienia z listy (codziennie mogą być inne):

- Zakręcałem(-łam) wodę w czasie mycia zębów.
 - Segregowałem(-łam) śmieci.
 - Nie wyrzuciłem(-łam) żadnego jedzenia (np. drugiego śniadania w szkole).
 - Wyłączyłem(-łam) niepotrzebne światło.
 - Podczas spaceru podniosłem(-łam) śmieci z ziemi i wrzuciłem(-łam) do kosza.
 - Wziąłem/wzięłam krótki prysznic zamiast kąpieli.
5. Razem z rodzicami, z klasą lub gromadą wziąłem/wzięłam udział w akcji ekologicznej np. sprzątaniu świata, sadzeniu drzew, zbiórce elektrośmieci.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Z pomocą rodziców dowiedziałem(-łam) się, jakie są przyczyny zanieczyszczenia środowiska i które z nich są najgroźniejsze. Opowiedziałem(-łam) o nich drużynowemu/drużynowej.
2. Wykonałem(-łam) plakat zachęcający do działań na rzecz ratowania środowiska naturalnego. Przedstawiłem(-łam) go w kręgu rady.
3. Spędzam wolny czas na łonie przyrody. Brałem(-łam) udział w dwóch wycieczkach np. do lasu, nad wodę, w góry. Poszukałem(-łam) śladów zwierząt i przyjrzałem(-łam) się mijanym po drodze roślinom. Narysowałem(-łam) lub sfotografowałem(-łam) to, co zaobserwowałem(-łam).
4. Podjąłem/podjęłam ekowyzwanie. Przez siedem dni realizowałem(-łam) przynajmniej dwa postanowienia z listy (codziennie mogą być inne):
 - Zakręcałem(-łam) wodę w czasie mycia zębów.
 - Wyjmowałem(-łam) ładowarkę od telefonu z kontaktu.
 - Segregowałem(-łam) śmieci.
 - Pojechałem(-łam) gdzieś na rowerze, autobusem lub poszedłem/poszłam pieszo.
 - Nie wyrzuciłem(-łam) żadnego jedzenia (np. drugiego śniadania w szkole).
 - Nie wziąłem/wzięłam torebki foliowej lub nie kupiłem(-łam) w szkolnym sklepiku niczego w plastikowym opakowaniu.
 - Wyłączyłem(-łam) niepotrzebne światło.
 - Podczas spaceru podniosłem(-łam) śmieci z ziemi i wrzuciłem(-łam) do kosza.
 - Wziąłem/wzięłam krótki prysznic zamiast kąpieli.
5. Razem z rodzicami, z klasą lub gromadą uczestniczyłem(-łam) w akcji ekologicznej np. sprzątaniu świata, sadzeniu drzew, zbiórce elektrośmieci. Opowiedziałem(-łam) o tym w kręgu rady.
6. Wyjaśniłem(-łam) innym zuchom, czym jest ślad węglowy i jak można go zlikwidować.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Dowiedziałem(-łam) się, jakie są przyczyny zanieczyszczenia środowiska i które z nich są najgroźniejsze. Opowiedziałem(-łam) o nich drużynowemu/drużynowej.
2. Wykonałem(-łam) plakat zachęcający do działań na rzecz ratowania środowiska naturalnego. Przedstawiłem(-łam) go w kręgu rady.
3. Spędzam wolny czas na łonie przyrody. Brałem(-łam) udział w trzech wycieczkach np. do lasu, nad wodę, w góry. Poszukałem(-łam) śladów zwierząt, przyjrzałem(-łam) się mijanym po drodze roślinom. Narysowałem(-łam) lub sfotografowałem(-łam) to, co zaobserwowałem(-łam).

4. Podjąłem/podjęłam ekowyzwanie. Przez siedem dni realizowałam więcej niż dwa postanowienia z listy (codziennie mogą być inne):

- Zakręcałem(-łam) wodę w czasie mycia zębów.
- Wyjmowałem(-łam) ładowarkę od telefonu z kontaktu.
- Segregowałem(-łam) śmieci.
- Pojechałem(-łam) gdzieś na rowerze, autobusem lub poszedłem/poszłam pieszo.
- Nie wyrzuciłem(-łam) żadnego jedzenia (np. drugiego śniadania w szkole).
- Nie wziąłem/wzięłam torebki foliowej lub nie kupiłem(-łam) w szkolnym sklepiku niczego w plastikowym opakowaniu.
- Wyłączyłem(-łam) niepotrzebne światło.
- Podczas spaceru podniosłem(-łam) śmieci z ziemi i wrzuciłem(-łam) do kosza.
- Wziąłem/wzięłam krótki prysznic zamiast kąpieli.

5. Razem z rodzicami, klasą lub gromadą uczestniczyłem(-łam) w akcji ekologicznej, np. sprzątanii świata, sadzeniu drzew, zbiórce elektrośmieci. Wytłumaczyłem(-łam) w kręgu rady, że było to ważne działanie.

6. Wyjaśniłem(-łam) innym zuchom, czym jest ślad węglowy i jak można go zlikwidować.

METEOROLOG/ METEOROLOŻKA

Wymagania:

1. Potrafię wytłumaczyć powstawanie niektórych opadów i zjawisk atmosferycznych: deszczu, burzy, gradu, śniegu, mgły, tęczy.
2. Potrafię określić kierunek wiatru. Umiem odczytać wskazania termometru.
3. Oglądam prognozę pogody w telewizji lub zapoznaję się z nią w Internecie. Rozumiem używane przez prezenterów słowa: niż, wyż, front.
4. Zrobiłem(-łam) wiatromierz lub wodomierz.
5. Przeprowadziłem(-łam) obserwacje meteorologiczne i zapisywałem(-łam) wyniki w kalendarzu pogody.
6. Znam przysłowia o pogodzie.
7. Umiem przewidzieć pogodę na podstawie obserwacji zjawisk przyrody.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność jest przeznaczona dla zuchów zainteresowanych meteorologią i zjawiskami przyrodniczymi. Rozbudza ciekawość. Zwraca uwagę na przyrodę i zjawiska, które w niej zachodzą.
2. Sprawność jest szczególnie atrakcyjna podczas kolonii zuchowej, kiedy zuchy są zainteresowane stanem pogody na następny dzień. Zuch zdobywający sprawność, może wtedy opowiedzieć o pogodzie, wyjaśnić powstawanie niektórych zjawisk meteorologicznych, np. mgły, rosy, deszczu, śniegu.
3. Aby dalej rozwijać zainteresowania przyrodnicze zucha, można zaproponować mu zdobywanie sprawności „Astronoma/Astronomki” (wpływ kosmosu na klimat Ziemi, zmiany pór roku itp.), „Ptasiego opiekuna/Ptasiej opiekunki” lub „Zielarza/Zielarki”.
4. Punkt Prawa Zucha, który podkreślamy, realizując sprawność „Meteorologa/Meteorolożki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Opowiedziałem(-łam) swojej szóstce jakie występują rodzaje zjawisk meteorologicznych i jak można je rozpoznać.
2. Poznałem(-łam) co najmniej trzy przysłowia o pogodzie i wiem co oznaczają.
3. Prowadziłem/ prowadziłem obserwacje meteorologiczne i zapisywałem(-łam) wyniki w dzienniczku pogody uwzględniając temperaturę, zjawiska pogodowe, opady i wiatr.
4. Oglądałem(-łam) codziennie przez co najmniej tydzień prognozę pogody w telewizji lub Internecie i planowałem(-łam) odpowiedni ubiór na następny dzień.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Zrobiłem(-łam) wiatromierz i deszczomierz.
2. Opowiedziałem(-łam) swojej szóstce jakie występują rodzaje zjawisk meteorologicznych, jak można je rozpoznać oraz jak powstają (deszcz, burza, grad, śnieg, mgła, tęcza).
3. Poznałem(-łam) co najmniej pięć przysłów o pogodzie i wiem co oznaczają.
4. Prowadziłem/ prowadziłem obserwacje meteorologiczne i zapisywałem(-łam) wyniki w dzienniczku pogody uwzględniając temperaturę, zjawiska pogodowe, opady, wiatr i temperaturę.
5. Oglądałem(-łam) codziennie przez co najmniej dwa tygodnie prognozę pogody w telewizji lub Internecie i planowałem(-łam) odpowiedni ubiór na następny dzień.
6. Przeprowadziłem(-łam) w gromadzie co najmniej jedną zabawę i grę na tematy meteorologiczne i związane z pogodą.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Zrobiłem(-łam) wiatromierz i deszczomierz.
2. Opowiedziałem(-łam) swojej szóstce jakie występują rodzaje zjawisk meteorologicznych, jak można je rozpoznać oraz jak powstają (deszcz, burza, grad, śnieg, mgła, tęcza).
3. Poznałem(-łam) co najmniej siedem przysłów o pogodzie i wiem co oznaczają.
4. Prowadziłem(-łam) obserwacje meteorologiczne i zapisywałem(-łam) wyniki w dzienniczku pogody uwzględniając temperaturę, zjawiska pogodowe, opady, wiatr, temperaturę oraz ciśnienie atmosferyczne.
5. Oglądałem(-łam) codziennie przez co najmniej dwa tygodnie prognozę pogody w telewizji lub Internecie i planowałem(-łam) odpowiedni ubiór na następny dzień. Dowiedziałem(-łam) się czym są pojęcia, których używają prezenterzy pogody: niż, wyż, front.
6. Przeprowadziłem(-łam) w gromadzie co najmniej trzy zabawy i gry na tematy meteorologiczne i związane z pogodą.

PRZYJACIEL/ PRZYJACIÓŁKA LASU

Wymagania:

1. Interesuję się lasem. Znam rodzaje lasów występujących w Polsce.
2. Znam popularne rośliny występujące w lesie. Potrafię je rozpoznać.
3. Znam owoce lasu występujące w okolicy. Wiem, które z nich nadają się do spożycia.
4. Znam zwierzęta zamieszkujące polskie lasy, potrafię rozpoznać ich ślady.
5. Znam zasady przebywania w lesie. Opowiedziałem(-łam) o nich kolegom i koleżankom.
6. Wybrałem(-łam) się na wycieczkę do lasu, podczas której zebrałem(-łam) znalezione śmieci.
7. Wykonałem(-łam) makietę lasu, opisując poszczególne jego warstwy.

Wskazówki dla kadry ruchowej:

1. Zdobywając tę sprawność, zuch rozwija swoje zainteresowania przyrodnicze i zdobywa wiedzę o polskich lasach.
2. Swoją makietę lasu zuch może przedstawić podczas realizacji w gromadzie tropu związanego z przyrodą.
3. Konieczny jest nadzór nad zuchem zdobywającym sprawność, gdyż dotyczy ona m.in. jadalnych owoców lasu. Jeśli kadra gromady nie ma wiedzy niezbędnej do ich rozpoznania, należy skonsultować się ze specjalistą i powierzyć mu kontrolę nad realizacją tego punktu.
4. Ze względu na specyfikę zadań o fakcie zdobywania sprawności należy poinformować rodziców zucha.
5. Aby dalej rozwijać zainteresowania przyrodnicze zucha, można zaproponować mu zdobywanie sprawności „Ptasiego opiekuna/Ptasiej opiekunki”, „Zbieracza/Zbieraczki grzybów”, „Zielarza/Zielarki” i „Ekologa/Ekolożki”.
6. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Przyjaciela/Przyjaciółki lasu”:
 - Wszystkim z zuchem jest dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Rozpoznaję rodzaje polskich lasów. Znam liście i owoce najpopularniejszych drzew, które w nich występują.
2. Zebrałem(-łam) ilustracje przedstawiające mieszkańców lasu. Pokazałem(-łam) je mojej szóstce.
3. Byłem(-łam) na wycieczce w lesie w poszukiwaniu śladów mieszkających tam zwierząt. Wykonałem(-łam) rysunek wybranego śladu.

4. Podczas wycieczki do lasu słuchałem(-łam) odgłosów przyrody (ptaki, zwierzęta, szum drzew). Prowadziłem(-łam) notatki z obserwacji. Nagrałem(-łam) kilka odgłosów przyrody i zaprezentowałem(-łam) je w kręgu rady.
5. Wykonałem(-łam) plakat pokazujący warstwy lasu. Przedstawiłem(-łam) go w kręgu rady.
6. Znam owoce lasu. Wiem, które z nich są jadalne. Opowiedziałem(-łam) o nich drużynomu/drużynowej.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Rozpoznaję rodzaje polskich lasów. Zebrałem(-łam) i opisałem(-łam) liście rosnących w nich drzew.
2. Zebrałem(-łam) ilustracje przedstawiające mieszkańców lasu. Sfotografowałem(-łam) przynajmniej jedno leśne zwierzę. Pokazałem(-łam) zdjęcie mojej szóstce.
3. Byłem(-łam) na wycieczce w lesie w poszukiwaniu śladów mieszkających tam zwierząt. Posprzątałem(-łam) las ze znalezionych śmieci.
4. Podczas wycieczki do lasu słuchałem(-łam) odgłosów przyrody (ptaki, zwierzęta, szum drzew). Prowadziłem(-łam) notatki z obserwacji. Nagrałem(-łam) kilka odgłosów przyrody i zaprezentowałem(-łam) je w kręgu rady.
5. Wykonałem(-łam) plakat lub makietę przedstawiającą las. Opisałem(-łam) warstwy lasu oraz ich mieszkańców. Przedstawiłem(-łam) go w kręgu rady.
6. Znam owoce lasu. Wiem, gdzie można je wykorzystać i jakie potrawy można z nich przyrządzić. Opowiedziałem(-łam) o tym drużynomu/drużynowej.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Rozpoznaję rodzaje polskich lasów. Zebrałem(-łam) i opisałem(-łam) ich liście i narysowałem(-łam) lub sfotografowałem(-łam) ich owoce. Pracę przedstawiłem(-łam) na zbiórce gromady.
2. Zebrałem(-łam) ilustracje przedstawiające mieszkańców lasu. Pokazałem(-łam) je mojej szóstce.
3. Byłem(-łam) na wycieczce w lesie w poszukiwaniu śladów żyjących tam zwierząt. Posprzątałem(-łam) las ze znalezionych śmieci.
4. Podczas wycieczki do lasu słuchałem(-łam) odgłosów przyrody (ptaki, zwierzęta, szum drzew). Prowadziłem(-łam) notatki z obserwacji. Nagrałem(-łam) kilka odgłosów i zaprezentowałem(-łam) je w kręgu rady. Potrafię określić, które zwierzęta wydają dane dźwięki.
5. Wykonałem(-łam) makietę pokazującą warstwy lasu. Zamieściłem(-łam) na niej także mieszkańców lasu i najpopularniejszą roślinność. Przedstawiłem(-łam) makietę w kręgu rady.
6. Przygotowałem(-łam) dla rodziny danie z owoców lasu. Wykonałem(-łam) zdjęcie, które pokazałem(-łam) drużynomu/drużynowej.

PTASI OPIEKUN/ PTASIA OPIEKUNKA

Wymagania:

1. Interesuję się ptakami. Zbieram przedstawiające je ilustracje.
2. Potrafię rozpoznać i nazwać niektóre ptaki.
3. Wykonałem(-łam) karmnik. Systematycznie dokarmiłem(-łam) ptaki. Wiem, jak należy dokarmiać ich różne gatunki.
4. Zbudowałem(-łam) domek dla ptaków.
5. Rozpoznaję ptaki, które przylatują do mojego karmnika.
6. Byłem(-łam) na wycieczce w parku lub w lesie i uważnie obserwowałem(-łam) ptaki. Prowadziłem(-łam) notatki z obserwacji.
7. Narysowałem(-łam) ptaka lub sfotografowałem(-łam) go.
8. Wiem, co zrobić, gdy znajdę rannego ptaka.
9. Zebrałem(-łam) pióra ptaków. Potrafię rozpoznać, do jakich gatunków należały.
10. Opowiedziałem(-łam) kolegom i koleżankom o życiu ptaków.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zdobywając tę sprawność, zuch rozwija zainteresowania przyrodnicze i uczy się systematyczności (należy uświadomić mu, że dokarmianie ptaków nie może skończyć się wraz ze zdobyciem sprawności, lecz trzeba prowadzić je do wiosny).
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania przyrodnicze zucha, można zaproponować mu zdobywanie sprawności „Przyjaciela/Przyjaciółki lasów”, „Zbieracza/Zbieraczki grzybów”, „Zielarza/Zielarki” i „Ekologa/Ekolożki”.
2. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Ptasiego opiekuna/Ptasiej opiekunki”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Zebrałem(-łam) ilustracje, widokówki z ptakami lub ptasie pióra. Pokazałem(-łam) je na zbiórce gromady.
2. Rozpoznałem(-łam) trzy gatunki ptaków.
3. Wykonałem(-łam) zawieszkę z karmą dla ptaków i powiesiłem(-łam) ją na drzewie.
4. Byłem(-łam) na wycieczce w parku lub w lesie i uważnie obserwowałem(-łam) ptaki. Prowadziłem(-łam) notatki z obserwacji.
5. Narysowałem(-łam) ptaka lub sfotografowałem(-łam) go.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Zebrałem(-łam) ilustracje przedstawiające ptaki. Pokazałem(-łam) je na zbiórce gromady.

2. Rozpoznałem(-łam) pięć gatunków ptaków.
3. Wykonałem(-łam) karmnik dla ptaków i regularnie je dokarmiłem(-łam) odpowiednim pożywieniem.
4. Byłem(-łam) na wycieczce w parku lub w lesie i uważnie obserwowałem(-łam) ptaki. Prowadziłem(-łam) notatki z obserwacji.
5. Narysowałem(-łam) ptaka lub sfotografowałem(-łam) go.
6. Zebrałem(-łam) pióra ptaków i dowiedziałem(-łam) się, do jakich gatunków należały.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Zebrałem(-łam) ilustracje z ptakami lub ptasie pióra. Pokazałem(-łam) je na zbiórce gromady.
2. Rozpoznałem(-łam) pięć gatunków ptaków.
3. Wykonałem(-łam) karmnik dla ptaków i regularnie je dokarmiłem(-łam) odpowiednim pożywieniem.
4. Byłem(-łam) na wycieczce w parku lub w lesie i uważnie obserwowałem(-łam) ptaki. Prowadziłem(-łam) notatki z obserwacji.
5. Narysowałem(-łam) ptaka lub sfotografowałem(-łam) go.
6. Dowiedziałem(-łam) się, co zrobić, gdy znajdę rannego ptaka (i dlaczego nie wolno zabierać go do domu). Wiem, jaka instytucja w mojej miejscowości zajmuje się pomocą ptakom.

ZBIERACZ/ZBIERACZKA GRZYBÓW

Wymagania:

1. Potrafię rozpoznać na zdjęciach i w naturze oraz nazwać pospolite grzyby jadalne i trujące.
2. Byłem(-łam) na kilku grzybobraniach. Zorganizowałem(-łam) konkurs na króla grzybobrania.
3. Sfotografowałem(-łam) lub narysowałem(-łam) moją najwspanialszą zdobycz.
4. Wiem, do czego można wykorzystać grzyby. Znam warunki ich przechowywania i suszenia.
5. Pomogłem(-łam) przyrządzić potrawę z grzybów.
6. Wiem, jakie jest znaczenie grzybów trujących w przyrodzie i dlaczego nie wolno ich niszczyć.
7. Wykonałem(-łam) własny atlas grzybów lub plakat dotyczący bezpiecznego zbierania grzybów.
8. Umieję szukać grzybów w charakterystycznych dla nich miejscach. Potrafię zbierać je, nie niszcząc grzybni i ściółki.
9. Odpowiednio ubieram się na grzybobranie.

Wskazówki dla kadry ruchowej:

1. Sprawności „Zbieracza grzybów” nie należy zdobywać w grupie.
2. Drużynowy musi być bardzo ostrożny i jeśli nie jest znawcą grzybów, lepiej niech kontrolę nad jej zdobywaniem przekazuje rodzicom zucha.
3. Zuchom, które zdobywają tę sprawność, należy zwrócić uwagę nie tylko na spożywcze znaczenie grzybów, ale również na ich rolę w przyrodzie. Wiąże się to z poznaniem chronionych i rzadkich gatunków grzybów, które należy otoczyć opieką.
4. Punkt Prawa Zucha, na który zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Zbieracza/Zbieraczki grzybów”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Uczestniczyłem(-łam) w grzybobranii i zorganizowałem(-łam) konkurs na króla grzybobrania.
2. Rozpoznałem(-łam) trzy gatunki grzybów.
3. Sfotografowałem(-łam) lub narysowałem(-łam) moją najwspanialszą zdobycz.
4. Wymieniłem(-łam) trzy potrawy, które można przyrządzić z grzybów. Pomogłem(-łam) przyrządzić jedną z nich.
5. Przygotowałem(-łam) plakat dotyczący bezpiecznego zbierania grzybów.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Uczestniczyłem(-łam) w grzybobraniu i zorganizowałem(-łam) konkurs na króla grzybobrania.
2. Rozpoznałem(-łam) pięć gatunków grzybów.
3. Sfotografowałem(-łam) lub narysowałem(-łam) moją najwspanialszą zdobycz.
4. Wymieniłem(-łam) pięć potraw, które można przyrządzić z grzybów. Pomogłem(-łam) przyrządzić jedną z nich.
5. Pomogłem(-łam) w suszeniu grzybów.
6. Wykonałem(-łam) własny atlas grzybów lub plakat dotyczący bezpiecznego zbierania grzybów.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Uczestniczyłem(-łam) w grzybobraniu i zorganizowałem(-łam) konkurs na króla grzybobrania
2. Rozpoznałem(-łam) trzy gatunki grzybów jadalnych i trzy gatunki grzybów trujących.
3. Wytłumaczyłem(-łam), dlaczego nie wolno niszczyć trujących gatunków grzybów.
4. Sfotografowałem(-łam) lub narysowałem(-łam) moją najwspanialszą zdobycz.
5. Wymieniłem(-łam) siedem potraw, które można przyrządzić z grzybów. Pomogłem(-łam) przyrządzić jedną z nich.
6. Pomogłem(-łam) w suszeniu grzybów.
7. Wykonałem(-łam) własny atlas grzybów. Opisałem(-łam), w jakich charakterystycznych miejscach należy szukać grzybów.

ZIELARZ/ ZIELARKA

Wymagania:

1. Interesuję się zielarstwem. Wiem, kiedy i gdzie należy zbierać zioła.
2. Często korzystam z atlasu roślin leczniczych i sprawnie się nim posługuję.
3. Prowadzę i wciąż wzbogacam własny zielnik. Każde nowe zioło starannie uprawiam, opisuję jego cechy i walory lecznicze.
4. Zaparzyłem(-łam) herbatkę z własnoręcznie zebranych i przygotowanych ziół: lipy, mięty, rumianku.
5. Pokazałem(-łam) wszystkim zuchom rośliny jadalne lub lecznicze, które łatwo pomylić z roślinami trującymi.
6. Wykonałem(-łam) plakaty ostrzegające przed trującymi roślinami. Pokazałem(-łam) je innym zuchom.
7. Wiem, z których ziół można zrobić napar, syrop, sok, miazgę itp.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność uczy dokładności, staranności i odpowiedzialności. Polecana jest dla zuchów interesujących się przyrodą, lubiących działania plastyczne i interesujących się kucharzeniem.
2. Zuch „Zielarz/Zielarka” potrafi rozpoznać wiele roślin. Wie, kiedy zbiera się poszczególne zioła, jak się je suszy i przechowuje. Potrafi wskazać ich właściwości.
3. Istotny jest nadzór nad zuchem zdobywającym sprawność, ponieważ dotyczy ona roślin leczniczych i trujących. Jeśli drużynowy nie zna się na ziołach, kontrolę nad zdobywaniem sprawności musi powierzyć specjalście.
4. O fakcie zdobywania sprawności należy poinformować rodziców zucha.
5. Zuchowi, który interesuje się zielarstwem, można zaproponować także zdobywanie sprawności „Hodowcy/Hodowczynie kwiatów”.
6. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Zielarza/Zielarki”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Zaprezentowałem(-łam) szóstce trzy najpopularniejsze zioła, ich sposób wykorzystania oraz właściwości.
2. Umiem wyszukać informacje o interesującej mnie roślinie. Przedstawiłem(-łam) je zuchom.
3. Przygotowałem(-łam) i wciąż wzbogacam mój zielnik.

4. Wykonałem(-łam) napar z własnoręcznie zebranej mięty, rumianku lub lipy.
5. Wyszukałem(-łam) i zaprezentowałem(-łam) gromadzie zdjęcia ziół trujących, których należy unikać.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Zaprezentowałem(-łam) szóstce pięć najpopularniejszych ziół, ich sposób wykorzystania oraz właściwości.
2. Umieć wyszukiwać informacje o interesującej mnie roślinie. Wykonałem(-łam) plakat pokazujący moje najnowsze odkrycie.
3. Przygotowałem(-łam) i wciąż wzbogacam mój zielnik. Opowiedziałem(-łam) o nim i pokazałem(-łam) go mojej szóstce.
4. Wykonałem(-łam) napar z własnoręcznie zebranej mięty, rumianku lub lipy. Samodzielnie przygotowałem(-łam) naturalny sok.
5. Wykonałem(-łam) tablice przedstawiające wybrane trzy zioła i rośliny trujące, na które możemy natrafić podczas leśnych wycieczek.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Zaprezentowałem(-łam) gromadzie siedem najpopularniejszych ziół, ich sposób wykorzystania oraz właściwości.
2. Sprawnie wyszukiuję informacje o interesującej mnie roślinie. Podzieliłem(-łam) się z gromadą tytułami książek oraz adresami stron internetowych, z których czerpię najwięcej informacji.
3. Przygotowałem(-łam) i wciąż wzbogacam mój zielnik. Opowiedziałem(-łam) o nim i pokazałam go w gromadzie.
4. Wykonałem(-łam) napar z własnoręcznie zebranej mięty, rumianku lub lipy. Samodzielnie przygotowałem(-łam) syrop z ziół.
5. Wykonałem(-łam) tablice przedstawiające pięć ziół i roślin trujących, na które możemy natrafić podczas leśnych wycieczek.

NAUKOWO- HOBBYSTYCZNE

#ciekawośćświata #różnorodność #kultura #nauka #pracanadsobą
#zawody #pasje #pomysłowość

ASTRONOM/ ASTRONOMKA

Wymagania:

1. Przeprowadziłem(-łam) regularne obserwacje nieba. Wiem, czym są wschód i zachód słońca oraz fazy księżyca.
2. Wiem, co to jest zaćmienie księżyca. Obserwowałem(-łam) całkowite lub częściowe zaćmienie księżyca albo dowiedziałem(-łam) się, kiedy wystąpi najbliższe takie zjawisko.
3. Znam budowę układu słonecznego.
4. Potrafię wskazać Wielką Niedźwiedzicę i inne wybrane gwiazdozbiory.
5. Wiem, co to jest Gwiazda Polarna oraz potrafię ją wskazać.
6. Znam osiągnięcia Mikołaja Kopernika lub innego sławnego astronoma.
7. Byłem(-łam) w planetarium/obserwatorium astronomicznym lub obejrzałem(-łam) w atlasie/Internecie mapę nieba.
8. Obejrzałem(-łam) program o wszechświecie lub przeczytałem(-łam) książkę na ten temat.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność jest przeznaczona dla zuchów, które lubią obserwować niebo i interesują się wszechświatem.
2. Sprawność doskonale nadaje się na kolonię, podczas której można dokonywać wspólnych obserwacji, a także wykorzystać wiedzę zucha przy poznawaniu nieba przez inne dzieci.
3. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu sprawność „Meteorologa/Meteorolożki”.
4. Punkt Prawa Zucha, który podkreślamy, realizując sprawność „Astronoma/Astronomki”:
– Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Dowiedziałem(-łam) się, co to są fazy księżyca.
2. Przez tydzień prowadziłem(-łam) regularne obserwacje nieba. Rysowałem(-łam) w dzienniku obserwacji, jak wygląda niebo i księżyc.
3. Wykonałem(-łam) plakat lub konstrukcję przestrzenną układu słonecznego, którą zaprezentowałem(-łam) w kręgu rady.
4. Poznałem(-łam) postać wybranego astronoma. Opowiedziałem(-łam) o nim drużynowemu/drużynowej.
5. Wskazałem(-łam) na niebie gwiazdozbiór Wielkiej Niedźwiedzicy oraz inny wybrany gwiazdozbiór.

6. Byłem(-łam) w planetarium/obserwatorium astronomicznym lub obejrzałem(-łam) w atlasie/Internecie mapę nieba.
7. Wskazałem(-łam) Gwiazdę Polarną.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Prowadziłem(-łam) regularne obserwacje nieba przez tydzień. Zapisałem(-łam) każdego dnia, o której godzinie był wschód i zachód słońca oraz określiłem(-łam) fazy księżyca.
2. Poznałem(-łam) postać wybranego astronoma. Opowiedziałem(-łam) o nim drużynowemu/drużynowej.
3. Wskazałem(-łam) na niebie gwiazdozbiór Wielkiej Niedźwiedzicy i dwa inne wybrane gwiazdozbiory.
4. Byłem(-łam) w planetarium/obserwatorium astronomicznym lub obejrzałem(-łam) w atlasie mapę nieba.
5. Podczas wyjazdu z gromadą wyznaczyłem(-łam) północ według Gwiazdy Polarnej.
6. Obejrzałem(-łam) program o wszechświecie lub przeczytałem(-łam) książkę o tej tematyce. Zapisałem(-łam) najciekawsze informacje.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Przez tydzień prowadziłem(-łam) regularne obserwacje nieba. Zapisałem(-łam) każdego dnia, o której godzinie był wschód i zachód słońca oraz określiłem(-łam) fazy księżyca.
2. Wykonałem(-łam) konstrukcję przestrzenną układu słonecznego. Zaprezentowałem(-łam) ją w kręgu rady.
3. Poznałem(-łam) postać wybranego astronoma. Opowiedziałem(-łam) o nim innym zuchom w kręgu rady.
4. Wskazałem(-łam) na niebie gwiazdozbiór Psy Gończe i trzy inne wybrane gwiazdozbiory.
5. Byłem(-łam) w planetarium/obserwatorium astronomicznym lub obejrzałem(-łam) w atlasie/Internecie mapę nieba.
6. Podczas wyjazdu z moją gromadą wyznaczyłem(-łam) północ według Gwiazdy Polarnej.
7. Obejrzałem(-łam) program o wszechświecie lub przeczytałem(-łam) książkę o tej tematyce. Zapisałem(-łam) najciekawsze informacje, które przedstawiłem(-łam) innym zuchom w kręgu rady.
8. Dowiedziałem(-łam) się, co to jest zaćmienie księżyca. Obserwowałem(-łam) całkowite lub częściowe zaćmienie księżyca albo dowiedziałem(-łam) się, kiedy wystąpi najbliższe takie zjawisko.

BADACZ/ BADACZKA

Wymagania:

1. Mam swój dziennik, w którym zapisuję przeprowadzane doświadczenia. Opisuję zawsze przebieg doświadczenia i wnioski.
2. Pokazałem(-łam) zuchom na zbiórce kilka ciekawych doświadczeń.
3. Umiem dbać o bezpieczeństwo podczas wykonywania doświadczeń. Niebezpieczne doświadczenia przeprowadzam z pomocą osoby dorosłej.
4. Podczas wykonywania doświadczeń zawsze utrzymuję porządek.
5. Potrafię wytłumaczyć, dlaczego roślina wygina się do światła, dlaczego kompas pokazuje północ i jak powstaje wiatr.
6. Potrafię wymienić nazwiska trzech naukowców i powiedzieć, czym się zajmowali.
7. Widziałem(-łam) pokaz doświadczeń naukowych lub byłem(-łam) w centrum naukowym.
8. Interesuję się nauką i oglądam programy naukowe.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność wprowadza zucha w pasjonujący świat nauki, doświadczeń i eksperymentów.
2. Jest przeznaczona przede wszystkim dla starszych dzieci, które interesują się mechanizmami rządzącymi światem. Pozwala na bogaty zakres działań – przedmiotem podejmowanych doświadczeń może zostać każdy element naszego otoczenia.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Badacza/Badaczki”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Przeprowadziłem(-łam) przynajmniej dwa doświadczenia. Opisałem(-łam) je w swoim dzienniku badań.
2. Zaprezentowałem(-łam) gromadzie wybrane doświadczenie. Opowiedziałam(-łam), co ono ukazuje i jakie wnioski z niego płyną.
3. Interesuję się światem i zachodzącymi w nim zjawiskami. Znalazłem(-łam) odpowiedzi na trzy zajmujące mnie pytania. Opowiedziałem(-łam) o tym w kręgu rady.
4. Znam nazwiska co najmniej jednego polskiego i jednego zagranicznego naukowca. Wiem, czym się zajmowali i czego dokonali. Opowiedziałem(-łam) o nich drużynomu/drużynowej.
5. Odwiedziłem(-łam) centrum nauki lub uczestniczyłem(-łam) w pokazie doświadczeń.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Przeprowadziłem(-łam) przynajmniej trzy doświadczenia. Opisałem(-łam) je w swoim dzienniku badań, który zaprezentowałem(-łam) w kręgu rady.
2. Wykonałem(-łam) dla zuchów wybrane dwa doświadczenia. Opowiedziałem(-łam), co ukazują i jakie wnioski z nich płyną.
3. Opowiedziałem(-łam) zuchom z gromady, jak należy przygotować się do prowadzenia doświadczeń i jakie środki bezpieczeństwa zachować.
4. Interesuję się światem i zachodzącymi w nim zjawiskami. Znalazłem(-łam) odpowiedzi na pięć zajmujących mnie pytań. Wynikiem mojej pracy podzieliłem(-łam) się w kręgu rady, prezentując go w wybranej formie (plakat, opowieść, zdjęcia, prezentacja).
5. Znam nazwiska co najmniej dwóch polskich i dwóch zagranicznych naukowców. Wiem, czym się zajmowali i czego dokonali. Wykonałem(-łam) plakaty prezentujące ich sylwetki lub opisałem(-łam) ich w moim dzienniku badań.
6. Odwiedziłem(-łam) centrum nauki lub uczestniczyłem(-łam) w pokazie doświadczeń.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Przeprowadziłem(-łam) przynajmniej cztery doświadczenia. Opisałem(-łam) je w swoim dzienniku badań, który zaprezentowałem(-łam) zuchom w kręgu rady.
2. Wykonałem(-łam) dla zuchów wybrane trzy doświadczenia. Opowiedziałem(-łam), co ukazują i jakie wnioski z nich płyną.
3. Opowiedziałem(-łam) zuchom z gromady, jak należy przygotować się do prowadzenia doświadczeń i jakie środki bezpieczeństwa zachować.
4. Wymieniłem(-łam) lub narysowałem(-łam) przedmioty potrzebne młodemu badaczowi. Wiem, do czego należy ich używać i jak o nie dbać.
5. Interesuję się światem i zachodzącymi w nim zjawiskami. Znalazłem(-łam) odpowiedzi na siedem zajmujących mnie pytań. Wynikiem mojej pracy podzieliłem(-łam) się w kręgu rady, prezentując go w wybranej formie (plakat, opowieść, zdjęcia, prezentacja).
6. Znam nazwiska co najmniej trzech polskich i trzech zagranicznych naukowców. Wiem, czym się zajmowali i czego dokonali. Wykonałem(-łam) plakaty z ich sylwetkami lub opisałem(-łam) ich w moim dzienniku badań.
7. Odwiedziłem(-łam) centrum nauki lub uczestniczyłem(-łam) w pokazie doświadczeń.
8. Mam swój ulubiony program naukowy. Opowiedziałem(-łam) o nim w kręgu rady, zachęcając do obejrzenia go inne zuchy.

BAJARZ/ BAJARKA

Wymagania:

1. Wiem, jaka jest różnica między bajką a legendą. Opowiedziałem(-łam) kolegom dwie bajki i jedną legendę.
2. Wykonałem(-łam) ilustracje do ulubionej bajki.
3. Przeczytałem(-łam) kilka baśni Andersena i dowolną książkę jednego z polskich autorów, np. Marii Kownackiej, Marii Konopnickiej, Hanny Januszewskiej, Jana Brzechwy.
4. Wysłuchałem(-łam) nagrania bajki.
5. Zbieram książki i czasopisma z bajkami i legendami.
6. Brałem(-łam) udział w konkursie bazarzy lub gawędziarzy.
7. Wykonałem(-łam) krótką inscenizację bajkową. Byłem(-łam) narratorem w teatryku suchowym.
8. Zrobiłem(-łam) zakładki do książek z motywami ulubionych bajek.
9. Napisałem(-łam) bajkę.

Wskazówki dla kadry suchowej:

1. Zuch „Bajarz/Bajarka” chętnie czyta i opowiada bajki. Oprócz utworów z kanonu literatury dziecięcej warto zaproponować mu bajki i baśnie współczesnych autorów.
2. Zuchy zdobywające tę sprawność na kolonii mogą opowiadać bajki na dobranoc.
3. Zuch, który lubi przede wszystkim czytać, może następnie zdobywać sprawność „Przyjaciela/Przyjaciółki książki”, a zuch, który chętnie rysuje – sprawność „Plastyka/Plastyczki”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Bajarza/Bajarki”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Wiem, co to jest legenda i co to jest bajka. Porozmawiałem(-łam) o tym z drużynowym/drużynową.
2. Opowiedziałem(-łam) lub przeczytałem(-łam) swoją ulubioną bajkę młodszemu rodzeństwu lub kolegom i koleżankom.
3. Wykonałem(-łam) zakładkę do książki.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Mam swoją ulubioną bajkę, wykonałem(-łam) do niej ilustracje. Znam jej autora.
2. Wiem, co to jest legenda i co to jest bajka. Zapisałem(-łam), co je charakteryzuje. Podałem(-łam) po jednym tytule bajki i legendy.

3. Przeczytałem(-łam) kilka baśni Andersena i jedną dowolną książkę któregoś z polskich autorów, np. Marii Konopnickiej, Marii Kownackiej, Hanny Januszewskiej, Jana Brzechwy.
4. Wykonałem(-łam) zakładkę do książki i podarowałem(-łam) ją komuś bliskiemu.
5. Wymyśliłem(-łam) krótką inscenizację bajkową, którą wraz ze swoją szóstką zaprezentowałem(-łam) na zbiórce gromady.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Mam swoją ulubioną bajkę. Wykonałem(-łam) do niej ilustracje. Znam jej autora.
2. Wykonałem(-łam) plakat zachęcający zuchy do czytania bajek. Zaprezentowałem(-łam) go zuchom na zbiórce.
3. Przeczytałem(-łam) kilka baśni Andersena i dwie dowolne książki któregoś z polskich autorów, np. Marii Konopnickiej, Marii Kownackiej, Hanny Januszewskiej, Jana Brzechwy.
4. Zorganizowałem(-łam) w gromadzie konkurs na najładniejszą zakładkę.
5. Wiem, co to jest legenda i co to jest bajka. Zapisalem(-łam), co je charakteryzuje. Wymieniłem(-łam) tytuły jednej bajki i jednej legendy. Wybraną bajkę lub legendę zaprezentowałem(-łam) zuchom na zbiórce gromady.
6. Napisałem(-łam) własną bajkę i wykonałem(-łam) do niej ilustracje. Przeczytałem(-łam) ją zuchom na zbiórce.

FOTOAMATOR/ FOTOAMATORKA

Wymagania:

1. Wiem, jak jest zbudowany aparat fotograficzny.
2. Byłem(-łam) w studiu fotograficznym.
3. Potrafię prawidłowo robić zdjęcia swoim aparatem lub telefonem. Nauczyłem(-łam) się kadrowania zdjęć.
4. Umiem przesłać drogą elektroniczną zdjęcie do innej osoby.
5. Założyłem(-łam) i systematycznie prowadzę album rodzinny.
6. Zorganizowałem(-łam) wystawę prac fotograficznych.
7. Zrobiłem(-łam) zdjęcie do kroniki gromady.
8. Umiem przerabiać zdjęcia za pomocą aplikacji dostępnych w telefonach komórkowych lub innych urządzeniach elektronicznych.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zuch „Fotoamator/Fotoamatorka” może być fotografem gromady lub opiekować się albumem fotograficznym rodziny lub gromady. Zadania na sprawność może realizować podczas wypraw gromady, dokumentując ciekawe wydarzenia na zbiórkach i pomagając w prowadzeniu kroniki lub strony internetowej.
2. Zuch zdobywający tę sprawność powinien nauczyć się korzystać z różnych rodzajów aparatów, nie tylko tradycyjnych.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Fotoamatora/Fotoamatorki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Zucha pamięta o swoich obowiązkach.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Znam budowę tradycyjnego aparatu fotograficznego. Przygotowałem(-łam) plakat prezentujący budowę aparatu i przedstawiłem(-łam) go drużynomu/drużynowej.
2. Byłem(-łam) w studiu fotograficznym i poznałem(-łam) pracę fotografa. Opowiedziałem(-łam) o tym na zbiórce.
3. Prawidłowo wykonałem(-łam) trzy zdjęcia o różnej tematyce i zaprezentowałem(-łam) je w gromadzie.
4. Założyłem(-łam) i systematycznie prowadzę album rodzinny. Zaprezentowałem(-łam) go w kręgu rady.
5. Zrobiłem(-łam) zdjęcie do kroniki gromady/na stronę internetową gromady.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Znam budowę tradycyjnego aparatu fotograficznego. Przygotowałem(-łam) plakat prezentujący budowę aparatu i przedstawiłem(-łam) go na zbiórce.

2. Byłem(-łam) w studiu fotograficznym i poznałem(-łam) pracę fotografa. Opowiedziałem(-łam) o tym na zbiórce.
3. Prawidłowo wykonałem(-łam) trzy zdjęcia o różnej tematyce. Prawidłowo je wykadrowałem(-łam).
4. Założyłem(-łam) i systematycznie prowadzę album rodzinny. Zaprezentowałem(-łam) go w kręgu rady.
5. Przerobiłem(-łam) zdjęcie za pomocą aplikacji dostępnej w telefonie komórkowym lub innym urządzeniu elektronicznym (kadrowanie, przycinanie, zmiana filtru).

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Znam budowę tradycyjnego aparatu fotograficznego. Stworzyłem(-łam) model aparatu w formacie 3D.
2. Byłem(-łam) w studiu fotograficznym i poznałem(-łam) pracę fotografa. Opowiedziałem(-łam) o tym na zbiórce.
3. Założyłem(-łam) i systematycznie prowadzę album rodzinny. Zaprezentowałem(-łam) go w kręgu rady.
4. Wysłałem(-łam) drogą elektroniczną/przez MMS wybrane zdjęcie do innej osoby. Opowiedziałem(-łam) o tym na zbiórce.
5. Zorganizowałem(-łam) wystawę prac fotograficznych.
6. Przerobiłem(-łam) zdjęcie za pomocą aplikacji dostępnej w telefonie komórkowym lub innym urządzeniu elektronicznym (kadrowanie, przycinanie, zmiana filtru).

FRYZJER/ FRYZJERKA

Wymagania:

1. Byłem(-łam) u fryzjera i obserwowałem(-łam) jego pracę.
2. Ułożyłem(-łam) według własnego pomysłu kilka fryzur z długich, średnich i krótkich włosów.
3. Opowiedziałem(-łam) zuchom, jak właściwie pielęgnować włosy i skórę głowy oraz jak dobrać szampon.
4. Wykonałem(-łam) ozdobę do włosów.
5. Wykonałem(-łam) fryzurę balową z różnymi dodatkami.
6. Zakręciłem(-łam) włosy na dwa różne sposoby.
7. Opowiedziałem(-łam) zuchom, do czego służą odżywki, żele, pianki i dlaczego trzeba mieć własny grzebień.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność wspiera rozwój umiejętności manualnych, wyobraźni i poczucia estetyki, a także zwraca uwagę na potrzebę zachowania higieny i schludnego wyglądu.
2. Zuchy mogą ją zdobywać podczas kolonii lub na biwaku, kiedy w pewnym stopniu samodzielnie dbają o higienę głowy i estetykę swojego uczesania.
3. Zuchom zainteresowanym sprawami higieny można następnie polecić sprawność „Higienisty/Higienistki”.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Fryzjera/Fryzjerki”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Byłem(-łam) u fryzjera i obserwowałem(-łam) jego pracę. Wiem, jakich narzędzi i urządzeń używa oraz do czego służy każde z nich. Narysowałem(-łam) je i zaprezentowałem(-łam) zuchom w szóstce.
2. Własnoręcznie wykonałem(-łam) ozdobę do włosów.
3. Ułożyłem(-łam) fryzurę z włosów krótkich, średnich i długich.
4. Wiem, jak dbać o włosy i skórę głowy. Opowiedziałem(-łam) o tym zuchom z gromady.
5. Umieć się samodzielnie uczesać. Na biwaku lub kolonii zuchowej czesałem(-łam) się sam(a) każdego ranka.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Byłem(-łam) u fryzjera i obserwowałem(-łam) jego pracę. Zadałem(-łam) fryzjerowi pytania dotyczące pielęgnacji włosów. Zdobytą wiedzę podzieliłem(-łam) się z zuchami z mojej szóstki.
2. Wiem, jakich narzędzi i urządzeń używa fryzjer oraz do czego one służą. Narysowałem(-łam) je i opowiedziałem(-łam) o nich zuchom w szóstce.
3. Własnoręcznie wykonałem(-łam) ozdobę do włosów.
4. Ułożyłem(-łam) po dwie fryzury z włosów krótkich, średnich i długich.
5. Wiem, jak dbać o włosy i skórę głowy. Znam podstawowe kosmetyki do pielęgnacji i higieny. Opowiedziałem(-łam) o pielęgnacji włosów zuchom z mojej gromady.
6. Umieję samodzielnie uczesać. Na biwaku lub kolonii zuchowej czesałem(-łam) się sam(a) każdego ranka.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Byłem(-łam) u fryzjera i obserwowałem(-łam) jego pracę. Zadałem(-łam) fryzjerowi pytania dotyczące pielęgnacji włosów. Zdobytą wiedzę podzieliłem(-łam) się z zuchami z gromady.
2. Wiem, jakich narzędzi i urządzeń używa fryzjer oraz do czego one służą. Narysowałem(-łam) je i opowiedziałem(-łam) o nich zuchom w kręgu rady.
3. Własnoręcznie wykonałem(-łam) ozdobę do włosów.
4. Ułożyłem(-łam) po trzy fryzury z włosów krótkich, średnich i długich.
5. Wiem, jak dbać o włosy i skórę głowy. Znam podstawowe kosmetyki do pielęgnacji i higieny. Opowiedziałem(-łam) o pielęgnacji włosów zuchom z mojej gromady.
6. Zakręciłem(-łam) włosy na dwa wybrane sposoby.
7. Umieję samodzielnie uczesać. Na biwaku lub kolonii zuchowej czesałem(-łam) się sam(a) każdego ranka.

GEOPOSZUKIWACZ/ GEOPOSZUKIWACZKA

Wymagania:

1. Wiem, co to jest geocaching, GPS i współrzędne geograficzne.
2. Zapoznałem(-łam) się z kodeksem geocachera.
3. Odnalazłem(-łam) wraz z opiekunem trzy skrzynki.
4. Znalazłem(-łam) ciekawe miejsce lub budowlę w okolicy miejsca zamieszkania.
5. Zarejestrowałem(-łam) w serwisie internetowym odnalezienie skrzynki.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. To sprawność dla zuchów, które chcą być współczesnymi poszukiwaczami skarbów.
2. Podczas jej zdobywania młody odkrywca uczy się dostrzegać piękno otaczającego świata i zwracać uwagę na zabytki. Korzysta z uroków natury, żyjąc z nią w zgodzie. Perspektywa odnalezienia skarbu jest dla niego dodatkową motywacją do działania.
3. Zuchy mogą zdobywać sprawność „Geoposzukiwacza/Geoposzukiwaczki” podczas realizacji w gromadzie tropów turystycznych i kulturoznawczych.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Geoposzukiwacza/Geoposzukiwaczki”:
 - Zuch kocha Boga i Polskę.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Opowiedziałem(-łam) zuchom z mojej szóstki, czym jest geocaching.
2. Zaprezentowałem(-łam) graficznie kodeks geocachera.
3. Odnalazłem(-łam) skrzynkę. Opowiedziałem(-łam) w kręgu rady, co się w niej znajdowało.
4. Zaprezentowałem(-łam) gromadzie ciekawe miejsce lub budowlę znajdującą się w okolicy mojego domu. Uzasadniłem(-łam), dlaczego warto je odwiedzić.
5. Wiem, gdzie należy zgłaszać odnalezienie skrzynek. Samodzielnie lub z pomocą dorosłego zarejestrowałem(-łam) znaną skrzynkę.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Opowiedziałem(-łam) zuchom z mojej gromady, czym jest geocaching oraz GPS.
2. Zaprezentowałem(-łam) graficznie kodeks geocachera.
3. Odnalazłem(-łam) trzy skrzynki. Opowiedziałem(-łam) w kręgu rady, co się w nich znajdowało.
4. Zaprezentowałem(-łam) gromadzie trzy ciekawe miejsce lub budowle znajdujące się w okolicy mojego domu. Uzasadniłem(-łam), dlaczego warto je odwiedzić.

5. Wiem, gdzie należy zgłaszać odnalezienie skrzynek. Samodzielnie zarejestrowałem(-łam) znalezioną skrzynkę.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Opowiedziałem(-łam) zuchom z mojej gromady, czym jest geocaching i GPS oraz jak z niego korzystać.
2. Zaprezentowałem(-łam) graficznie kodeks geocachera.
3. Odnalazłem(-łam) trzy skrzyńki. Opowiedziałem(-łam) w kręgu rady, co się w nich znajdowało.
4. Zaprezentowałem(-łam) gromadzie trzy ciekawe miejsce lub budowle znajdujące się w okolicy mojego domu. Uzasadniłem(-łam), dlaczego warto je odwiedzić.
5. Zarejestrowałem(-łam) wszystkie odnalezione przez siebie kesze.
6. Samodzielnie przygotowałem(-łam) skrzynkę. Umieściłem(-łam) ją w wybranym miejscu i zarejestrowałem(-łam) na stronie internetowej.

GEOGRAF/ GEOGRAFKA

Wymagania:

1. Zna geografię Polski.
2. Zna najbliższą okolicę i umie się odnaleźć w miejscu, w którym przebywa.
3. Zna i umie wyznaczyć kierunki świata.
4. Poznaje świat i jego zróżnicowanie.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność wprowadza w podróży i przyrody, a także spotkania z geografią. Zuch „geograf” potrafi dostrzec piękno naturalnego środowiska, docenia znaczenie łądów, mórz i oceanów.
2. Zuch zdobywa wiedzę o żyjących tam organizmach, topografii, a także kartografii. Sprawność ukazuje, że wiedza o świecie jest szalenie ciekawa i otwiera go przed nimi.
3. Sprawność przeznaczona jest dla wszystkich zuchów.
4. Można ją zdobywać w ciągu roku lub podczas kolonii zuchowej.
5. Podczas jej zdobywania młody odkrywca uczy się dostrzegać piękno otaczającego świata i zwracać uwagę na zabytki oraz korzysta z uroków natury, żyjąc z nią w zgodzie.
6. Punkt Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Geografa/Geografki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Wskazałem(-łam) na mapie najdłuższą rzekę Polski, największe jezioro Polski oraz najwyższy szczyt Polski.
2. Opowiedziałem(-łam) swojej szóstce, gdzie w najbliższej okolicy znajduje się atrakcja związana ze środowiskiem naturalnym.
3. Pokazałem(-łam) na zbiorce gromady co najmniej jeden sposób na określenie kierunku północnego bez użycia kompasu.
4. Narysowałem(-łam) mapę najbliższej okolicy.
5. Wziąłem(-łam) udział w zwiadzie swojej najbliższej okolicy. Wiem, jak dojść do szkoły i sklepu.
6. Wymieniłem(-łam) co najmniej trzy kraje sąsiadujące z Polską i znam ich stolice.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wskazałem(-łam) na mapie 3 główne rzeki Polski, największe jeziora Polski i pasma górskie.

2. Opowiedziałem(-łam) oraz wskazałem(-łam) na mapie, gdzie znajduje się w najbliższej okolicy atrakcja związana ze środowiskiem naturalnym.
3. Pokazałem(-łam) na zbiorce gromady co najmniej dwa sposoby na określenie kierunku północnego bez użycia kompasu.
4. Narysowałem(-łam) mapę najbliższej okolicy.
5. Wziąłem(wzięłam) udział w zwiadzie swojej najbliższej okolicy. Wiem, jak dojść do szkoły, sklepu, ośrodka zdrowia oraz parku.
6. Wymieniłem(-łam) wszystkie kraje sąsiadujące z Polską i znam ich stolice.
7. Przeprowadziłem(-łam) wywiad z członkami rodziny, aby poznać nazwy co najmniej sześciu krajów i dowiedzieć się, jakimi językami mówią ich mieszkańcy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wskazałem(-łam) na mapie co najmniej 5 polskich rzek, jezior, pasma górskie i ich szczyty.
2. Przygotowałem(-łam) plakat promocyjny opowiadający o co najmniej dwóch najatrakcyjniejszych miejscach związanych ze środowiskiem naturalnym w mojej okolicy.
3. Pokazałem(-łam) na zbiorce gromady co najmniej trzy sposoby na określenie kierunku północnego bez użycia kompasu.
4. Narysowałem(-łam) mapę najbliższej okolicy z uwzględnieniem miejsc, które moim zdaniem są warte odwiedzenia.
5. Wziąłem(wzięłam) udział w zwiadzie swojej najbliższej okolicy. Wiem, jak dojść do szkoły, sklepu, ośrodka zdrowia oraz parku. Wskazałem(-łam) na mapie trasę, którą poruszam się do tych miejsc.
6. Wymieniłem(-łam) wszystkie kraje leżące nad Bałtykiem i znam ich stolice.
7. Przeprowadziłem(-łam) wywiad z członkami rodziny, aby poznać nazwy co najmniej dziewięciu krajów i dowiedzieć się na jakim leżą kontynencie.

INTERNAUTA/ INTERNAUTKA

Wymagania:

1. Umie bezpiecznie korzystać z Internetu.
2. Rozróżnia świat wirtualny od rzeczywistego.
3. Zna zasady netykiety.
4. Umie znaleźć odpowiednie informacje w Internecie
5. Umie rozsądnie korzystać z informacji znalezionych w Internecie.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność jest dla zuchów, które już zaczynają korzystać z Internetu. Nie chodzi o to by je zachęcać, a nauczyć bezpiecznego korzystania.
2. Rekomendujemy, by na wstępie ustalić z rodzicami/opiekunami, czy zuch może zdobywać sprawność „Internauty/Internautki”.
3. Zuch „Internauta/Internautka” wie, że Internet to źródło wiedzy, inspiracji i rozrywki. Potrafi znaleźć odpowiedzi na proste pytania.
4. Zna podstawowe zasady netykiety. Wie, jak bezpiecznie korzystać z Internetu.
5. Warto zwrócić uwagę, które umiejętności dany zuch już posiada lub ma braki. Jeśli będzie taka potrzeba, warto skorzystać z zadań dla zuchów zdobywających *, ** i *** gwiazdkę.
6. Zucha zdobywającego tę sprawność można zaangażować w przygotowanie zbiórki i poprosić o wyszukanie ciekawostek dotyczących jej tematu.
7. Wskazując zuchom zadania związane z działalnością w sieci, należy wziąć pod uwagę obowiązujące przepisy. Nie wolno proponować im zadań niezgodnych z prawem (np. dzieci w wieku wychowawczym nie mogą posiadać konta na portalach społecznościowych), a nawet warto uczulić na niezakładanie kont.
8. Punkt Prawa Zucha, na który zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Internauty/Internautki”:
— Zuch stara się być coraz lepszy

Propozycja zadań na * gwiazdkę

1. Opowiedziałem o serwisie internetowym, z którego korzystają rodzice/korzystam.
2. Wskazałem (w miejscach, które odwiedzam w Internecie), które elementy piszą inni ludzie. Wiem co to oznacza.
3. Znalazłem(-łam) i obejrzałem(-łam) w Internecie filmik dotyczący interesującego mnie tematu.
4. Znalazłem(-łam) odpowiedź na nurtujące mnie pytanie.

Propozycja zadań na ** gwiazdki

1. Pokazałem, które aplikacje są płatne, a które nie.
2. Wiem, że avatar i nick to realni ludzie. Wiem, że piszą różne rzeczy, które nie zawsze powiedzieliby w realnym świecie.
3. Korzystam z ekranów w odpowiedniej odległości od oczu, mając odpowiednią postawę kręgosłupa.
4. Znalazłem(-łam) w Internecie filmik z instrukcją wykonania ozdoby (np. świątecznej). Wykonałem(-łam) ją według wskazówek.
5. Sprawdziłem(-łam), w jakich godzinach otwarcia i pod jakim adresem znajdę interesujący mnie obiekt (np. szkoła, poczta, sklep, firma rodziców). Sprawdziłem(-łam) czy ta informacja jest prawdziwa.

Propozycja zmiana zadań na *** gwiazdkę

1. Wiem, co może spowodować przypadkowe lub mało przemyślane kliknięcie w link/reklamę. Unikam tego.
2. Wiem co można pisać w Internecie, a co nie. Wskazałem(-łam), odpowiednie zachowanie w miejscach w Internecie, z których korzystam.
3. Korzystając z internetowej mapy, znalazłem(-łam) w mojej okolicy: lodziarnię, pocztę, szkołę i park. Wyznaczyłem(-łam) trasę do tych miejsc. Porównałem(-łam) to z codzienną praktyką pokonywania tej trasy. Wskazałem(-łam) różnice.
4. Sprawdziłem(-łam) w Internecie długoterminową prognozę pogody dla mojej miejscowości. lub sprawdziłem(-łam) w Internecie rozkład jazdy pociągów/autobusów do miejsca, w którym chciałbym(-łam) spędzić wakacje.

KOLEKCJONER/ KOLEKCJONERKA

Wymagania:

1. Posiadam własną kolekcję.
2. Znam historię przedmiotów, które zbieram.
3. Dbam o swoje zbiory, utrzymuję swoją kolekcję w porządku.
4. Systematycznie wzbogacam swoją kolekcję.
5. Zaprezentowałem(-łam) swoją kolekcję i opowiedziałem(-łam) o niej.
6. Wymieniałem(-łam) swoje zbiory z innymi hobbystami.
7. Wykonałem(-łam) opisy do najciekawszych okazów.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Zbieractwo jest popularną pasją wieku dziecięcego. Zuchy mogą zbierać autografy, etykiety zapalczane, monety, odznaki i znaczki metalowe, magnesy, znaczki pocztowe, widokówki, żołnierzyki, puszki, kapsle i wiele innych rzeczy. Pasje się zmieniają, zuchy mogą więc kilkakrotnie zdobyć tę sprawność.
2. Warto zachęcić zucha do poszerzania wiedzy o zbieranych przez niego przedmiotach.
3. Należy zwrócić uwagę na to, aby zuch nie kończył zbierania po zdobyciu sprawności.
4. Można zorganizować na zbiorce giełdę kolekcjonerską. To doskonała okazja, żeby zuchy zaprezentowały swoje zbiory, opowiedziały o nich innym i wymieniły się posiadanymi okazami.
5. Sprawność ma duże znaczenie wychowawcze – rozbudza, poszerza i pogłębia zainteresowania poznawcze, przyspiesza wrastanie w kulturę, sprzyja powstawaniu zamiłowań, służy wypełnianiu wolnego czasu i uczy cierpliwości.
6. Punkt Prawa Zucha, na który zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Kolekcjonera/Kolekcjonerki”:
– Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Zebrałem(-łam) własną kolekcję.
2. Pokazałem(-łam) moją kolekcję i opowiedziałem(-łam) o niej.
3. Wybrałem(-łam) najciekawszy okaz i opowiedziałem(-łam) jego historię.
4. Opowiedziałem(-łam), jak dbam o moją kolekcję.
5. Wzbogaciłem(-łam) moją kolekcję o jeden nowy przedmiot.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Zebrałem(-łam) własną kolekcję.
2. Pokazałem(-łam) moją kolekcję i opowiedziałem(-łam) o niej.
3. Wybrałem(-łam) trzy najciekawsze okazy i opowiedziałem(-łam) ich historię.
4. Opowiedziałem(-łam), jak dbam o moją kolekcję.

5. Wzbogaciłem(-łam) moją kolekcję o dwa nowe przedmioty.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Zebrałem(-łam) własną kolekcję.
2. Pokazałem(-łam) moją kolekcję i opowiedziałem(-łam) o niej.
3. Wybrałem(-łam) najciekawszy okaz i opracowałem(-łam) jego kartę, zawierającą szkic okazu, opis oraz jego historię.
4. Opowiedziałem(-łam), jak dbam o moją kolekcję.
5. Wzbogaciłem(-łam) moją kolekcję o trzy nowe przedmioty.
6. Wymieniłem(-łam) jeden okaz z mojego zbioru z innym hobbystą.

KRONIKARZ/ KRONIKARKA

Wymagania:

1. Jestem dobrym(-rą) obserwatorem (-rką), prowadzę dziennik (pamiętnik), w którym notuję najważniejsze wydarzenia.
2. Znam dzieje baśniowego kronikarza Koszałka-Opałka.
3. Zanotowałem(-łam) trzy ważne wydarzenia z życia mojej gromady.
4. Piszę czysto i czytelnie.
5. Opowiedziałem(-łam) nowemu zuchowi, koledze lub gościowi o kronice naszej gromady.
6. Przez miesiąc systematycznie pomagałem(-łam) w prowadzeniu kroniki.
7. Wykonałem(-łam) ochronną okładkę na kronikę albo przeprowadziłem(-łam) renowację kroniki.
8. Zaprezentowałem(-łam) wykorzystane przez siebie różne techniki pisma i zdobienia.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność jest przeznaczona dla zuchów, które lubią opisywać i ilustrować wydarzenia, w których uczestniczą.
2. Działania zucha „Kronikarza/Kronikarki” można włączyć do pracy gromady. Może on pełnić funkcję pomocnika kronikarza w gromadzie, na biwaku czy kolonii zuchowej.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Kronikarza/Kronikarki”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Prowadzę dziennik (pamiętnik), w którym notuję najważniejsze wydarzenia.
2. Znam dzieje baśniowego kronikarza Koszałka-Opałka.
3. Zanotowałem(-łam) trzy ważne wydarzenia z życia mojej gromady.
4. Piszę czysto i czytelnie.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Prowadzę dziennik (pamiętnik), w którym notuję najważniejsze wydarzenia.
2. Opowiedziałem(-łam) szóstce o dziejach baśniowego kronikarza Koszałka-Opałka.
3. Zanotowałem(-łam) trzy ważne wydarzenia z życia mojej gromady.
4. Piszę czysto i czytelnie.
5. Opowiedziałem(-łam) nowemu zuchowi, koledze/koleżance lub gościowi o kronice naszej gromady.

6. Przez miesiąc systematycznie pomagałem(-łam) w prowadzeniu kroniki. Samodzielnie wykonałem(-łam) jedną stronę do kroniki gromady.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Prowadzę dziennik (pamiętnik), w którym notuję najważniejsze wydarzenia.
2. Opowiedziałem(-łam) gromadzie o dziejach baśniowego kronikarza Koszałka-Opałka.
3. Piszę czysto i czytelnie.
4. Przez miesiąc systematycznie pomagałem(-łam) w prowadzeniu kroniki. Samodzielnie wykonałem(-łam) dwie strony do kroniki gromady.
5. Wykonałem(-łam) ochronną okładkę na kronikę albo przeprowadziłem(-łam) renowację kroniki.
6. Zaprezentowałem(-łam) wykorzystane przez siebie różne techniki pisma i zdobienia.

ŁAMIGŁOWA

Wymagania:

1. Lubię rozwiązywać krzyżówki i łamigłówki. Rozwiązałem(-łam) różne rodzaje łamigłówek (rebusy, szarady).
2. Potrafię odnaleźć w słowniku lub encyklopedii słowa potrzebne do rozwiązania krzyżówki.
3. Ułożyłem(-łam) kilka łamigłówek.
4. Przedstawiłem(-łam) propozycje swoich zagadek zuchom w gromadzie.
5. Wziąłem/wzięłam udział w konkursie zagadek.
6. Zorganizowałem(-łam) konkurs zagadek.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność ćwiczy pamięć, uwagę i spostrzegawczość oraz wzbogaca słownictwo. Pomaga w poszerzaniu i utrwalaniu wiadomości z różnych dziedzin. Rozwija umiejętność logicznego kojarzenia i wnioskowania.
2. Sprawność jest przeznaczona dla zuchów, które lubią rozwiązywać i tworzyć łamigłówki.
3. Zuch zdobywający sprawność „Łamigłowy” może przygotować na zbiórkę gromady zagadki na zadany temat, opracować prostą krzyżówkę lub przygotować łamigłówki do zuchowej gazetki.
4. Punkt Prawa Zucha, który podkreślamy, realizując sprawność „Łamigłowy”:
– Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Rozwiązałem(-łam) krzyżówkę, rebus i ułożyłem(-łam) puzzle.
2. Znalazłem(-łam) w encyklopedii lub słowniku słowo potrzebne do rozwiązania krzyżówki.
3. Ułożyłem(-łam) rebus i pokazałem(-łam) go na zbiórce.
4. Ułożyłem(-łam) dwie zagadki i pokazałem(-łam) je na zbiórce.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Rozwiązałem(-łam) krzyżówkę, labirynt, rebus, odszyfrowałem(-łam) wiadomość, ułożyłem(-łam) puzzle.
2. Znalazłem(-łam) w encyklopedii lub słowniku słowo potrzebne do rozwiązania krzyżówki.
3. Ułożyłem(-łam) krzyżówkę i pokazałem(-łam) ją na zbiórce.
4. Ułożyłem(-łam) dwie zagadki i pokazałem(-łam) je na zbiórce.
5. Wziąłem/wzięłam udział w konkursie zagadek.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Rozwiązałem(-łam) krzyżówkę, sudoku, labirynt, rebus, odszyfrowałem(-łam) wiadomość, ułożyłem(-łam) puzzle.
2. Znalazłem(-łam) w encyklopedii lub słowniku słowo potrzebne do rozwiązania krzyżówki.
3. Ułożyłem(-łam) krzyżówkę i pokazałem(-łam) ją na zbiórce.
4. Ułożyłem(-łam) trzy zagadki i pokazałem(-łam) je na zbiórce.
5. Przeprowadziłem(-łam) konkurs zagadek.

MIŁOŚNIK/MIŁOŚNICZKA FILMU

Wymagania:

1. Lubię oglądać filmy. Wiem, jak powstaje film, czym zajmuje się reżyser, operator kamery i scenograf.
2. Wykonałem(-łam) album zawierający zdjęcia ulubionych aktorów.
3. Opowiedziałem(-łam) o ulubionym filmie. Znam nazwiska występujących w nim aktorów.
4. Wiem, jakie nagrody przyznaje się twórcom filmowym.
5. Właściwie zachowuję się w kinie.
6. Oglądam filmy przeznaczone dla dzieci. Mam wśród nich swoje ulubione i potrafię uzasadnić, dlaczego zasługują one na wyróżnienie.
7. Zaprojektowałem(-łam) i wykonałem(-łam) plakat do mojego ulubionego filmu.
8. Rozpoznałem(-łam) różne gatunki filmów: przyrodnicze, historyczne, komedie itp.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność jest przeznaczona dla zuchów zainteresowanych kinem. Warto zachęcać je do wybierania ciekawych i wartościowych filmów oraz rekomendowania ich innym dzieciom.
2. Zdobywanie sprawności „Miłośnika/Miłośniczki filmu” to doskonała okazja, by zwrócić uwagę na postawy bohaterów filmowych, odnosząc je do zachowania zuchów.
3. Zuchy zdobywające sprawność powinny wiedzieć, że długie przebywanie przed telewizorem przynosi skutki niekorzystne dla zdrowia.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Miłośnika/Miłośniczki filmu”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Wiem, jakie zadania przy powstawaniu filmu mają reżyser, operator kamery i scenograf. Opowiedziałem(-łam) o tym zuchom z mojej szóstki.
2. Mam swojego ulubionego aktora. Opowiedziałem(-łam) o nim zuchom lub kolegom i koleżankom z klasy.
3. Zaprezentowałem(-łam) w kręgu rady własnoręcznie wykonany plakat do mojego ulubionego filmu. Opowiedziałem(-łam) krótko, o czym jest ten film.
4. Wiem, jak należy zachować się w kinie. Zaprezentowałem(-łam) to zuchom z mojej szóstki.
5. Znam przynajmniej dwa gatunki filmowe. Opowiedziałem(-łam) zuchom, czym się charakteryzują.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wiem, jakie zadania przy powstawaniu filmu mają reżyser, operator kamery, scenograf i kostiumolog. Opowiedziałem(-łam) o tym zuchom w kręgu rady.
2. Wykonałem(-łam) album prezentujący zdjęcia mojego ulubionego aktora. Pokazałem(-łam) go gromadzie.
3. Zaprezentowałem(-łam) w kręgu rady własnoręcznie wykonany plakat do mojego ulubionego filmu. Opowiedziałem(-łam) o filmie i wymieniłem(-łam) nazwiska aktorów grających w nim główne role.
4. Wiem, jak należy zachować się w kinie. Opowiedziałem(-łam) o tym w kręgu rady.
5. Znam przynajmniej trzy gatunki filmowe. Opowiedziałem(-łam) zuchom, czym się charakteryzują. Podałem(-łam) po jednym przykładzie filmu z każdego gatunku.
6. Uczestniczyłem(-łam) w dyskusji na temat wybranego filmu.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wiem, jakie zadania przy powstawaniu filmu mają reżyser, operator kamery, scenograf, kostiumolog i charakteryzator. Opowiedziałem(-łam) o tym zuchom w kręgu rady.
2. Wykonałem(-łam) album prezentujący zdjęcia moich ulubionych aktorów. Pokazałem(-łam) go gromadzie.
3. Zaprezentowałem(-łam) w kręgu rady własnoręcznie wykonany plakat do mojego ulubionego filmu. Opowiedziałem(-łam) o filmie i wyjaśniłem(-am), dlaczego go szczególnie lubię. Wymieniłem(-łam) nazwiska aktorów grających w nim główne role.
4. Wiem, jak należy zachować się w kinie. Wyjaśniłem(-łam) to innym zuchom w kręgu rady.
5. Znam przynajmniej pięć gatunków filmowych. Wyjaśniłem(-łam) zuchom, czym się charakteryzują. Podałem(-łam) po jednym przykładzie filmu z każdego gatunku.
6. Przedstawiłem(-łam) w gromadzie wybraną nagrodę filmową. Opowiedziałem(-łam), za co się ją przyznaje.
7. Przeprowadziłem(-łam) w szóstce dyskusję na temat wybranego filmu.

MIŁOŚNIK/MIŁOŚNICZKA SZTUK PIĘKNYCH

Wymagania:

1. Interesuję się malarstwem, rzeźbą lub inną dziedziną sztuk plastycznych.
2. Byłem(-łam) w kilku muzeach lub galeriach sztuki. Zbieram przewodniki po wystawach (katalogi).
3. Oglądałem(-łam) albumy o sztuce. Jeden z nich pokazałem na zbiórce gromady.
4. Opowiedziałem(-łam) kolegom i koleżankom o swoim ulubionym dziele lub twórcy.
5. Zbieram wiadomości o interesujących mnie dziełach sztuki.
6. Znalazłem(-łam) w czasopiśmie dla dzieci artykuł o malarzu, rzeźbiarzu, wystawie itp. Opowiedziałem(-łam) o nim kolegom.
7. Namalowałem(-łam) kopię mojego ulubionego obrazu lub wykonałem(-łam) replikę ulubionej rzeźby.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność jest przeznaczona dla zuchów zainteresowanych plastyką (malarstwem, rzeźbą) i posiadających pewną wiedzę „teoretyczną” z tej dziedziny.
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu inne sprawności plastyczne, np. „Dekoratora/Dekoratorce”, „Rzeźbiarza/Rzeźbiarki” i „Plastyka/Plastyczki”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Miłośnika/Miłośniczki sztuk pięknych”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Odwiedziłem(-łam) muzeum lub galerię sztuki.
2. Opowiedziałem(-łam) szóstce o moim ulubionym dziele lub twórcy.
3. Namalowałem(-łam) kopię mojego ulubionego obrazu lub wykonałem(-łam) replikę ulubionej rzeźby.
4. Obejrzałem(-łam) album o sztuce. Pokazałem(-łam) go kolegom na zbiórce.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Byłem(-łam) w muzeum lub galerii sztuki. Przyniosłem(-łam) przewodnik po wystawie, który pokazałem(-łam) innym zuchom.
2. Opowiedziałem(-łam) kolegom i koleżankom o moim ulubionym dziele lub twórcy.
3. Zebrałem(-łam) informacje o interesującym mnie dziele sztuki. Zaprezentowałem(-łam) je drużynomemu/drużynowej lub nauczycielowi/nauczycielce.
4. Namalowałem(-łam) kopię ulubionego obrazu lub wykonałem(-łam) replikę ulubionej rzeźby.

5. Obejrzałem(-łam) album o sztuce. Pokazałem(-łam) na zbiórce gromady obraz lub rzeźbę, która najbardziej mi się spodobała.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Byłem(-łam) w kilku muzeach lub galeriach sztuki. Zbieram przewodniki po wystawach (katalogi).
2. Obejrzałem(-łam) album o sztuce. Pokazałem(-łam) kolegom na zbiórce obraz lub rzeźbę, która najbardziej mi się spodobała. Uzasadniłem(-łam), dlaczego wybrałem(-łam) to dzieło.
3. Zebrałem(-łam) informacje na temat interesującego mnie dzieła sztuki. Zaprezentowałem(-łam) je drużynowemu/drużynowej lub nauczycielowi/nauczycielce.
4. Znalazłem(-łam) w czasopiśmie dla dzieci artykuł o malarzu, rzeźbiarzu, wystawie itp. Opowiedziałem(-łam) o nim kolegom i koleżankom.
5. Namalowałem(-łam) kopię ulubionego obrazu lub wykonałem(-łam) replikę ulubionej rzeźby.

MISTRZ/MISTRZYNI GIER PLANSZOWYCH

Wymagania:

1. Znam reguły przynajmniej pięciu gier planszowych.
2. Mam ulubioną grę, nauczyłem(-łam) grać w nią inne dzieci.
3. Znam dawne gry.
4. Wymyśliłem(-łam) własną grę. Ułożyłem(-łam) jej reguły, wykonałem(-łam) planszę i potrzebne rekwizyty.
5. Dbam o swoje gry. Naprawiłem(-łam) lub uzupełniłem(-łam) braki w grze planszowej.
6. W trakcie gry przestrzegam obowiązujących zasad.
7. Zorganizowałem(-łam) turniej gier planszowych.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Podczas zdobywania sprawności zuch uczy się twórczego myślenia, wygrywania i przegrywania. Rozwija swoją umiejętność pracy w grupie i uczy się dbać o swoje rzeczy.
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można mu wskazać sprawność „Łamigłowy”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Mistrza/Mistrzynie gier planszowych”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Mam własne trzy ulubione gry planszowe. Zaprezentowałem(-łam) szóstce ich zasady.
2. Nauczyłem(-łam) koleżanki i kolegów grać w moją ulubioną grę planszową.
3. Wymyśliłem(-łam) własną grę karcianą.
4. Naprawiłem(-łam) jedną grę z biblioteczki gromady.
5. Wraz z drużynowym zorganizowałem(-łam) wystawę gier planszowych.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Mam własne trzy ulubione gry planszowe. Zaprezentowałem(-łam) ich zasady i zagrałem(-łam) ze swoją szóstką.
2. Nauczyłem(-łam) kolegów i koleżanki grać w moją ulubioną grę planszową.
3. Wymyśliłem(-łam) własną grę karcianą.
4. Naprawiłem(-łam) jedną grę z biblioteczki gromady.
5. Zorganizowałem(-łam) turniej gier planszowych w gromadzie.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Mam półkę z grami planszowymi. Zagrałem(-łam) z kolegami i koleżankami w co najmniej pięć z nich.
2. Przez miesiąc przynajmniej raz w tygodniu grałem(-łam) z rodzicami w gry planszowe.
3. Nauczyłem(-łam) młodsze zuchy grać w moją ulubioną grę.
4. Wykonałem(-łam) według własnego pomysłu grę planszową o naszej gromadzie.
5. Zorganizowałem(-łam) zbiórkę używanych gier planszowych. Naprawiłem(-łam) je i oddałem(-łam) potrzebującym.
6. Zorganizowałem(-łam) turniej gier planszowych w gromadzie.

POLIGLOTA/ POLIGLOTKA

Wymagania:

1. Interesuję się językami obcymi. Uczę się jednego z nich.
2. Poprawnie mówię po polsku.
3. Potrafię w trzech językach powiedzieć dziesięć słów mających to samo znaczenie.
4. Prowadzę własny słowniczek.
5. Potrafię powiedzieć wiersz lub zaśpiewać piosenkę w innym języku.
6. Koresponduję z osobą z zagranicy.
7. Wydałem(-łam) w kilku egzemplarzach i rozprowadziłem(-łam) wśród znajomych „Mini słownik grzeczności” własnego pomysłu w jednym lub kilku obcych językach.
8. Przetłumaczyłem(-łam) na język polski kilka obcojęzycznych etykietek różnych produktów.
9. Każdemu zuchowi z gromady (o ile to możliwe) podałem(-łam) odpowiednik jego imienia w języku, którego się uczę.
10. Mówię „dzień dobry” i „do widzenia” w języku każdego z krajów sąsiadujących z Polską.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zuch „Poliglota/Poliglotka” chętnie uczy się języków obcych. Chce poznać inne kraje, kultury i narodowości.
2. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Poliglota/Poliglotki”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Nauczyłem(-łam) się wybranego wiersza w innym języku. Wyrecytowałem(-łam) go w kręgu rady.
2. Nauczyłem(-łam) gromadę mówić „dzień dobry” i „do widzenia” w dwóch językach innych niż język polski.
3. Wykonałem(-łam) plakat prezentujący moje ulubione państwo i jego język.
4. Zrobiłem(-łam) słowniczek z wyrazami niezbędnymi do porozumiewania się w dowolnym języku obcym

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Nauczyłem(-łam) się wybranego wiersza w innym języku. Wyrecytowałem(-łam) go w kręgu rady.

2. Mam swoją ulubioną piosenkę w języku obcym. Zaśpiewałem(-łam) ją kadrze gromady.
3. Zrobiłem(-łam) tabelkę z pięcioma słowami, które potrafię powiedzieć i zapisać w trzech różnych językach.
4. Zrobiłem(-łam) słowniczek ze słowami niezbędnymi do porozumiewania się w dowolnym języku obcym.
5. Każdemu zuchowi z gromady (o ile to możliwe) podałem(-łam) w kręgu rady odpowiednik jego imienia w języku, którego się uczę.
6. Przetłumaczyłem(-łam) na język polski kilka obcojęzycznych etykietek różnych produktów.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Nauczyłem(-łam) się wybranego wiersza w innym języku. Wyrecytowałem(-łam) go w kręgu rady.
2. Koresponduję z kolegą/koleżanką z innego kraju. Narysowałem(-łam), jak wyobrażam sobie jego/jej miejsce zamieszkania itp.
3. Nauczyłem(-łam) gromadę płaśu po angielsku.
4. Zrobiłem(-łam) tabelkę z dziesięcioma słowami, które potrafię mówić i pisać w trzech różnych językach.
5. Mam swoją ulubioną piosenkę w języku obcym. Zaśpiewałem(-łam) ją kadrze gromady.
6. Przetłumaczyłem(-łam) na język polski kilka obcojęzycznych etykietek różnych produktów.

PRZEWODNIK/ PRZEWODNICZKA PO...

Wymagania:

1. Opowiedziałem(-łam) podanie, historię lub legendę związaną z moją miejscowością.
2. Znam najciekawsze obiekty w mojej miejscowości. Potrafię wskazać do nich drogę.
3. Wiem, gdzie jest najbliższy przystanek, apteka, poczta, straż pożarna, przychodnia (szpital), siedziba władz miasta, dzielnicy lub gminy.
4. Umieję dojść lub dojechać do określonego miejsca w mojej miejscowości.
5. Oprowadziłem(-łam) wycieczkę lub gościa po mojej miejscowości.
6. Wykonałem(-łam) prosty plan mojej miejscowości.
7. Prowadziłem(-łam) dla zuchów z gromady punkt informacji turystycznej o mojej miejscowości.
8. Zaplanowałem(-łam) trasy wycieczek po mojej miejscowości.
9. Mam w swojej kolekcji mapę, zdjęcia oraz foldery dotyczące mojej miejscowości. Przeczytałem(-łam) o niej w przewodniku.
10. Przestrzegam przepisów poruszania się po drogach.
11. Umieję opowiadać jak przewodnik, dobierając informacje oraz język do zainteresowań i poziomu uczestników wycieczki.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zuch „Przewodnik/Przewodniczka po...” ma obszerną wiedzę na wiele tematów. Interesuje się podróżami i zwiedzaniem ciekawych miejsc. Lubi przygody. Łatwo nawiązuje kontakty z innymi ludźmi. Nie boi się mówić do wielu słuchaczy.
2. Aby dalej rozwijać zainteresowania zucha, można wskazać mu sprawność „Geoposzukiwacza/Geoposzukiwaczki”.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Przewodnika/Przewodniczki po...”:
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Opowiedziałem(-łam) na zbiórce podanie, historię lub legendę związaną z moją miejscowością.
2. Narysowałem(-łam) najciekawszy budynek znajdujący się w mojej miejscowości.
3. Wykonałem(-łam) prosty plan okolicy. Zaznaczyłem(-łam) na nim najbliższy przystanek, aptekę, pocztę, straż pożarną, przychodnię (szpital), siedzibę władz miasta, dzielnicy lub gminy.
4. Zaplanowałem(-łam) trasę niedzielnego spaceru z rodzicami po okolicy.
5. Rozpocząłem(-łam) zbieranie pocztówek, magnesów lub pamiątek związanych z moją miejscowością.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Opowiedziałem(-łam) na zbiórce podanie, historię lub legendę związaną z moją miejscowością.
2. Znam najciekawsze obiekty w okolicy i potrafię wskazać do nich drogę.
3. Wykonałem(-łam) prosty plan okolicy. Zazaczyłem(-łam) na nim najbliższy przystanek, aptekę, pocztę, straż pożarną, przychodnię (szpital), siedzibę władz miasta, dzielnicy lub gminy.
4. Oproceedziłem(-łam) rodzinę z innego miasta po mojej okolicy. Opowiadałem(-łam) jak przewodnik, dobierając informacje i język do zainteresowań oraz poziomu uczestników wycieczki.
5. Zrobiłem(-łam) mały przewodnik turystyczny dla zuchów z mojej szóstki.
6. Mam w swojej kolekcji mapę, zdjęcia oraz foldery dotyczące mojej miejscowości. Przeczytałem(-łam) o niej w przewodniku.
7. Zrobiłem(-łam) prezentację na zbiórce, podczas której opowiedziałem(-łam), jak należy zachowywać się na drodze. Pokazałem(-łam) również, jak wykonać odbłask i gdzie należy go nosić.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Opowiedziałem(-łam) na zbiórce podanie, historię lub legendę związaną z moją miejscowością.
2. Znam najciekawsze obiekty w okolicy. Potrafię wskazać do nich drogę.
3. Wykonałem(-łam) prosty plan okolicy. Wiem, gdzie jest najbliższy przystanek, apteka, poczta, straż pożarna, przychodnia (szpital), siedziba władz miasta, dzielnicy lub gminy.
4. Spotkałem(-łam) się z przyjacielem w wybranym przez niego miejscu w naszej okolicy. Uzgodniłem(-łam) z rodzicami wyjście z domu i samodzielnie do niego dotarłem(-łam).
5. Oproceedziłem(-łam) rodzinę z innego miasta po okolicy, opowiadałem(-łam) jak przewodnik, dobierając informacje i język do zainteresowań i poziomu uczestników wycieczki.
6. Zrobiłem(-łam) mały przewodnik turystyczny dla zuchów z gromady.
7. Zaplanowałem(-łam) trasę wycieczki dla gromady.
8. Mam w swojej kolekcji mapę, zdjęcia oraz foldery dotyczące mojej miejscowości. Przeczytałem(-łam) o niej w przewodniku.
9. Zrobiłem(-łam) filmik, w którym opowiadam, jak należy zachowywać się na drodze. Pokazałem(-łam) w nim, jak wykonać odbłask i gdzie należy go nosić.

PRZYJACIEL/ PRZYJACIÓŁKA KSIĄŻEK

Wymagania:

1. Lubię czytać książki. Potrafię wymienić autorów moich ulubionych książek.
2. Mam kartę w bibliotece.
3. Mam biblioteczkę domową, dbam o nią i staram się ją powiększać.
4. Pomagałem(-łam) w szkolnej bibliotece lub prowadziłem(-łam) bibliotekę na kolonii zuchowej.
5. Naprawiałem(-łam) drobne uszkodzenia książek. Wykonałem(-łam) zakładkę do książek.
6. Uczestniczyłem(-łam) w konkursie czytelniczym.
7. Mam swojego ulubionego bohatera książkowego. Opowiedziałem(-łam) o nim kolegom i koleżankom. Zachęciłem(-łam) do przeczytania jego przygód.
8. Obejrzałem(-łam) film na motywach znanej mi książki. Wskazałem(-łam) różnice między książką i filmem oraz wady i zalety adaptacji filmowej.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Zdobywając sprawność „Przyjaciela/Przyjaciółki książek”, zuch poszerza wiedzę o świecie, rozwija wyobraźnię, kształci mowę i doskonali technikę czytania. Uczy się operowania słowem i budowania zdań.
2. „Przyjaciel/Przyjaciółka książek” chętnie pomaga w bibliotece, dlatego ważne jest, aby kadra drużyny nawiązała kontakt z bibliotekarzem/bibliotekarką w szkole.
3. Zuch zdobywający sprawność może prezentować ulubionych bohaterów w różnej formie, np. w gawędzie, teatrze zuchowym lub pracy plastycznej.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, zdobywając sprawność „Przyjaciela/Przyjaciółki książki”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Założyłem(-łam) kartę w bibliotece.
2. Przeczytałem(-łam) trzy książki.
3. Opowiedziałem(-łam) na zbiórce o przygodach mojego ulubionego książkowego bohatera.
4. Wykonałem(-łam) zakładkę do książki.
5. Uporządkowałem(-łam) książki w mojej domowej biblioteczkę.
6. Obejrzałem(-łam) film na motywach znanej mi książki.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Założyłem(-łam) kartę w bibliotece.
2. Przeczytałem(-łam) pięć książek.
3. Opowiedziałem(-łam) na zbiórce o mojej ulubionej książce i jej autorze.
4. Zaprojektowałem(-łam) okładkę książki. Dokonałem(-łam) drobnej naprawy książki.
5. Uporządkowałem(-łam) książki w mojej domowej biblioteczce. Zrobiłem(-łam) listę książek, które chciał(a)bym pozyskać do mojej kolekcji.
6. Obejrzałem(-łam) film na motywach znanej mi książki. Opowiedziałem(-łam) o książce i filmie na zbiórce.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Założyłem(-łam) kartę w bibliotece.
2. Przeczytałem(-łam) siedem książek.
3. Opowiedziałem(-łam) na zbiórce o dwóch ulubionych książkach i ich autorach.
4. Pomagałem(-łam) w szkolnej bibliotece lub prowadziłem(-łam) bibliotekę na kolonii wuchowej.
5. Uporządkowałem(-łam) książki w mojej domowej biblioteczce. Zrobiłem(-łam) listę książek, które chciał(a)bym pozyskać do mojej kolekcji.
6. Obejrzałem(-łam) film na motywach znanej mi książki, opowiedziałem(-łam) o niej na zbiórce.
7. Odwiedziłem(-łam) antykwariat lub osobę posiadającą stary księgozbiór.

SPOŁECZNO- OBYWATELSKIE

#ojczyzna #służba #empatia #pracanadsobą
#umiejętnośćżyciawspółeczeństwie #małaojczyzna

DOBRY OPIEKUN /DOBRA OPIEKUNKA

Wymagania:

1. Opowiedziałem(-łam) bajkę młodszym dzieciom.
2. Opiekowałem(-łam) się młodszymi dziećmi.
3. Stworzyłem(-łam) zbiór gier i zabaw. Zgromadziłem(-łam) w nim gry, ćwiczenia, zabawy i pląsy, które zaproponowałem(-łam) młodszym dzieciom.
4. Nauczyłem(-łam) pląsu młodsze rodzeństwo lub dzieci, którymi się opiekuję.
5. Zorganizowałem(-łam) na podwórku zabawę dla młodszych dzieci.
6. Naprawiłem(-łam) zepsute zabawki.
7. Wykonałem(-łam) zabawkę (puzzle, kukietkę).
8. Udzieliłem(-łam) pierwszej pomocy przy skaleczeniu.
9. Ubrałem(-łam) i uczesałem(-łam) młodsze dziecko.
10. Opiekowałem(-łam) się osobą chorą lub starszą.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność uczy zucha pomocy i wrażliwości na innych. Dzięki realizowanym zadaniom zuch może poczuć się ważny i potrzebny.
2. Zuch zdobywający sprawność systematycznie zajmuje się młodszym rodzeństwem lub inną osobą potrzebującą opieki.
3. Zadania należy dobrać w taki sposób, aby były dla zucha czymś więcej niż codziennym obowiązkiem nałożonym przez rodziców.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Dobrego opiekuna/Dobrej opiekunki”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Nauczyłem(-łam) pląsu młodsze rodzeństwo lub dzieci, którymi się opiekuję.
2. Zorganizowałem(-łam) na podwórku zabawę dla młodszych dzieci.
3. Naprawiłem(-łam) zepsutą zabawkę.
4. Opiekowałem(-łam) się młodszymi dziećmi.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Opowiedziałem(-łam) bajkę młodszym dzieciom.
2. Stworzyłem(-łam) zbiór gier i zabaw. Zgromadziłem(-łam) w nim gry, ćwiczenia, zabawy i pląsy, które zaproponowałem(-łam) młodszym dzieciom.
3. Wykonałem(-łam) zabawkę (puzzle, kukietkę).
4. Udzieliłem(-łam) pierwszej pomocy przy skaleczeniu.

5. Opiekowałem(-łam) się młodszymi dziećmi.
6. Pełniłem(-łam) rolę opiekuna młodszego zucha na wyjeździe z gromadą.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Opowiedziałem(-łam) bajkę młodszym dzieciom.
2. Stworzyłem(-łam) zbiór gier i zabaw. Zgromadziłem(-łam) w nim gry, ćwiczenia, zabawy i pląsy, które zaproponowałem(-łam) młodszym dzieciom.
3. Opiekowałem(-łam) się młodszymi dziećmi.
4. Udzieliłem(-łam) pierwszej pomocy przy skaleczeniu.
5. Ubrałem(-łam) i uczesałem(-łam) młodsze dziecko.
6. Opiekowałem(-łam) się osobą chorą lub starszą.
7. Pełniłem(-łam) rolę opiekuna młodszego zucha na wyjeździe z gromadą.

KOLEŃNIK/ KOLEŃNICZKA

Wymagania:

1. Znam pięć kolęd. Umieję je zaśpiewać.
2. Wiem, co symbolizują kolędy.
3. Brałem(-łam) udział w jasełkach.
4. Potrafię powiedzieć, jakie postacie są prezentowane przez kolędników i dlaczego. Samodzielnie lub z pomocą rodzica przygotowałem(-łam) sobie strój kolędnika.
5. Zaprezentowałem(-łam) swój strój i kolędę na zbiórce wigilijnej.
6. W okresie świątecznym razem z kolegami i koleżankami chodziłem(-łam) i kolędowałem(-łam), niosąc radość ludziom w mojej okolicy.
7. Wiem, jak dawniej wyglądało kolędowanie na terenach, na których mieszkam. Dowiedziałem(-łam) się, jakie panowały wtedy obrzędy i zwyczaje świąteczne.
8. Nauczyłem(-łam) inne zuchy przynajmniej jednej kolędy.
9. Mam śpiewnik lub nagrania z kolędami.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność wpływa na rozwój duchowy dzieci, a także pomaga poznać zwyczaje i obrzędy staropolskie.
2. Mimo że „Koleńnik/Koleńniczka” to sprawność indywidualna, zuchy mogą zdobywać ją w grupach, najlepiej w szóstkach – w ten sposób łatwiej im będzie przygotować przedstawienie. Przy zdobywaniu sprawności zuchom potrzebna jest znaczna pomoc kadry gromady.
3. Należy zwrócić szczególną uwagę na bezpieczeństwo zuchów podczas kolędowania, dlatego najlepiej odwiedzać rodziny zuchów i przyjaciół gromady, poruszając się w okolicy, którą dzieci dobrze znają.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Koleńnika/Koleńniczki”:
 - Zuch kocha Boga i Polskę.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Potrafię zaśpiewać trzy kolędy. Zapiszę(-łam) ich tytuły.
2. Brałem(-łam) udział w jasełkach.
3. Brałem(-łam) udział w kolędowaniu np. na zbiórce wigilijnej gromady lub w szkole.
4. Narysowałem(-łam) postacie trzech kolędników. Podpisałem(-łam), jak się nazywają.
5. Mam swój śpiewnik lub nagrania z kolędami. Zaprezentowałem(-łam) go/je na zbiórce.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Potrafię zaśpiewać pięć kolęd. Zapisałem(-łam) ich tytuły.
2. Brałem(-łam) udział w jasełkach.
3. W okresie świątecznym wspólnie z kolegami i koleżankami chodziłem(-łam) i kolędowałem(-łam), niosąc radość ludziom w mojej okolicy.
4. Narysowałem(-łam) postacie pięciu kolędników. Podpisałem(-łam), jak się nazywają.
5. Mam swój śpiewnik lub nagrania z kolędami. Zaprezentowałem(-łam) go/je na zbiórce.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Potrafię zaśpiewać pięć kolęd. Nauczyłem(-łam) jednej kolędy młodsze zuchy.
2. Brałem(-łam) udział w jasełkach.
3. Opowiedziałem(-łam) młodszemu zuchom, jak w dawnych czasach wyglądała tradycja kolędowania.
4. Samodzielnie lub z pomocą rodzica przygotowałem(-łam) sobie strój kolędnika. Zaprezentowałem(-łam) go na zbiórce.
5. W okresie świątecznym wspólnie z kolegami i koleżankami chodziłem(-łam) i kolędowałem(-łam), niosąc radość ludziom w mojej okolicy.
6. Mam swój śpiewnik lub nagrania z kolędami. Zaprezentowałem(-łam) go/je na zbiórce.

MŁODY PATRIOTA/ MŁODA PATRIOTKA

Wymagania:

1. Znam symbole narodowe i hymn Polski.
2. Wiem, gdzie znajduje się urząd miasta lub gminy. Byłem(-łam) w nim.
3. Z gromadą lub rodziną brałem(-łam) udział w obchodach świąt państwowych.
4. Wiem, jak powinien zachowywać się współczesny patriota.
5. Znam dokonania sławnych Polaków.
6. Wiem, gdzie w mojej okolicy znajdują się miejsca upamiętniające zasłużone postaci lub ważne wydarzenia.
7. Pomagam w pożytecznych pracach na rzecz mojej wsi, miasta lub dzielnicy.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Zdobywając tę sprawność, zuch poznaje swoje środowisko, uczy się dostrzegać problemy rówieśników i wspólnoty lokalnej, a także poszukiwać pokojowych i nowoczesnych rozwiązań. Staje się świadomym i aktywnym uczestnikiem oraz kreatorem życia codziennego w XXI wieku.
2. Kadra gromady powinna zwrócić uwagę na fakt, że współczesny patriota to człowiek otwarty, tolerancyjny, dbający o środowisko i język ojczysty, znający historię i kultywujący tradycje. Patriota szanuje swoją małą ojczyznę – rodzinę, nauczycieli, koleżanki i kolegów oraz miejscowość, w której mieszka. Tworzy świat oparty na podstawowych wartościach: wolności, samorządności i demokracji.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Młodego patrioty/Młodej patriotki”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch kocha Boga i Polskę.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Narysowałem(-łam) flagę i godło Polski. Przedstawiłem(-łam) je w kręgu rady.
2. Razem z rodzicami wywiesiliśmy flagę na święto państwowe. Zdjęciem wywieszonych flagi pochwaliłem(-łam) się w kręgu rady.
3. Narysowałem(-łam) plakat przedstawiający zasłużonego Polaka/zasłużoną Polkę. Pokazałem(-łam) plakat w kręgu rady.
4. Wraz z członkiem rodziny odszukałem(-łam) w Internecie ważne historyczne miejsca w okolicy. Wspólnie je zwiedziliśmy. Narysowałem(-łam) pocztówkę z tej przygody i zaprezentowałem(-łam) ją w kręgu rady.
5. Podjąłem/podjęłam wyzwanie „wiecznego worka” – w plecaku lub w kieszeni zawsze mam worek lub siateczkę na śmieci. Podczas spacerów, drogi do domu, szkoły, zbiórki

i zabawy na dworze zapętniałem(-łam) worek znalezionymi śmieciami, dbając o czyste środowisko.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. W kręgu rady opowiedziałem(-łam) legendę o powstaniu Państwa Polskiego.
2. Odwiedziłem(-łam) urząd miasta lub gminy. Wiem, jakie sprawy można tam załatwić.
3. Pamiętam o wywieszeniu flagi podczas świąt państwowych. Zrobiłem(-łam) zdjęcie wywieszanej flagi i pokazałem(-łam) je w kręgu rady.
4. Razem z gromadą uczestniczyłem(-łam) w obchodach święta państwowego. Dowiedziałem(-łam) się, dlaczego radośnie świętujemy ten dzień.
5. Nauczyłem(-łam) szóstkę piosenki „Grzeczne słówka” i zaśpiewaliśmy ją całej gromadzie.
6. Narysowałem(-łam) plakat przedstawiający dokonania zasłużonego Polaka/zasłużonej Polki. Pokazałem(-łam) plakat w kręgu rady.
7. Wraz z członkiem rodziny odszukałem(-łam) w Internecie miejsca ważne historycznie znajdujące się w okolicy. Wspólnie je zwiedziliśmy. Narysowałem(-łam) pocztówkę z tej przygody i zaprezentowałem(-łam) ją w kręgu rady.
8. Podjąłem(-łam) wyzwanie „wiecznego worka” – w plecaku lub w kieszeni zawsze mam worek lub siateczkę na śmieci. Podczas spacerów, drogi do domu, szkoły, zbiórki i zabawy na dworze zapętniałem(-łam) worek znalezionymi śmieciami, dbając o czyste środowisko.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Znam hymn Polski i wiem, w jaki sposób trzeba zachowywać się podczas jego śpiewania. Zaśpiewałem(-łam) hymn i opowiedziałem(-łam) o tym drużynowemu/drużynowej.
2. Odwiedziłem(-łam) urząd miasta lub gminy. Wiem, jakie sprawy można tam załatwić.
3. Wiem, kto jest prezydentem Polski i jakie są jego obowiązki.
4. Pamiętam o wywieszaniu flagi w święta państwowe. Nakręciłem(-łam) krótki film o tym, dlaczego wywieszamy flagę np. w dniu 11 listopada. Filmik pokazałem(-łam) w kręgu rady.
5. Razem z gromadą uczestniczyłem(-łam) w obchodach święta państwowego. Dowiedziałem(-łam) się, dlaczego radośnie świętujemy ten dzień.
6. Narysowałem(-łam) plakat przedstawiający dokonania zasłużonego Polaka/zasłużonej Polki. Pokazałem(-łam) plakat w kręgu rady.
7. Wraz z członkiem rodziny odszukałem(-łam) w Internecie miejsca ważne historycznie znajdujące się w okolicy. Wspólnie je zwiedziliśmy. Narysowałem(-łam) pocztówkę z tej przygody i zaprezentowałem(-łam) ją w kręgu rady.
8. Podjąłem(-łam) wyzwanie „wiecznego worka” – w plecaku lub w kieszeni zawsze mam worek lub siateczkę na śmieci. Podczas spacerów, drogi do domu, szkoły, zbiórki i zabawy na dworze zapętniałem(-łam) worek znalezionymi śmieciami, dbając o czyste środowisko. Zaprosiłem(-łam) do tego wyzwania moją szóstkę.

OBYWATEL/OBYWATELKA UNII EUROPEJSKIEJ

Wymagania:

1. Wiem, co to jest Unia Europejska i po co powstała.
2. Znam Hymn Unii Europejskiej.
3. Wiem, ile państw należy do Unii Europejskiej. Umiem wymienić dziesięć z nich.
4. Wykonałem(-łam) flagę Unii Europejskiej. Wytłumaczyłem(-łam) kolegom, co oznaczają gwiazdki na fladze UE.
5. Znam walutę, którą posługuje się większość państw zjednoczonych w UE i potrafię ją odróżnić od innych walut.
6. Wiem, gdzie znajduje się siedziba władz UE.
7. Znam datę przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność ma uświadomić zuchowi, czym jest Unia Europejska, jakie są jej cele i dlaczego Polska została jej członkiem.
2. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Obywatela/Obywatelki Unii Europejskiej”:
 - Zuch kocha Boga i Polskę.
 - Zucha pamięta o swoich obowiązkach.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Wiem, co to jest Unia Europejska i po co powstała. Przygotowałem(-łam) do zuchówki plakat o UE.
2. Zaśpiewałem(-łam) Hymn Unii Europejskiej.
3. Wykonałem(-łam) flagę Unii Europejskiej. Wyjaśniłem(-łam) swojej szóstce, co oznacza liczba gwiazdek na tej fladze oraz jak nazywa się waluta, którą posługuje się większość państw należących do Unii Europejskiej.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wiem, co to jest Unia Europejska i po co powstała. Przygotowałem(-łam) do zuchówki gazetkę o UE.
2. Zaśpiewałem(-łam) Hymn Unii Europejskiej.
3. Wykonałem(-łam) flagę Unii Europejskiej. Wyjaśniłem(-łam) na zbiórce, co oznacza liczba gwiazdek na tej fladze.
4. Zaznaczyłem(-łam) na mapie Europy państwa wchodzące w skład Unii Europejskiej.
5. Wyjaśniłem(-łam) zuchom, od kiedy Polska należy do Unii Europejskiej.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Wiem, co to jest Unia Europejska i po co powstała. Przygotowałem(-łam) do zuchówki gazetkę o UE.
2. Zaśpiewałem(-łam) Hymn Unii Europejskiej.
3. Wykonałem(-łam) flagę Unii Europejskiej. Wyjaśniłem(-łam) swojej szóstce, co oznacza liczba gwiazdek na tej fladze.
4. Zaznaczyłem(-łam) na mapie Europy państwa wchodzące w skład Unii Europejskiej oraz siedzibę instytucji UE.
5. Opowiedziałem(-łam) zuchom, od kiedy Polska należy do Unii Europejskiej.
6. Wiem, jak wygląda waluta Unii Europejskiej. Zaprezentowałem(-łam) ją gromadzie, opowiadając, czym różni się euro w różnych krajach członkowskich.

PRZYJACIEL/PRZYJACIÓŁKA NIEZNANEGO ŚWIATA

Wymagania:

1. Opiekowałem(-łam) się osobą niepełnosprawną lub starszą.
2. Systematycznie odwiedzałem(-łam) osobę niepełnosprawną lub starszą.
3. Pomagałem(-łam) odrabiać lekcje koledze/koleżance.
4. Opowiedziałem(-łam) o tym, co się dzieje w szkole lub w gromadzie niepełnosprawnemu koledze/koleżance.
5. Nauczyłem(-łam) niepełnosprawnego kolegę/koleżankę piosenki, płąsu, gry dostosowanej do jego/jej możliwości.
6. Wspólnie z niepełnosprawnym kolegą/koleżanką zorganizowałem(-łam) coś dla innych dzieci (turniej, zabawy itp.).
7. Zrobiłem(-łam) coś miłego dla osoby niepełnosprawnej lub starszej.
8. Opowiedziałem(-łam) w gromadzie o moich kontaktach z osobą niepełnosprawną lub starszą.
9. Pomogłem(-łam) niepełnosprawnemu koledze/koleżance przyjść na zbiórkę.
10. Pomagałem(-łam) w czynnościach życiowych niepełnosprawnej/starszej osobie, np. zrobiłem(-łam) zakupy, czytałem(-łam) niewidomemu.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

1. Sprawność może zdobywać zuch, który ma kontakt z osobą niepełnosprawną – dorosłą lub rówieśnikiem (w rodzinie, w sąsiedztwie, w klasie lub w gromadzie).
2. Podczas zdobywania tej sprawności zuch stara się zrozumieć potrzeby innych, utrwala dobre wzorce zachowań, uczy się odpowiedzialności za podjęte działania.
3. Dzięki tej sprawności zuch ma okazję uwrażliwić się na potrzeby innych osób.
4. Zuchowi, który wybrał tę sprawność, należy uświadomić, że jego działanie ma charakter ciągły, jest służbą, którą trzeba pełnić systematycznie. Jeśli zuch pomaga osobie spoza gromady, należy ułatwić mu przyprowadzenie tej osoby na zbiórkę i zapewnić jej możliwość normalnego uczestnictwa. W kręgu rady i w innych sprzyjających sytuacjach należy podkreślać wartość działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych.
5. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Przyjaciela/Przyjaciółki Nieznanego Świata”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Opiekowałem(-łam) się osobą niepełnosprawną lub starszą i pomagałem(-łam) w prostych czynnościach domowych.

2. Systematycznie odwiedzałem(-łam) osobą niepełnosprawną lub starszą przez dwa tygodnie.
3. Pomagałem(-łam) odrabiać lekcje koledze/koleżance z niepełnosprawnością.
4. Opowiedziałem(-łam) o tym, co się dzieje w szkole lub w gromadzie koledze/koleżance z niepełnosprawnością.
5. Zrobiłem(-łam) coś miłego dla osoby niepełnosprawnej lub starszej.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Opiekowałem(-łam) się osobą niepełnosprawną lub starszą i pomagałem(-łam) jej w prostych czynnościach domowych.
2. Systematycznie odwiedzałem(-łam) osobę niepełnosprawną lub starszą przez miesiąc.
3. Nauczyłem(-łam) kolegę/koleżankę z niepełnosprawnością piosenki, pąsu, gry dostosowanej do jego/jej możliwości.
4. Wspólnie z kolegą/koleżanką z niepełnosprawnością zorganizowałem(-łam) coś dla innych dzieci (turniej, zabawy itp.).
5. Zrobiłem(-łam) coś miłego dla osoby niepełnosprawnej lub starszej.
6. Opowiedziałem/(-łam) o moich kontaktach z osobą niepełnosprawną lub starszą zuchom w gromadzie lub w szóstce.
7. Pomogłem(-łam) koledze/koleżance z niepełnosprawnością przyjść na zbiórkę.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Opiekowałem(-łam) się osobą niepełnosprawną lub starszą i pomagałem(-łam) w prostych czynnościach domowych.
2. Systematycznie odwiedzałem(-łam) osobą niepełnosprawną lub starszą przez dwa miesiące.
3. Nauczyłem(-łam) kolegę/koleżankę z niepełnosprawnością piosenki, pąsu, gry dostosowanej do jego/jej możliwości.
4. Wspólnie z kolegą/koleżanką z niepełnosprawnością zorganizowałem(-łam) coś dla innych dzieci (turniej, zabawy itp.).
5. Opowiedziałem(-łam) o moich kontaktach z osobą niepełnosprawną lub osobą starszą zuchom w gromadzie lub w szóstce.
6. Pomogłem(-łam) koledze/koleżance z niepełnosprawnością przyjść na zbiórkę.
7. Pomagałem(-łam) w czynnościach życiowych osobie niepełnosprawnej/starszej (zrobiłem zakupy, czytałem niewidomemu).

STRAŻNIK/STRAŻNICZKA BETLEJEMSKIEGO ŚWIATŁA POKOJU

Wymagania:

1. Znam kilka kolęd i pieśni adwentowych.
2. Spełniłem(-łam) w adwencie kilka dobrych uczynków i podjąłem(-łam) osobiste postanowienie.
3. Wspólnie z kolegami wykonałem(-łam) szopkę.
4. Uczestniczyłem(-łam) w przedstawieniu jasełek lub kolędowaniu.
5. Wykonałem(-łam) lampion dla Światła Betlejemskiego.
6. Pełniłem(-łam) straż przy Świetle Betlejemskim. Uczestniczyłem(-łam) w jego przekazywaniu.
7. Wykonałem(-łam) kartkę ze świątecznymi życzeniami. Podarowałem(-łam) ją lub wysłałem(-łam) komuś.
8. Zaniósłem(-łam) Światło Betlejemskie swojej rodzinie i zadbałem(-łam), by płonęło na wigilijnym stole.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność uczy radości dawania, czynności, braterstwa i pracy nad sobą. Może ją zdobywać każdy zuch w okresie poprzedzającym święta Bożego Narodzenia.
2. „Strażnik/Strażniczka Betlejemskiego Światła Pokoju” wie, na czym polega dobre przygotowanie do świąt oraz jak ważne jest podejmowanie osobistych postanowień i ich dotrzymywanie.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Strażnika/Strażniczki Betlejemskiego Światła Pokoju”:
 - Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Razem z moją gromadą lub klasą wzięłem/wzięłam udział we wspólnym kolędowaniu.
2. Spełniłem(-łam) dobry uczynek dla domowników, zuchów z szóstką lub kolegów z klasy.
3. Nauczyłem(-łam) szóstkę wybranej kolędy lub pieśni adwentowej.
4. Brałem(-łam) udział w przekazaniu Betlejemskiego Światła Pokoju.
5. Wykonałem(-łam) lampion dla Światła Betlejemskiego.
6. Z pomocą starszego zucha lub dorosłego wykonałem(-łam) i wysłałem(-łam) kartkę świąteczną, którą wysłałem(-łam) do wybranej osoby.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Razem z moją gromadą lub klasą uczestniczyłem(-łam) we wspólnym kolędowaniu.
2. Spełniłem(-łam) dobry uczynek dla domowników, zuchów z szóstką lub kolegów z klasy.
3. W czasie adwentu podjąłem(-łam) osobiste tygodniowe postanowienie.
4. Nauczyłem(-łam) gromadę wybranej kolędy lub pieśni adwentowej.
5. Brałem(-łam) udział w przekazaniu Betlejemskiego Światła Pokoju.
6. Wykonałem(-łam) lampion dla Światła Betlejemskiego.
7. Zaniósłem/(-łam) Światło Betlejemskie do domu, by płonęło na wigilijnym stole.
8. Samodzielnie wykonałem(-łam) i wypisałem(-łam) kartki świąteczne, które wysłałem(-łam) do kilku wybranych osób.
9. Uczestniczyłem(-łam) w jasełkach lub innym świątecznym przedstawieniu.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Razem z gromadą lub klasą uczestniczyłem(-łam) we wspólnym kolędowaniu.
2. Spełniłem(-łam) dobry uczynek dla domowników, zuchów z szóstką lub kolegów z klasy.
3. W czasie adwentu podjąłem(-łam) osobiste tygodniowe postanowienie.
3. Nauczyłem(-łam) gromadę wybranej kolędy lub pieśni adwentowej.
4. Brałem(-łam) udział w przekazaniu Betlejemskiego Światła Pokoju, pełniąc przy tym szczególną rolę.
5. Wykonałem(-łam) lampion dla Światła Betlejemskiego.
6. Zaniósłem(-łam) Światło Betlejemskie do domu i dbałem(-łam), by płonęło na wigilijnym stole.
7. Ułożyłem(-łam) świąteczny wierszyk z życzeniami. Samodzielnie wykonałem(-łam) kartki świąteczne, które wysłałem(-łam) do kilku wybranych osób.
8. Brałem(-łam) udział w jasełkach lub innym świątecznym przedstawieniu.
9. Poznałem(-łam) historię Betlejemskiego Światła Pokoju. Wiem, skąd pochodzi i jak trafia do Polski. Opowiedziałem(-łam) o nim mojej gromadzie.

WIELKANOCNY BARANEK

Wymagania:

1. Znam tradycje związane ze Świętami Wielkanocnymi. Zaprezentowałem(-łam) je kolegom i koleżankom.
2. Wiem, na pamiątkę jakiego zdarzenia obchodzi się Święta Wielkanocne. opowiedziałem(-łam) o tym na zbiórce.
3. Wykonałem(-łam) samodzielnie lub z pomocą palmę wielkanocną.
4. Pomagałem(-łam) rodzinie w wielkich porządkach przedświątecznych.
5. Znam kilka technik wykonywania pisanek i kraszanek. Zrobiłem(-łam) farby do jajek z cebuli, dębu lub zboża.
6. Przygotowałem(-łam) wspólnie z rodzicami koszycek wielkanocny, który poświęciłem(-łam) w Wielką Sobotę.
7. Znam tradycję śmigusa-dyngusa. Chętnie brałem(-łam) udział w wielkoponiedziałkowych zabawach. Pamiętałem(-łam) jednak o umiarze w żartach – tak, by nikogo nie skrzywdzić.
8. Wiem, dlaczego wielkanocnymi symbolami są: jajko, kurczaczek, baranek i zajaczek. Opowiedziałem(-łam) o nich na zbiórce.
9. Potrafię wymienić kilka wielkanocnych potraw. Opowiedziałem(-łam) o nich w szóście.
10. Samodzielnie lub z pomocą przygotowałem(-łam) świąteczną babę lub mazurka.
11. Przygotowałem(-łam) mapę Polski z zaznaczonymi charakterystycznymi dla danego regionu zwyczajami wielkanocnymi.
12. Rozmawiałem(-łam) z rodzicami lub dziadkami na temat zwyczajów wielkanocnych z czasów ich dzieciństwa.
13. Znam zwyczaj przynoszenia słodyczy przez wielkanocnego zajaczką. Zrobiłem(-łam) miłą niespodziankę komuś bliskiemu.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność pomaga kształtować pracowitość i chęć pomocy. Inspiruje zuchy do twórczego myślenia przy pracy nad pisanekami i ozdobami. Poznawanie i kultywowanie tradycji w dużym stopniu wpływa na rozwój duchowy dzieci.
2. Zuch uczy się (przy okazji śmigusa-dyngusa) dostrzegać granicę po przekroczeniu której zabawa zmienia się w krzywdzenie, poniżanie, a nawet znęcanie się nad innymi jej uczestnikami.
3. Sprawność należy zdobywać przed Świętami Wielkanocnymi i podczas nich. Mogą ją zdobywać zuchy różnych wyznań i ateistów. Drużynowy powinien pomóc dzieciom tak dobrać zadania, aby dotyczyły tradycji i obrzędów wielkanocnych.
4. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Wielkanocnego Baranka”:
– Wszystkim jest z zuchem dobrze.

– Zuch pamięta o swoich obowiązkach.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Znam tradycje związane ze Świętami Wielkanocnymi. Przedstawiłem(-łam) je na plakacie.
2. Wykonałem(-łam) samodzielnie lub z pomocą palmę wielkanocną.
3. Pomagałem(-łam) rodzinie w wielkich porządkach przedświątecznych.
4. Własnoręcznie ozdobiłem(-łam) pisanek dowolną metodą. Zrobiłem(-łam) farby z cebuli, dębu lub zboża.
5. Przygotowałem(-łam) wraz z rodzicami koszyczek wielkanocny, który poświęciłem(-łam) w Wielką Sobotę.
6. Potrafię wymienić kilka wielkanocnych potraw. Opowiedziałem(-łam) o nich w szóstce.
7. Znam zwyczaj przynoszenia słodyczy przez wielkanocnego zajączka. Zrobiłem(-łam) miłą niespodziankę komuś bliskiemu

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Wiem, na pamiątkę jakiego zdarzenia obchodzi się Święta Wielkanocne. Opowiedziałem(-łam) o tym na zbiórce.
2. Wykonałem(-łam) samodzielnie lub z pomocą palmę wielkanocną.
3. Pomagałem(-łam) rodzinie w wielkich porządkach przedświątecznych.
4. Znam kilka technik wykonywania pisanek i kraszanek. Zrobiłem(-łam) farby z cebuli, dębu lub zboża. Samodzielnie ozdobiłem(-łam) pisanek lub kraszanek.
5. Przygotowałem(-łam) wspólnie z rodzicami koszyczek wielkanocny, który poświęciłem(-łam) w Wielką Sobotę.
6. Rozmawiałem(-łam) z rodzicami lub dziadkami na temat zwyczajów wielkanocnych z czasów ich dzieciństwa.
7. Znam zwyczaj przynoszenia słodyczy przez wielkanocnego zajączka. Zrobiłem(-łam) miłą niespodziankę komuś bliskiemu.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * trzecią gwiazdkę:**

1. Wykonałem(-łam) samodzielnie lub z pomocą palmę wielkanocną.
2. Pomagałem(-łam) rodzinie w wielkich porządkach przedświątecznych.
3. Znam kilka technik wykonywania pisanek i kraszanek. Zrobiłem(-łam) farby z cebuli, dębu lub zboża. Samodzielnie ozdobiłem(-łam) pisanek/kraszankę.
4. Przygotowałem(-łam) wspólnie z rodzicami koszyczek wielkanocny, który poświęciłem(-łam) w Wielką Sobotę.
5. Samodzielnie lub z pomocą przygotowałem(-łam) świąteczną babę lub mazurka.
6. Przygotowałem(-łam) mapę Polski z zaznaczonymi charakterystycznymi dla danego regionu zwyczajami wielkanocnymi.
7. Rozmawiałem(-łam) z rodzicami lub dziadkami na temat zwyczajów wielkanocnych z czasów ich dzieciństwa.
8. Znam zwyczaj przynoszenia słodyczy przez wielkanocnego zajączka. Zrobiłem(-łam) miłą niespodziankę komuś bliskiemu.

ŚMIESZEK/ ŚMIESZKA

Wymagania:

1. Zorganizowałem(-łam) teatr min w swojej szóstce.
2. Samodzielnie lub z szóstką zaprezentowałem(-łam) krótką scenkę komediową.
3. Przeprowadziłem(-łam) w gromadzie konkurs na najładniejszy uśmiech „po cytrynie”.
4. Wykonałem(-łam) niezauważony(-na) przynajmniej trzy dobre uczynki, które wywołały uśmiech na czyjeś twarzy. Opowiedziałem(-łam) o tym na zbiórce.
5. Zorganizowałem(-łam) kabareton w gromadzie. Zaprosiłem(-łam) do niego rodziców.
6. Umieję zachować umiar w swoich żartach, mam poczucie dobrego smaku, nie drwię z nikogo, nie śmieję się z cudzego nieszczęścia. Wszyscy dobrze czują się w moim towarzystwie.
7. Stworzyłem(-łam) kodeks lub poradnik „śmieszka/śmieszki”.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

1. Sprawność pomaga dziecku optymistycznie patrzeć na świat. Uczy radzić sobie z przeciwnościami losu i nie załamywać się w trudnych sytuacjach. Wspiera pozytywne zachowania i pozytywne myślenie oraz postawy koleżeństwa i pomagania innym. Zdobywając ją, zuch powinien nauczyć się umiaru w żartach, a także – kiedy trzeba – zachowania powagi.
2. Sprawność ta może być zdobywana przez zucha w każdym wieku, zarówno na kolonii czy biwaku, jak i na zbiórkach.
3. Punkty Prawa Zucha, na które zwracamy szczególną uwagę, realizując sprawność „Śmieszka/Śmieszki”:
 - Wszystkim jest z zuchem dobrze.
 - Zuch stara się być coraz lepszy.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:

1. Zorganizowałem(-łam) teatr min w swojej szóstce.
2. Samodzielnie lub z szóstką zaprezentowałem(-łam) krótką scenkę komediową.
3. Przeprowadziłem(-łam) w gromadzie konkurs na najładniejszy uśmiech „po cytrynie”.
4. Wykonałem(-łam) niezauważony(-na) przynajmniej dwa dobre uczynki, które wywołały uśmiech na czyjeś twarzy. Opowiedziałem(-łam) o tym na zbiórce.
5. Brałem(-łam) udział w zabawie „Mój mały, biedny, czarny kotku”, w której powstrzymywałem(-łam) się od śmiechu.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego ** gwiazdkę:

1. Zorganizowałem(-łam) teatr min w swojej szóstce.
2. Samodzielnie lub z szóstką zaprezentowałem(-łam) krótką scenkę komediową.
3. Przeprowadziłem(-łam) w gromadzie konkurs na najładniejszy uśmiech „po cytrynie”.

4. Wykonałem(-łam) niezauważony(-na) przynajmniej trzy dobre uczynki, które wywołały uśmiech na czyjejs twarzy. Opowiedziałem(-łam) o tym na zbiórce.
5. Umiem zachować umiar w moich żartach, mam poczucie dobrego smaku, nie drwię z nikogo, nie śmieję się z cudzego nieszczęścia. Wszyscy dobrze czują się w moim towarzystwie. Ułożyłem(-łam) kodeks lub poradnik „śmieszka/śmieszki”.
6. Brałem(-łam) udział w zabawie „Mój mały, biedny, czarny kotku”, w której powstrzymywałem(-łam) się od śmiechu.

Przykładowe zadania dla zucha zdobywającego * gwiazdkę:**

1. Zorganizowałem(-łam) teatr min w swojej szóstce.
2. Samodzielnie lub z szóstką zaprezentowałem(-łam) krótką scenkę komediową.
3. Przeprowadziłem(-łam) w gromadzie konkurs na najładniejszy uśmiech „po cytrynie”.
4. Wykonałem(-łam) niezauważalnie przynajmniej trzy dobre uczynki, które wywołały uśmiech na czyjejs twarzy. Opowiedziałem(-łam) o tym na zbiórce.
5. Zorganizowałem(-łam) kabareton w gromadzie. Zaprosiłem(-łam) do niego rodziców.
6. Umiem zachować umiar w żartach, mam poczucie dobrego smaku, nie drwię z nikogo, nie śmieję się z cudzego nieszczęścia. Wszyscy dobrze czują się w moim towarzystwie. Ułożyłem(-łam) kodeks lub poradnik „śmieszka/śmieszki”.
7. Brałem(-łam) udział w zabawie „Mój mały, biedny, czarny kotku”, w której powstrzymywałem(-łam) się od śmiechu.